

# ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ သိမှတ်စရာ

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများကို လေ့လာခြင်း

ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာများ - မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးအတွက် ခြုံငုံလေ့လာချက်

၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ



အီလ်ဒရင်ပယ်လ်လီ  
ဟိန်းအောင်ကျော်



RENAISSANCE  
INSTITUTE



တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများကို လေ့လာခြင်း

ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာများ - မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးအတွက် ခြုံငုံလေ့လာချက်

## စာရေးသူများ

အီလ်ဒရင်ဗယ်လ်လီသည် Overseas Development Institute (ODI) Fellowship အစီအစဉ်မှ စီးပွားရေး ပညာရှင်ဖြစ်ပြီး၊ ယခင်က ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနအဖွဲ့ (Development Research Group) တွင် သုတေသနအကြံပေးအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဟိန်းအောင်ကျော်မှာ Renaissance Institute ၏ အစီအစဉ် ညှိနှိုင်းရေးမှူးဖြစ်ပြီး၊ ယင်းမတိုင်ခင်က မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်တွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံရှိပါသည်။

## လေ့လာရာနယ်ပယ်နှင့် ချဉ်းကပ်အဖြေရှာမှုနည်းလမ်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် အထောက်အကူ ပေးနိုင်ရန် Renaissance Institute က မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများနှင့် ၂ နှစ်တာနီးပါး တစ်စိတ်မတ်မတ် ထိတွေ့ လုပ်ဆောင်ခဲ့မှုများ၊ လုပ်ဆောင်နေမှုများအပေါ် အခြေခံ၍ ယခုအစီရင်ခံစာကို ရေးသား ပြုစုပါသည်။ Renaissance Institute သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေများကို ပိုမိုနားလည်သိရှိနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ဘတ်ဂျက်အကျဉ်းချုပ်စာစဉ်များ (budget brief series) ကို ထုတ်ဝေလျက်ရှိပါသည်။ Renaissance Institute က အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်နေမှုများမှ သိရှိမှုများ၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ပေးသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာထောက်ပံ့ ကူညီမှုများမှရရှိသည့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို ယခု အစီရင်ခံ စာတွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

## ကျေးဇူးတင်အမှာစကား

ယခုစာစောင်ကို လေ့လာပြုစုရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီကြသော ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များကို ကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။ ယခုစာစောင်၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည်များ တွင် ချို့ယွင်းမှုများရှိပါက ရေးသားသူများ၏တာဝန်သာဖြစ်ပါသည်။ Renaissance Institute မှ ဦးမျိုးမြင့်နှင့် ဦးစိုးဝင်းတို့၏ လမ်းညွှန်ပံ့ပိုးမှုများ၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ပံ့ပိုးကူညီမှုများ (အထူးသဖြင့် ချောစုမင်းဟန်၊ Andrew Wilson) နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (အထူးသဖြင့် Richard Batcheler) တို့ကို ကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။ သုတေသနလေ့လာမှုတွင် ဖော်ပြထားသည်များမှာ ရေးသားသူများ၏အမြင် များသာဖြစ်ပြီး၊ ပံ့ပိုးကူညီပေးသည့် မိတ်ဖက်များ၏အမြင်ယူဆချက်များကို ကိုယ်စားမပြုပါ။



## နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အခြေခံပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ ၁၄ ခုကို ဖွဲ့စည်း၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့်ပုံစံမှ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့်အစိုးရစနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများမှာ နိုင်ငံရေးအခွင့်အာဏာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းနှင့် အတူ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်အချို့တစ်ဝက်ကို ရရှိလာပါသည်။ အသစ်ဖန်တီးထားသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ၎င်းအဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းတို့တွင် ပိုမိုအရေးပါလာပါသည်။

ဖော်ပြပါအင်စတီကျူးရှင်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် နည်းလမ်းများအနက်တစ်ခုမှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေစီမံခန့်ခွဲမှုနည်းစနစ်များမှာ မည်သည့်လမ်းကို ရွေးချယ်၍ဖောက်လုပ်မည်၊ အမှိုက်များကို မည်သို့သိမ်းဆည်းမည် စသည်ကဲ့သို့သော ပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်ဘဝများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် အရေးပါလာပါသည်။ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒဆိုင်ရာရွေးချယ်မှုများဖြစ်ပြီး၊ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ထောက်ပံ့ပေးမည့် အင်စတီကျူးရှင်းများလည်း လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအင်စတီကျူးရှင်းများအတွက် အဓိကကျပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအဆင့်တွင် အသစ်ဖြစ်ထွန်းလာသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများအတွက် ၎င်းမှာ မရှိမဖြစ် အရေးပါပါသည်။

## ရည်ရွယ်ချက်

ယခုအစီရင်ခံစာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကို ခြုံငုံလေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် အရေးအကြီးဆုံး မူဝါဒရေးရာရည်ညွှန်းချက်တစ်ခုဖြစ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်များ (ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများ) ကို အထူးပြုလေ့လာထားပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှု၊ စာရင်းကိုင်နည်းလမ်းများ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးနိုင်ချေအန္တရာယ်များ၊ ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု၊ လေ့လာမှုများပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင်သည့်နယ်ပယ်များ စသည်တို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုရှိရေးနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာရေးတို့မှာ အလွန်အရေးပါပါသည်။ ကောင်းမွန်သော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုသည် အစိုးရများကို ၎င်းတို့၏လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်မှုများအတွက် တာဝန်ခံမှုရှိစေ၍ အစိုးရနှင့် ပြည်သူ့အကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။ ပြည်သူများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများကို ထိရောက်စွာသုံးစွဲခြင်း ရှိမရှိ၊ ရည်မှန်းထားသည့် ပန်းတိုင်များ၊ ဦးစားပေးများနှင့် တစ်သားတည်းဖြစ်မဖြစ်ကို သိလိုကြပါသည်။ ခေတ်နှင့်လျော်ညီသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာတင်ပြမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများနှင့် ပြည်သူများလက်လှမ်းမီနိုင်အောင် သတင်းအချက်အလက်များထုတ်ပြန်မှုတို့အပေါ် တည်မီပါသည်။ အဆိုပါအချက်များက အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးစနစ်တွင်ပါဝင်သူများအကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်

နိုင်မည့် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းမြင့်၍ ထိရောက်အောင်မြင်မှုရှိသော၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော စီးပွားရေးအခြေအနေများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာများကို မည်သို့ရှာဖွေရရှိသည်၊ မည်သို့သုံးစွဲသည် စသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကိစ္စများကို မီးမောင်းထိုးပြလိုသည့် ယခုလေ့လာမှု အစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ရင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။

### အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ကောင်းမွန်သော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်တွင် ပိုမိုအရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာလျက်ရှိပါသည်။ ပြည်သူ့ရေးရာကဏ္ဍအသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၆ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသို့ မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ် များအနက်အများစုမှာ ငွေလုံးငွေရင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသုံးစရိတ်များအတွက် သုံးစွဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှာ ၎င်းတို့ဒေသန္တရဘတ်ဂျက်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေလုံလောက်အောင် မဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်ဘဏ္ဍာငွေမှာ အရေးပါပါသည်။ စည်းမျဉ်းများကိုအခြေခံသည့် လက်ရှိ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းမှာ ဒေသန္တရ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေများ၊ မေခရိုစီးပွားရေး စဉ်ဆက်မပြတ်ကောင်းမွန်စေမှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ မည်မျှရရှိမည်ကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မှုတို့ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် နောင်တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအတွက် မူဝါဒနည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်ရာ ပိုမိုနက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း လေ့လာရမည့်နယ်ပယ်ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေကိုယ်တိုင်ရှာဖွေနိုင်မှုမှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ၂ ခုတွင်သာ များပြားပါသည်။ ၎င်းတိုင်းဒေသကြီး ၂ ခုမှာ ၎င်းတို့ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ထက်ဝက်နီးပါးခန့်ကို ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းနိုင်သော်လည်း၊ ကျန် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၂ ခုတွင် သက်ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ကိုသာ ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာငွေဖြင့် ပံ့ပိုးနိုင်ပါသည်။ မတူညီသည့်ဝန်ကြီးဌာန ၄ ခုက ကောက်ခံသည့် ဒေသန္တရအဆင့်အခွန်အကောက် ၈ မျိုးမှာ ဒေသဘတ်ဂျက်များ ၏ ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်မျှသာဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများမှာ ကိုယ်တိုင် ရှာဖွေရငွေတွင် အများစုဖြစ်ပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုထောင့်မှ စံနှုန်းများအရလည်းကောင်း၊ ဘတ်ဂျက်စာရင်း ရေးသွင်းမှုနည်းလမ်းများအရလည်းကောင်း အဆိုပါရငွေများ၏ သဘောသဘာဝမှာ ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ။

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုထံသို့ ထုတ်ပြန်ရာတွင် တိုးတက်လာပါသည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို မှီငြမ်း၍ အခြားပွင့်လင်းမြင်သာမှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အခြေအနေလည်းရှိနေပါသည်။ စာရင်းအမျိုး အစားခွဲခြားရေးသွင်းမှုမှာ (ဌာနတစ်ခုနှင့်တစ်ခု၊ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု) စနစ်တကျ တသမတ်တည်းမရှိခြင်း ကြောင့် (အထူးသဖြင့် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ) က ပြည်သူ့ထုတ်ပြန်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ၏အရည်အသွေးကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် အသုံးစရိတ်များ၏ ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်နိုင်မှုတို့ကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။

## မာတိကာ

ဝေါဟာရအတိုကောက်များ

နောက်ခံအကြောင်းအရာ

(က) ဘဏ္ဍာရေးရာအခြေအနေအပေါ် ခြုံငုံလေ့လာမှုနှင့် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှုများ

(ခ) ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်

(ဂ) အသုံးစရိတ်များ

(ဃ) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာအင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု

(င) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်နိုင်ချေများ

(စ) နိဂုံးချုပ် မှတ်ချက်စကား

ကျမ်းကိုးစာရင်း

နောက်ဆက်တွဲများ



ဝေါဟာရအတိုကောက်များ

BE	-	Budget Estimate ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေ
BOT	-	Build-Operate-Transfer တည်ဆောက်၊ လည်ပတ်၊ လွှဲပြောင်း
CDF	-	Constituency Development Fund မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေ
DOH	-	Department of Highways လမ်းဦးစီးဌာန
DRRD	-	Department of Rural Roads Development ကျေးလက်လမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာန
FA	-	Fund Account ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်း
FY	-	Fiscal Year ဘဏ္ဍာရေးနှစ်
GAD	-	General Administration Department အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
GDP	-	Gross Domestic Product စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်တန်ဖိုး
GRF	-	General Reserve Fund အထွေထွေ ပိုလျှံရန်ပုံငွေစာရင်း
IMF	-	International Monetary Fund နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့
IRD	-	Internal Revenue Department ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန
JICA	-	Japan International Cooperation Agency ဂျပန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ
LTO	-	Large Taxpayers Office အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာရုံး
MCDC	-	Mandalay City Development Committee မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ

MEB	-	Myanma Economic Bank မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်
MOC	-	Ministry of Construction ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
MOPF	-	Ministry of Planning and Finance စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
MTFF	-	Medium-Term Fiscal Framework နှစ်လတ် ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်
ODA	-	Official Development Assistance တရားဝင် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီ
OECD	-	Organization for Economic Cooperation and Development စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့
OMI	-	Open Myanmar Initiative ပွင့်လင်းမြန်မာ့ရှေ့ဆောင်
PEFA	-	Public Expenditure and Financial Accountability ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးတာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်မှု
PFM	-	Public Financial Management ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု
PPP	-	Public-private partnership အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု
SAA	-	Self-administered Areas ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ
SEE	-	State Economic Enterprises နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ
SNG	-	Sub-national government တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ
YCDC	-	Yangon City Development Committee ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ
UCLG	-	United Cities and Local Governments မြို့ပြများနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း
USD	-	United States Dollar အမေရိကန်ဒေါ်လာ

**နောက်ခံအကြောင်းအရာ**

၁။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အခြေခံ၍ ဗဟိုဦးစီးသည့်စနစ်မှ ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် အစိုးရစနစ်တစ်ရပ်သို့ ကူးပြောင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလွန်ကဲခဲ့ သည့် အုပ်ချုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်မှဖယ်ခွာရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၁၄ ခု၌ အစိုးရများ ထားရှိခြင်းနှင့် (တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်) ပြည်သူ့ကရွေးကောက်တင်မြောက်သော ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် လွှတ်တော် များထားရှိခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၁)။<sup>၁</sup> ၎င်းကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာအပြင် ဘဏ္ဍာရေး နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း အသစ်ဖန်တီးထားသည့် ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရအလွှာကို လွှဲအပ်ပါသည်။ ခြုံငုံကြည့်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းတို့တွင် ပိုမိုအရေးပါလာသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာလျက်ရှိပါသည်။

၂။ ယခုအစီရင်ခံစာမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။<sup>၂</sup> အစီရင်ခံစာတွင် မည်သည့်ဒေသန္တရရေငွေများဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ဖြည့်ဆည်းသည်၊ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်အကြား ဘဏ္ဍာငွေလိုအပ်ချက်အတွက် ပြည်ထောင်စု၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို မည်သို့ရရှိသည်နှင့် ဘတ်ဂျက်ကိုမည်သို့စီမံခန့်ခွဲသည်စသည့် တိုင်းဒေသ ကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထိခိုက် နိုင်ချေအန္တရာယ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အကျဉ်းချုပ် လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်များအဆင့် တွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များမှာ ဘတ်ဂျက်စက်ဝန်းတလျှောက် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုများ ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုအတွက် အရေးပါသော်လည်း အသေးစိတ်လှသည့် လေ့လာဆန်းစစ် မှုများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည့်အလျှောက် ယခု အစီရင်ခံစာ၏ လေ့လာမှုနယ်ပယ်တွင် အကျုံးဝင်မည်မဟုတ်ပါ။

(ပုံ - ၁) မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းပုံ



<sup>၁</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှာ (ဗဟိုအစိုးရပြီးလျှင်) ဒုတိယမြောက်အစိုးရအလွှာဖြစ်ပြီး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အဆင့်အတန်းတူဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ဗမာလူမျိုးအများစုနေထိုင်ပြီး၊ ပြည်နယ်များမှာ ဒေသတွင်းလူအများစုရှိသည့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်၏အမည်ဖြင့် မှည့်ခေါ်ပါသည်။ ပြည်နယ် ၇ ခုမှာ ချင်းပြည်နယ်၊ ကချင် ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး ၇ ခုမှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တို့ဖြစ်ပါသည်။  
<sup>၂</sup> ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများနှင့် နေပြည်တော်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေတို့မှာ ဤအစီရင်ခံစာလေ့လာမှုတွင် မပါဝင်ပါ။

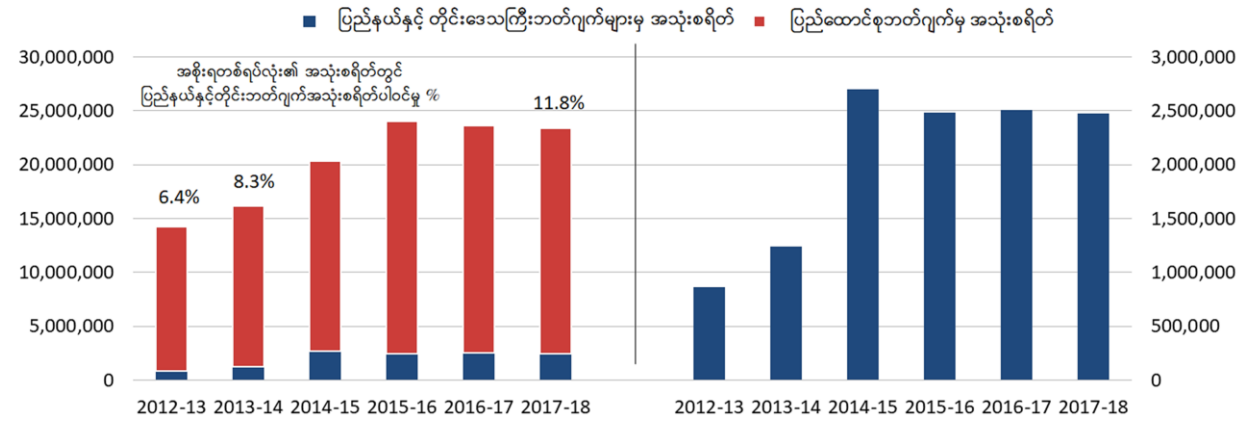
၃။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်တွင်ပါဝင်သည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ ။ ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်းရှိ ဦးစီးဌာနများက စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ယင်းသို့ ဗဟိုဦးစီးမှုလွန်ကဲသည့်အခြေအနေတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ (ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့များရှိ) မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများစသည့် မြူနီစီပယ်ရုံးများသည်သာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးဌာန မထားရှိသော ထူးကဲခြားနားသည့် ဌာနများဖြစ်ပါသည်။ သာမန်အစိုးရဌာနတစ်ရပ်အသွင်မဆောင်သည့် မြူနီစီပယ်ရုံးများမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်၌ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းများတွင် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည် (တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် ဘတ်ဂျက်များတွင်ပါဝင်လေ့ရှိသည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများကို နောက်ဆက်တွဲ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများမှာ ဘတ်ဂျက်စက်ဝန်းအစောပိုင်းတွင် ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်စက်ဝန်းတလျှောက် စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပြီး၊ အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

**(က) ဘဏ္ဍာရေးရာအခြေအနေအပေါ် ခြုံငုံလေ့လာမှုနှင့် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှုများ**

၄။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ သိသိသာသာမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ (ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်စာအပြည့်) ဘတ်ဂျက်စတင်ရေးဆွဲချိန်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်မှာ ၃ ဆနီးပါး မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ တိတိကျကျဆိုရလျှင် ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်မှာ ကျပ် ၈၆၄,၁၂၂ သန်း ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၂,၄၇၄,၉၄၂ သန်းသို့ ရောက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအလွှာ ၂ ရပ် (ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ) ၏ အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသို့ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၂)။

**(ပုံ-၂) အစိုးရအလွှာ ၂ ရပ်၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်**

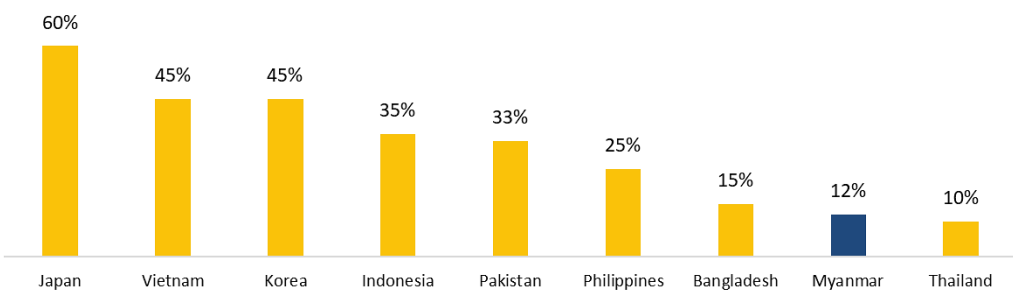
၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၈ အထိ၊ ကျပ်သန်းပေါင်း



ရင်းမြစ် - ပြည်ထောင်စု၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာအချက်အလက်များ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၅။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်မှာ လူတစ်ဦးကျအရတွက်လျှင် နည်းနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ ပျမ်းမျှအားဖြင့် လူတစ်ဦးကျလျှင် ကျပ် ၅၀,၀၀၀ ဝန်းကျင်ခန့် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိုးရတစ်ရပ်လုံး (ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ) ၏အသုံးစရိတ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ အခြားအာရှနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် နိမ့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏အသုံးစရိတ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှု ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ထိုင်းနိုင်ငံ (၁၀ ရာခိုင်နှုန်း) ထက် မြင့်သော်လည်း ဗီယက်နမ် (၄၅ ရာခိုင်နှုန်း)၊ အင်ဒိုနီးရှား (၃၅ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (၁၅ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ထက် လျော့နည်းပါသည် (ပုံ - ၃)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ **အခန်း (၈)** တွင် လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

(ပုံ - ၃) အထွေထွေအစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏အသုံးစရိတ်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်း အခြားအာရှနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်



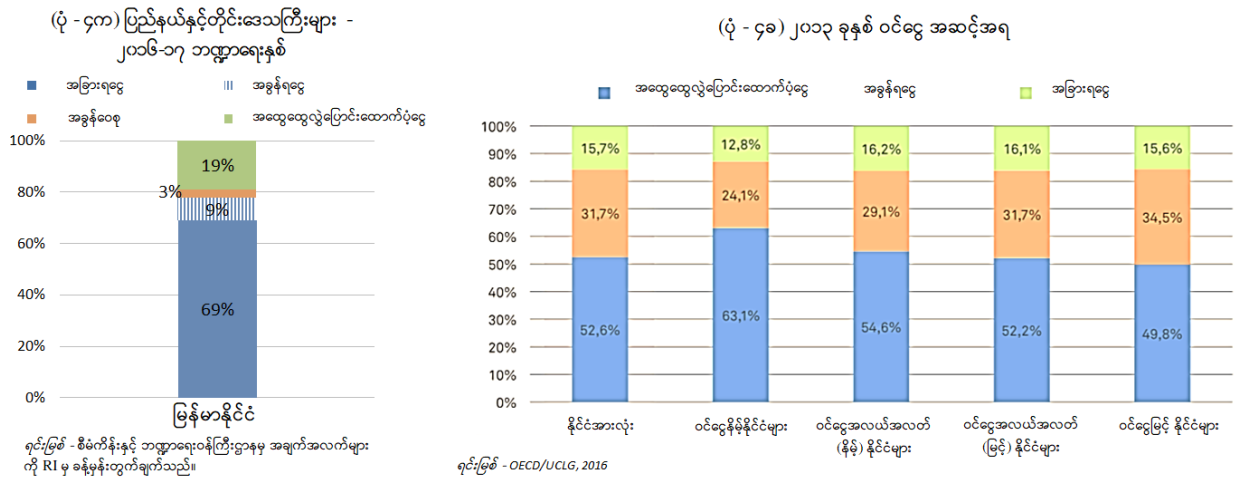
ရင်းမြစ် - မီနိုလက်တီ (၂၀၁၆)။ နိုင်ငံတကာအညွှန်းကိန်းများအတွက် ဂျိုင်းလ်ဒစ်ကင်ဆင်ဂျူန့် နှင့် ဆမ္မရာ ရေး မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်ရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကဏ္ဍ (၂၀၀၉) စာမျက်နှာ ၄၄ ၊ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏အချက်အလက်များအတွက် ပြည်ထောင်စု၏ ၂၀၁၇-၁၈ Citizen's Budget နှင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အချက်အလက်များ။

၆။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ အခြား မတိမ်းမယိမ်းနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်လျှင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ပိုမို မှီခိုရပါသည်။ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက ၎င်းတို့ဘတ်ဂျက်၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းပါသည် (ပုံ - ၄ က)။<sup>၃</sup> အခြားနိုင်ငံများကိုကြည့်လျှင်လည်း နိုင်ငံအနည်းငယ်နှင့် မြို့ကြီးပြကြီးများကလွဲလျှင် ဒေသန္တရအစိုးရများမှာ ၎င်းတို့အသုံးစရိတ်အတွက် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေဖြင့် မလုံလောက်သည်မှာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်သာဖြစ်ပြီး၊ ထို့အတွက် ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ရလေ့ရှိပါသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်၏ မည်မျှရာခိုင်နှုန်းလောက်ကိုသာ ဗဟိုအစိုးရက လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေပံ့ပိုးသင့်သည်ဟူ၍ စံသတ်မှတ်ချက်များ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (OECD) က လေ့လာထားသည့် နမူနာနိုင်ငံ ၉၀ အနက် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ဝင်ငွေနိမ့်နိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဒေသန္တရအခွန်အကောက်ရငွေမှာ မြင့်မားပြီး၊ ဗဟိုအစိုးရ၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအပေါ် မှီခိုမှုမှာလည်း လျော့နည်းသည်ကိုတွေ့ရ

<sup>၃</sup> တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ချင်းပြည်နယ်တို့၏ ဘတ်ဂျက်၏ ၉၇ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိကို ပြည်ထောင်စုမှ ဘဏ္ဍာငွေပံ့ပိုးပေးနေရပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့၏ ဘတ်ဂျက်တွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေမှာ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ဖြစ်ပါသည်။

ပါသည် (ပုံ - ၄ ခ)။ အဆိုပါအခြေအနေနှင့်ယှဉ်ထိုးကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒေသန္တရအစိုးရများက ပြည်ထောင်စုမှထောက်ပံ့ငွေအပေါ် မှီခိုရသည်မှာ အခြားဝင်ငွေခန့်ခွဲနိုင်ငံများကြား၏ ပျမ်းမျှရာခိုင်နှုန်းထက် များစွာပိုမိုလျက်ရှိပါသည်။ ရှေ့လာမည့် **အခန်း (၉)** တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေများကို အသေးစိတ်လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

(ပုံ-၄) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအသေးစိတ်  
အမျိုးအစားအလိုက် ရငွေ ရာခိုင်နှုန်း



**၇။ နှစ်လတ် ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (Medium Term Fiscal Framework (MTFF reforms))** ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အစိုးရရွာနအသီးသီးအတွက် အသုံးစရိတ်ဘောင်များ ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်းများကို အားကောင်းခိုင်မာစေရန်နှင့်အရင်းအမြစ်များခွဲဝေသုံးစွဲမှု (တနည်းအားဖြင့် အသုံးစရိတ်များသုံးစွဲမှု) ကို တိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရငွေပိုင်းတွင် (ပိုမိုတိတိပပဆိုရလျှင် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုတွင်) သိသာထင်ရှားသည့်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ယခင်ကဆိုလျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်တစ်ခုချင်းစီသို့ ပြည်ထောင်စု၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပမာဏမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်နှင့် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေအကြား ကွာဟသည့်ခြားနားချက်ကို ဘတ်ဂျက်လိုငွေဖြည့်လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ (deficit grants) အဖြစ် ပံ့ပိုးပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအကြား ညှိနှိုင်းနိုင်မှုအပေါ် အခြေခံခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် MTFF ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအနက်တစ်ရပ်အဖြစ် ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ပြည်ထောင်စုမှ အထွေထွေဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှု (General Grant Transfer) ကို စည်းမျဉ်းများအပေါ်အခြေခံသည့် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ငွေခွဲဝေမှုနည်းလမ်းတစ်ရပ်ကို အခြေခံကျင့်သုံး၍ ခွဲဝေပေးလျက်ရှိပါသည်။ General Grant Transfer မှာ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်နည်းလမ်း ၃ မျိုးတွင် ငွေပမာဏအကြီးမားဆုံးလည်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြောင်းလဲ

မှုများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို လာမည့် အခန်း (ခ) ၌ ရငွေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တင်ပြရာတွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးသွားပါမည်။

**၈။ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန် ။ ။** လတ်တလောကာလ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအနက် အမြင်သာဆုံးမှာ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်ကို ဧပြီလ-မတ်လအစား အောက်တိုဘာလ-စက်တင်ဘာလသို့ ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ် ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင်ကုန်ဆုံးသည့် ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်သည့် ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကို ချိတ်ဆက်ပေးရန် ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလ ၆ လ (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီမှ စက်တင်ဘာလအထိ) ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယခင် ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်အရ ဘဏ္ဍာနှစ် စတင်ပြီးများမကြာမီ မိုးကာလ (ဇွန်လမှ အောက်တိုဘာလအထိ) ရောက်ရှိသည့်အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နှောင့်နှေးရသည်ဆိုသည့်ယူဆချက်မှာ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်ပြောင်းလဲရ သည့်အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်ဟု ညွှန်းဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်ပြောင်းလဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစီရင်ခံ စာနောက်ပိုင်းတွင်ရှင်းလင်းတင်ပြထားသော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလ ၆ လကိုမူ ယခုအစီရင်ခံစာ တွင် အသေးစိတ် ထည့်သွင်းတင်ပြထားပါ။<sup>၄</sup>

**၉။ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု ။ ။** ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော တိုင်းဒေသ ကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်အဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာအားဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများ၊ လွှတ်တော်များ) မှာ ယခုဆယ်စုနှစ်အစပိုင်းတွင်ကမူ ဖွဲ့စည်းထူထောင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။<sup>၅</sup> ဌာနဆိုင်ရာများ၏ စာရင်းကိုင်နည်း လမ်းများ၊ ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှု၊ ဘေးတိုက် (ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ အချင်းချင်း) နှင့် ထက်-အောက် (တိုင်းဒေသ ကြီး၊ ပြည်နယ်ရုံးများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့များ၊ ရုံးချုပ်များ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရုံးဌာနများအကြား) သတင်းအချက်အလက် ပေးပို့၊ အစီရင်ခံမှုတို့မှာ အစိုးရစနစ်၏ပြင်ပရှိ လေ့လာသူများအတွက် အမေးပုစ္ဆာများ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအချက်များမှာ အစိုးရအတွက် ပြင်ပမှနည်းပညာအထောက်အပံ့များ၊ ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရေးကြီးသောနယ်ပယ်များဖြစ်ကြောင်း ယခုအစီရင်ခံစာက မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ၎င်းအချက်များကို အသေးစိတ်လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာလသက်တမ်းမရှည်ကြာသေးသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်းကို အစိုးရ၏ ပြင်ပ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့ပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများက ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှ တစ်ဆင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အရည်အသွေးတိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး၊ အစိုးရအလွှာများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိ နှိုင်း၍ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်မှုများ တိုးတက်လာစေရေးတို့တွင် ပိုမို၍ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ဆောင် ရွက်နိုင်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

<sup>၄</sup> ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လေ့လာမှုများကို Renaissance Institute ၏ ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာများ <https://rimyanmar.org/en/publication-category/budget-briefs> တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။  
<sup>၅</sup> မြန်မာနိုင်ငံရှိလွှတ်တော်များ၏ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ (တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်) ပါဝင်သည့် ပါလီမန်များဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် တစ်ခုစီတွင် လွှတ်တော်များထားရှိပါသည်။

**(ခ) ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်**

၁၀။ **နောက်ခံအကြောင်းအရာ ။** ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်ရငွေများကို သာမန်ရငွေ၊ ငွေလုံးငွေရင်းရငွေနှင့် ကြွေးမြီရငွေဟူ၍ အဓိက ၃ မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် ရငွေအများစုကို သာမန်ရငွေများအဖြစ် စာရင်းရေးသွင်းပြီး ယခုအခန်းတွင် အဓိကထားလေ့လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ငွေလုံးငွေရင်းရငွေနှင့် ကြွေးမြီရငွေတို့မှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့၌သာရှိပြီး၊ ယခု အကျဉ်းချုပ်အစီရင်ခံစာတွင် အသေးစိတ်လေ့လာမည်မဟုတ်ပါ။

၁၁။ **သာမန်ရငွေ** ကို (က) (သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၏) ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေနှင့် (ခ) ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှ ရငွေဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည် (ဇယား - ၁)။<sup>၆</sup> ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေတွင် အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်ရငွေမဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေဟူ၍ ထပ်ဆင့်၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေဟူ၍ရည်ညွှန်းသမျှသည် ပြည်ထောင်စုမှလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ (အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (general grant transfer)၊ မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေ (Constituency Development Fund - CDF)၊ ပြည်ထောင်စုအခွန်ရငွေများမှ ပြန်လွှဲပေးသည့် အခွန်ဝေစု (Tax sharing) နှင့် အခြားကိစ္စရပ်အလိုက် ထောက်ပံ့ငွေများ) မပါဝင်ပါ။ ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်ရငွေများမှပြန်လွှဲပေးသည့် အခွန်ဝေစုကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေအဖြစ် ဖော်ပြလေ့ရှိကြသော်လည်း ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအဖြစ်သာ သတ်မှတ်သုံးစွဲသွားပါမည်။ အခွန်ဝေစုရငွေတွင်ပါဝင်သော (ပြည်ထောင်စု) အခွန်အမျိုးအစားများ၏ အခွန်နှုန်းထားများ၊ အခွန်အခြေများကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ပိုင်ခွင့်မရှိပါ။ ထို့အတွက် ယင်းအခွန်ဝေစုရငွေများကို ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေဟူ၍ ဖော်ပြလျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာကို စစ်မှန်စွာ ညွှန်းဆိုနိုင်မည်မဟုတ်၍ ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအမျိုးအစားတစ်ရပ်အဖြစ်သာ သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

**ဇယား (၁) - မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခြားသာမန်ရငွေအမျိုးအစားများ**

ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ			ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများ	
			အခြားသာမန်ရငွေများ	အခွန်အကောက်ရငွေ
ပြည်ထောင်စု၏ အထွေထွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ	မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ထောက်ပံ့ငွေ၊ (နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မတိုင်ခင်က ရှိခဲ့သည့် အခြားထောက်ပံ့ငွေ အမျိုးအစားများ)	ပြည်ထောင်စုမှ အခွန်ဝေစုများ - ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် - ဝင်ငွေခွန် - အထူးကုန်စည်ခွန် - ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်	ဒဏ်ကြေးရငွေများ၊ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကြေးမှ ရငွေများ စသည်	ဘီးခွန်၊ ပစ္စည်းခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ ဓာတ်သတ္တုခွန်၊ မြေယာခွန်၊ ရေ/တာတမံခွန်၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်၊ ငါးလုပ်ငန်းခွန်

မှတ်ချက် - အခွန်ရငွေများမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်များတွင် ပါဝင်သည့် အခွန် ၈ မျိုးမှ ရငွေများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

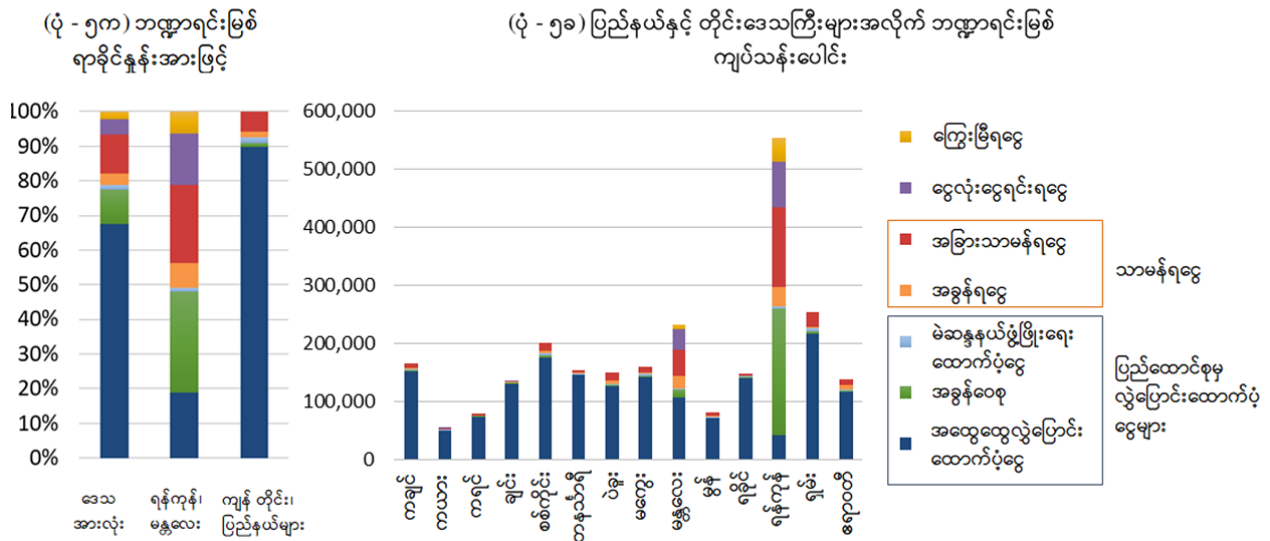
<sup>၆</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အချို့တွင် လက်ရှိ ဘတ်ဂျက်စာရင်းသွင်းပုံစံများက ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရရှိသည့် အခြားသာမန်ရငွေများကို ပြည်ထောင်စု၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအချို့နှင့် ခွဲခြားလေ့လာနိုင်ရန် ခက်ခဲစေပါသည်။ အကြောင်းမှာ ပြည်ထောင်စု၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအချို့ကို အခြားသာမန်ရငွေများအောက်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြကြ၍ဖြစ်ပြီး၊ အကျိုးဆက်အားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို မြင်သာရ ခက်ခဲပါသည်။



၁၂။ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှလွဲလျှင် ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်များမှာ ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအပေါ် အဓိက မှီခိုရပါသည် (ပုံ - ၅ က)။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးတို့တွင် ဘတ်ဂျက်၏ထက်ဝက်နီးပါးခန့်မှာ ပြည်ထောင်စု၏လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင်မူ သက်ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးမှာ ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့၌ အခြေပစ္စည်းများရောင်းချခြင်းမှ ငွေလုံးငွေရင်းရငွေများ ရှိခဲ့ပြီး၊ ဖော်ပြပါဘဏ္ဍာနှစ် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရငွေ၏ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုနှစ်အတွက် ၎င်းတိုင်းဒေသကြီး နှစ်ခုတွင် ငွေလုံးငွေရင်းရငွေမှာ အရေးပါခဲ့သော်လည်း ငွေလုံးငွေရင်းရငွေဆိုသည်မှာ အခြေပစ္စည်းကို အပြီး ရောင်းချခြင်းမှရရှိသည့်ရငွေဖြစ်သည့်အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဝင်ငွေရလမ်းမဟုတ်ပါ (ပုံ - ၅ ခ)။

(ပုံ - ၅) တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ

အမျိုးအစားအလိုက်၊ ၂၀၁၆-၁၇ ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေ

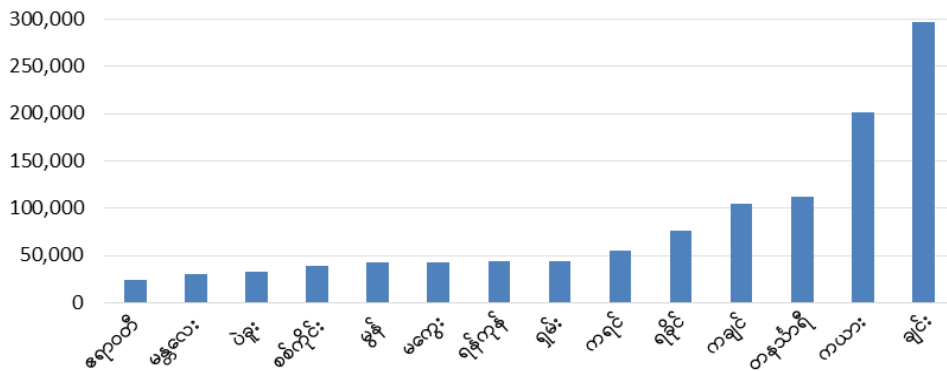


ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၁၃။ လူတစ်ဦးကျ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ် (အသုံးစရိတ် သုံးစွဲနိုင်မှု) မှာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ ပုံ - ၆ မှာ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုစီက သုံးစွဲရန်လျာထားသည့် ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်ကို ဒေသတွင်းလူတစ်ဦးကျအားဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည် (၎င်းဘဏ္ဍာရင်းမြစ်တွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေရော၊ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများပါ ပါဝင်ပါသည်)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် ချင်းပြည်နယ်မှာ လူတစ်ဦးကျသုံးစွဲနိုင်မှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး၊ လူတစ်ဦးကျအသုံးစရိတ်မှာ ကျပ် ၂၉၇,၀၀၀ ရှိခဲ့ပါသည်။ လူတစ်ဦးကျအသုံးစရိတ်အနိမ့်ဆုံးမှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်မှ လူတစ်ဦးကျအသုံးစရိတ်သုံးစွဲနိုင်မှုမှာ အလားတူကာလတွင် ကျပ် ၂၄,၀၀၀ သာ ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ကွဲပြားခြားနားမှုများမှာ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်း

ထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းများကို မည်သို့စီမံခန့်ခွဲသည်ဆိုသည့်အပေါ်များစွာမူတည်ပြီး ယခု အခန်း ၂ ၏ ဒုတိယပိုင်းတွင် လေ့လာတင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုမူ **အခန်း ၃** တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြပါမည်။

**(ပုံ - ၆) တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်**  
လူတစ်ဦးကျလျှင် ကျပ်ငွေအားဖြင့်၊ ၂၀၁၇-၁၈ မူလခန့်မှန်းခြေ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၁၄။ ရှေ့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်ရငွေအခြေအနေများ၊ ဖွဲ့စည်းပါဝင်မှုများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းမှုအခြေအနေများ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများနှင့် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တစ်ခုချင်းစီ လေ့လာတင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။

**(က - ၁) ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများ**

၁၅။ **နောက်ခံအကြောင်းအရာ** ။ ။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၅ အရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များထံ နှင်းအပ်ထားသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာရှာဖွေနိုင်ခွင့်အာဏာကို သုံးစွဲ၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက အခွန်ရငွေများနှင့် အခွန်မဟုတ်သည့်အခြားသာမန်ရငွေများ (၎င်းတွင် အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်းမှ ရငွေများ၊ လိုင်စင်ကြေးရငွေများ စသည်တို့ပါဝင်) ကို ရှာဖွေပါသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ရငွေရင်းမြစ်များကို အသေးစိတ်လေ့လာနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဥပဒေမူဘောင်များကပြောသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်ခွင့်အာဏာ၊ အခွန်အကောက်မူဝါဒနှင့် အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုများကို လေ့လာနိုင်ပြီး၊ အချို့မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမတိုင်ခင်ကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးခဲ့သည့်ဥပဒေများက ပုံဖော်ထားသည်များလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၅ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အခွင့်အာဏာများမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်များတွင် လွယ်လင့်တကူ မမြင်တွေ့ရပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၅ ပါ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များကကောက်ခံရမည့်အခွန်အခများအနက် အမျိုးအစားအားလုံးမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင်မပါဝင်ဘဲ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဘတ်ဂျက်၌ပါဝင်ဆဲဖြစ်သည်မျိုးလည်းရှိနိုင်ပါသည်။ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား ၅ ပါတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက ကောက်ခံရမည့် အခွန်အခများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်များ၌ပါဝင်မှုကို **နောက်ဆက်တွဲ** ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်)

၁၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ ဇယား ၅ တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် များက ကောက်ခံနိုင်သည့်အခွန်အခများကို ထပ်မံဖြည့်စွက်ထားပါသည်။ ဇယား ၅ တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် များက ကောက်ခံနိုင်သည့်အခွန်အခများကို ထပ်တိုးသည့်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရငွေ များ ချက်ခြင်းလက်ငင်းမြင့်တက်လာသည်ကို မတွေ့ရပါ။သို့သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုမူရင်းဥပဒေ များကို ပြောင်းလဲနိုင်စေသည့်အခွင့်အလမ်းကို ဖန်တီးပေးထားသည်ဖြစ်ရာ နောင်တွင် ဒေသန္တရအဆင့် ဘဏ္ဍာရငွေ များ မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဇယား ၅ တွင် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များမှ ရငွေများ၊ အကောက်ခွန်မှရငွေများ ပါဝင်လာပြီး၊ ဇယား ၅ အတိုင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပိုမိုလျှော့ချမည်ဆိုပါက ဒေသများအကြား အလျားလိုက် သာတူညီမျှမှု (horizontal equity) အပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။<sup>၇</sup>

၁၇။ အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် အခွန်အကောက်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေ။ ။လက်တွေ့အခြေအနေ တွင် အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများအကြား သတ်မှတ်ခြားနားချက်မှာ သဘောတရား အရ ဝေဝါးပြီး၊ လက်ရှိ ဘတ်ဂျက်စာရင်းရေးသွင်းမှုနည်းလမ်းများက ထိရောက်သည့်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် အခက်အခဲရှိစေပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် ပါဝင်လေ့ရှိသည့် အခွန် အကောက်အမျိုးအစား ၈ မျိုးကို ဇယား - ၁ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် အချို့မှာ အခွန်ဆိုခြင်းထက် သာမန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုများအတွက်ပေးရသည့် လိုင်စင်ကြေးမျိုးသာ ဖြစ်သည်ဟု ငြင်းချက်ထုတ် နိုင်ပါသည် (ဥပမာအားဖြင့် - ငါးလုပ်ငန်းခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေ ရငွေများတွင် အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေမှာ အဓိကပါဝင်ပါသည် (ပုံ - ၇ က)။ လက်ရှိ ဘတ်ဂျက် စာရင်းပုံစံများကအခြားသာမန်ရငွေများတွင် မည်သည့်ရငွေများက မည်မျှပါဝင်သည်ကို အသေးစိတ်မဖော်ပြနိုင်ပါ။ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ၎င်းရငွေများတွင် အစိုးရ၏ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများကို ငှားရမ်းခြင်းမှ ရငွေများ၊ ဒဏ်ကြေးနှင့် သိမ်းယူခြင်းမှ ရငွေများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်များ ရောင်းချခြင်းမှ ရငွေများစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

၁၈။ သွယ်ဝိုက်အခွန်အကောက်များ ။ ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်အကောက်ရငွေများတွင် ပုံသဏ္ဍာန်ပျက်ယွင်းမှုများ ရှိပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှာ (ဈေးကွက်) ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ လွှမ်းမိုးမှုရှိပြီး၊ ကောင်း-ဆိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိပါသည်။ ကောင်းစွာမူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် အခွန်မူဝါဒက အစိုးရအတွက် ဘဏ္ဍာငွေများရှာဖွေပံ့ပိုးပေးနိုင်သလို တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဈေးကွက်အပေါ် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင်သက်ရောက်မှုများကို အနည်းဆုံးသာဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ရငွေ၊ အခြားသာမန်ရငွေများတွင် လူမှုအသိုက်အဝန်းအပေါ် မမျှတသည့် အခွန်ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးများကိုဖြစ်စေနိုင်သည့် သာဓကများ ရှိပါသည်။ မြူနီစီပယ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကြေးကဲ့သို့သော အခွန်မဟုတ် သည့်ရငွေများကိုလေ့လာမှုတစ်ခု၌ အထက်ဖော်ပြပါအခွန်စနစ်မျိုးမှာ အခွန်ဒဏ်ကို အားလုံးမျှခံစေသည့် အခွန် ပုံစံမျိုး (regressive revenue structure) ကို ဖြစ်စေပါသည် (Bissinger၊ ၂၀၁၆)။ ငါးလုပ်ငန်းခွန် (အင်းအိုင် ခွန်) ကဲ့သို့သော အခွန်အမျိုးအစားများမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်ကြေးအသွင်ဆောင်ပြီး၊ အခွန်အကျိုးဆက် မှာ မမျှတဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ လိုင်စင်ကြေး/အခွန်အမျိုးအစားများမှာ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်သည့်အတွက် လုပ်ငန်းရှင်က ပေးဆောင်ရခြင်းဖြစ်သော်လည်း အခွန်ပေးရငွေကို စားသုံးသူထံ ပြောင်းရွှေ့ပေးဆောင်စေနိုင်ပါ

<sup>၇</sup> ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ အခန်း ၃ (၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၅)

သည်။ ထိုသို့သော အခွန်စနစ်မျိုးမှာ ချေးငွေခဲယဉ်းသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းငယ်များကို မျက်နှာသာမပေးသည့် အခြေအနေကိုဖြစ်စေပြီး၊ အမျိုးသမီးများကိုလည်း မမျှမတ ပိုမို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည် (Chan et al. ၊ ၂၀၁၈)။

၁၉။ ပုံမှန်မဟုတ်သည့် ပေးဆောင်ရငွေများ (informal taxation) ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအကြောင်းဆိုကြလျှင် ပုံမှန် ရငွေ အမျိုးအစားခွဲခြားမှုများ၊ အခွန်အကောက်များထက် ကျော်လွန်ကြည့်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ တပ်မတော်မှ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များစွာက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်သူများ၏ နိုင်ငံတော်အပေါ် ယုံကြည်မှုရေချိန် ကို ထိခိုက်စေခဲ့ပါသည် (Bissinger ၊ ၂၀၁၆)။ ထိုသို့ ယုံကြည်မှုထိခိုက်ခြင်းက အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် အခွန်စနစ် ကြီးကြပ်မှုများအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်စေခဲ့ပါသည်။<sup>၁၀</sup> McCarthy (၂၀၁၆) က နိုင်ငံတော်ကပံ့ပိုးသည့် အစီအစဉ်များ အားနည်းလစ်ဟာနေခြင်းကြောင့် (အစိုးရအစီအစဉ်များအစား ပြည်သူများက) ပုံမှန်မဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများ၊ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ မျှဝေဆောင်ရွက်ခြင်းများကို လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရကြောင်း ထောက်ပြ ပါသည်။ McCarthy က (နိုင်ငံတော်က ပံ့ပိုးခြင်းမဟုတ်သည့်) ၎င်းနည်းလမ်းများမှာ အိမ်ထောင်စုများအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေကြောင်း ထောက်ပြပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံပြီး အစိုးရကပြန်ပေးသည့်လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် ချိန်ထိုးနှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ဖော်ပြပါဆောင်ရွက်မှုများမှာ အရေးပါသော်လည်း (ဘဏ္ဍာရေးအရ) ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ပိုကြီးမားကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်မှုမှာလည်း အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ ၎င်းအချက်က ပြည်သူ တစ်ရပ်လုံးကိုရည်ရွယ်သည့် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မဆောင်ရွက်ခင်ကတည်းက နေရာဒေသအပေါ်မူတည်၍ မူဝါဒများချမှတ်ခြင်း (location-specific strategies)၊ ယုံကြည်မှုနှင့် နားလည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းတို့တွင် ဒေသန္တရ အစိုးရများ၊ ဌာနများ၊ ဝန်ထမ်းများမှာ အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍတွင်ရှိနေသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။

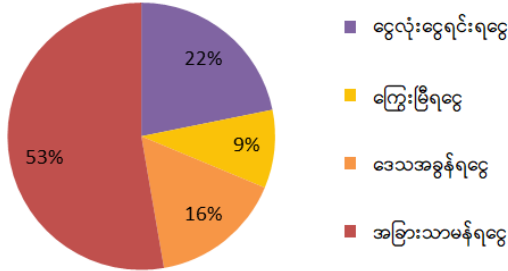
၂၀။ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင် ရှာဖွေရငွေအားလုံးနီးပါးမှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့က ရှာဖွေရရှိခြင်းဖြစ်ပါသည် (၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေအရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၁၄ ခု၏ စုစုပေါင်းကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ၏ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့က ရှာဖွေရရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။) ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် တွင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်း ငွေလုံးငွေရင်းရငွေ နှင့် ကြွေးမြီရငွေ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးကိုလည်းကောင်း၊ အခွန်အကောက်ရငွေ၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းကိုလည်း ကောင်း၊ အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကိုလည်းကောင်း ရှာဖွေရရှိခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၇ ခ။)။ ၎င်းအခြေအနေက ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်စွမ်းတွင် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကျန်ဒေသများ အကြား ကွာဟချက်ကြီးမားသည်ကို ဖော်ပြပါသည်။

<sup>၁၀</sup> အသေးစိတ်ကို နောက်ဆက်တွဲကျမ်းကိုးပါ Bissinger (၂၀၁၆) ရေး “Local Economic Governance in Myanmar” ကို <http://asiafoundation.org/publication/local-economic-governance-in-myanmar/> တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

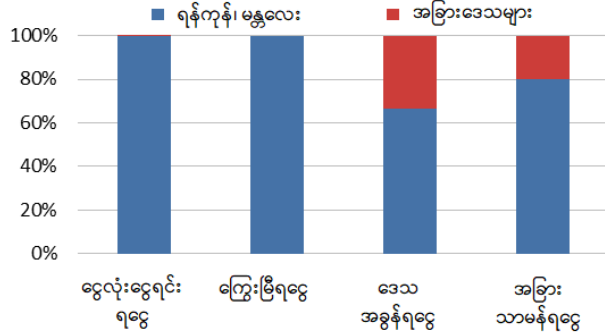
### (ပုံ - ၇) ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများဖော်ပြချက်

အမျိုးအစားအလိုက်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဘက်ဂျက်များတွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ % ၊ ၂၀၁၆-၁၇ မူလခန့်မှန်းခြေ

(ပုံ - ၇က) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အားလုံး



(ပုံ-၇ ခ) ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် အခြားဒေသများ နှိုင်းယှဉ်ချက်

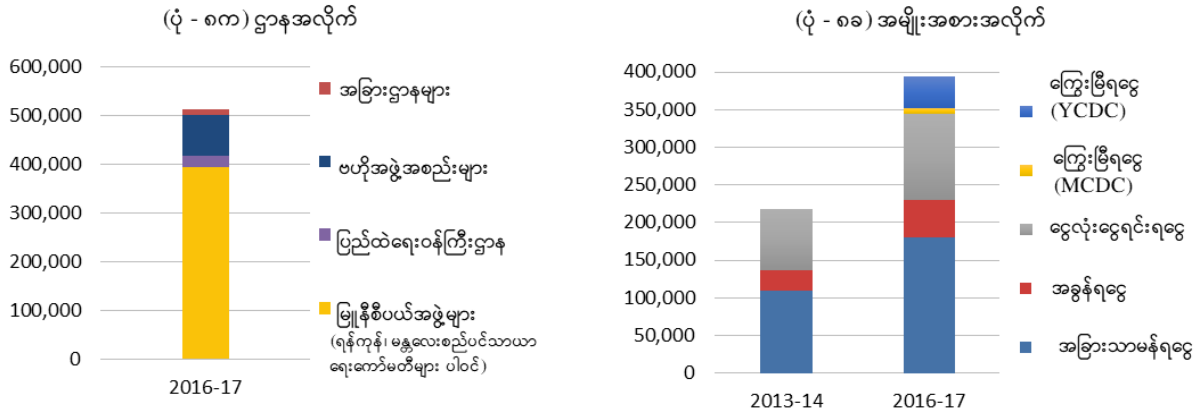


ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၂။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘက်ဂျက်တွင် ဌာနအလိုက် ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်မှုကို ကြည့်လျှင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှာ ၇၇ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အဓိကကျပါသည် (ပုံ - ၈ က)။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရငွေအများစုကို ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများက မတည်ပစ္စည်းများရောင်းချခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ဈေးကွက်လက်ဝါးကြီးအုပ်ခွင့်လုပ်ငန်းလိုင်စင်များ လေလံတင်ရောင်းချရငွေများမှလည်းကောင်း၊ အခကြေးငွေအမျိုးမျိုးမှလည်းကောင်းနှင့် ကြွေးမြီရငွေအချို့မှလည်းကောင်း ရရှိပါသည် (ဘောင်ကွက် ၁)။<sup>၉</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများ (အထူးသဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများ) ၏ အခကြေးငွေများနှင့် ဒဏ်ကြေးရငွေများမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ၏ ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ရရှိပါသည်။<sup>၁၀</sup> လက်ရှိ ဘက်ဂျက်စာရင်းရေးသွင်းမှု ပုံစံအကန့်အသတ်များက စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ရုံးတို့၏ အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများကို အသေးစိတ်လေ့လာရန် ခက်ခဲစေပါသည်။

<sup>၉</sup> မြူနီစီပယ်ရငွေများ၊ လုပ်ငန်းလေလံမှရငွေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ်ကို Bissinger (၂၀၁၆) ရေး “Local Economic Governance in Myanmar” ကို <http://asiafoundation.org/publication/local-economic-governance-in-myanmar/> တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။  
<sup>၁၀</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် (က) အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများ၊ (ခ) လွှတ်တော်များ၊ (ဂ) တရားလွှတ်တော်များ၊ (ဃ) တရားရုံးများနှင့် (င) စာရင်းရုံးများ ပါဝင်ပါသည်။

(ပုံ - ၈) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ ကျပ်သန်းပေါင်း



ရင်းမြစ် - ပွင့်လင်းမြစ်မှာရှေ့ဆောင်၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ မှတ်ချက် - (ပုံ - ၈က) မြူနီစီပယ်အဖွဲ့များတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးစည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ ပါဝင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် (က) အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများ (ခ) လွှတ်တော်များ (ဂ) တရားလွှတ်တော်များ (ဃ) ဥပဒေရုံးများ (င) စာရင်းစစ်ရုံးများ ပါဝင်ပါသည်။ (ပုံ - ၈ခ) တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၁၁ ခုကို လေ့လာတင်ပြထားပြီး၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းတို့ မပါဝင်ပါ။

ဘောင်ကွက် (၁) - တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကြွေးမြီများ

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ချေးငွေရယူခြင်းကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ပြည်သူ့ကြွေးမြီစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေအရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ပြည်တွင်းမှဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာမြီရှင်များထံမှဖြစ်စေ ငွေချေးယူနိုင်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တို့၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရန်လိုအပ်ကြောင်း ဆိုထားပါသည်။ (ပြည်သူ့ကြွေးမြီစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ အခန်း ၅၊ အပိုဒ်ခွဲ ၂၀)။ ယနေ့အချိန်တွင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှလွဲ၍ ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် ပြည်ပမှချေးငွေရယူထားမှု ကြီးကြီးမားမား မရှိပါ။

ဆိုခဲ့သလို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ချေးငွေ တနည်းအားဖြင့် ကြွေးမြီရငွေမှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများက ချေးယူထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အများပြည်သူလက်လှမ်းမီသည့် ဘတ်ဂျက်စာရင်းဇယားများအရ စုစုပေါင်းကြွေးမြီပမာဏကိုသာ သိရှိရပြီး၊ ၎င်းချေးငွေရငွေများ၏အသေးစိတ်ကို သိရှိနိုင်ရန် အကန့်အသတ်ရှိပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏အဆိုအရ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ ကြွေးမြီရငွေတွင် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက ဆောင်ရွက်နေသည့် ရန်ကုန်မြို့တော် ရေဖြန့်ဝေပံ့ပိုးမှုတိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးစီမံကိန်း (Greater Yangon Water Supply Improvement Project) အတွက် ဂျပန်နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီထံမှ ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများလည်း ပါဝင်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။

၂၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၌ အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ် ။ ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ကောက်ခံခွင့်အာဏာမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား ၅ အပေါ် အခြေခံထားပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် ဒေသန္တရအခွန်အကောက်အမျိုးအစားအဖြစ် ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း စာရွက်ပေါ်တွင်ရေးထားသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ကောက်ခံခွင့်အာဏာမှာ လက်တွေ့တွင် အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးနိုင်သည်ဟု တိုက်ရိုက် အနက်ပြန်နိုင်ဖွယ်မရှိပါ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏

အခွန်ဆိုင်ရာ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်နိုင်သည့်အခွင့်အာဏာ မြင့်တက်လာလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့် အခွန်အကောက်များ၏ နှုန်းထားများ၊ အခွန်အခြေများကို ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ၎င်းတို့ကိုကောက်ခံခွင့်ပြုထားသည့်အခွန်အကောက်များအနက် “ပစ္စည်းခွန်” အပေါ် ဆုံးဖြတ်လုပ်ပိုင်ခွင့်မှာ အပြည့်အဝရှိပါသည် (Lachlan and Hein ၊ ၂၀၁၇)။ အဆိုပါအချက်မှာ မည်သည့်အခွန်အမျိုးအစားများကို ဒေသန္တရအဆင့်ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးသင့်သည်ဆိုသည့်ယူဆချက်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်အခြေကို ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် အခွန်အမျိုးအစားများ (ဥပမာအားဖြင့် မြေယာခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်) မှာ အခွန်ရှောင်ရန်နေရာမရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့်အတွက် ၎င်းအခွန်များကို ဒေသန္တရအစိုးရများကို ကောက်ခံခွင့်ပေးခြင်းမှာ ကောင်းမွန်သည့်လုပ်နည်းလုပ်ဟန်ဖြစ်ပါသည်။

၂၃။ အခွန်အပေါ် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ။ ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၅ ပါအခွန်အကောက် အမျိုးအစားများ၏ အခွန်အခြေနှင့် အခွန်နှုန်းထားတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အခွန်မူဝါဒအပေါ် ဒေသန္တရအစိုးရများ က မည်သို့အခွင့်အာဏာကျင့်သုံးသည်မှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း လတ်တလောနှစ်များတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အချို့က အခွန်အခြေနှင့် နှုန်းထားများကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲထားသည့် အခွန်ဥပဒေများ ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြပါသည်။ သတင်းရင်းမြစ်များအရ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရက ပစ္စည်းခွန်၊ မြေယာခွန်၊ ငါးလုပ်ငန်းခွန်နှင့် ဘီးခွန်တို့၏ နှုန်းထားများနှင့် အခွန်အခြေများ ပြောင်းလဲထားသည့် အခွန်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ ပါသည်။<sup>၁၀</sup> ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း မြေတစ်ဧကလျှင် ယခင် ၅ ကျပ် ကောက်ခံရာမှ မြေယာအမျိုးအစားအပေါ် မူတည်၍ ကျပ် ၃၀၀ မှ ၇၀၀ အတွင်းသို့ တိုးမြှင့်ထားသည့် ပြည်နယ်မြေယာခွန်ဥပဒေကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်း ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေတွင် အခွန်အခြေ၊ ပေးဆောင်ရမည့်ကာလနှင့် အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများ ကိုလည်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။<sup>၁၂</sup> အဆိုပါသက်သေသာဓကများက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ အနေဖြင့် ကောက်ခံခွင့်ပြုထားသည့်အခွန်များ၏ နှုန်းထားများကို ကိုယ်တိုင်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည် ကို ညွှန်ပြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဒေသန္တရအခွန်အကောက်မူဝါဒအပေါ် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်၏ အခွင့်အာဏာရှိမှုအပေါ် ပိုမိုလေ့လာဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုမှ ကောက်ခံသည့်အခွန်များမှ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးသည့် အခွန်ဝေစုများအပေါ် အခွင့်အာဏာမရှိပါ။ ပြည်ထောင်စုမှပြန်လည်ခွဲဝေပေးသည့်ရငွေများကို ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ပြည်ထောင်စု၏လွှဲ ပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာထားပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လေ့လာသည့်အစီရင်ခံစာဖြစ်သည့်အလျောက် ပြည်ထောင်စုကကောက်ခံသည့်အခွန်များကို လေ့လာတင်ပြမည် မဟုတ်ပါ။

<sup>၁၀</sup> <https://www.imyanmarhouse.com/news/read/721694> တွင် ရှု  
<sup>၁၂</sup> ကရင်ပြည်နယ်အခွန်အကောက်ဥပဒေ (ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၇)

ဇယား (၁) - ဒေသန္တရအစိုးရအဆင့် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်ခွင့်အာဏာ

အခွန်ရင်းမြစ်	ဒေသန္တရအခွင့်အာဏာ																																			
	အခွန်အခြေ		အခွန်နှုန်းထား		အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှု																															
	ပုံမှန်ဖြစ်ရပ်၌	မြန်မာနိုင်ငံ၌	ပုံမှန်ဖြစ်ရပ်၌	မြန်မာနိုင်ငံ၌	ပုံမှန်ဖြစ်ရပ်၌	မြန်မာနိုင်ငံ၌																														
<ul style="list-style-type: none"> <li>ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာရှာဖွေခွင့်ပြုထားသည့် အခွင့်အာဏာများ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ - ဇယား ၅)               <ul style="list-style-type: none"> <li>ပစ္စည်းခွန် နှင့် ဘီးခွန် *                   <table border="0"> <tr> <td>✓</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>×</td> </tr> </table> </li> <li>ဇယား ၅ ပါ အခြားအခွန်အခများ                   <table border="0"> <tr> <td></td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td></td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>×</td> </tr> </table> </li> </ul> </li> <li>အခွန်ဝေစု               <table border="0"> <tr> <td>×</td> <td>×</td> <td>×</td> <td>×</td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>×</td> </tr> </table> </li> <li>ဗဟိုအစိုးရများ၏ အခွန်အပေါ် ထပ်ဆောင်းကောက်ခံမှု               <table border="0"> <tr> <td>×</td> <td>မသက်ဆိုင်</td> <td></td> <td>မသက်ဆိုင်</td> <td>ဖြစ်နိုင်ချေရှိ</td> <td>မသက်ဆိုင်</td> </tr> </table> </li> </ul>	✓	✓	✓	✓	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	✓	✓		✓		ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×		ဖြစ်နိုင်ချေရှိ		ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×	×	×	×	×	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×	×	မသက်ဆိုင်		မသက်ဆိုင်	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	မသက်ဆိုင်						
✓	✓	✓	✓	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	✓																															
✓		✓		ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×																															
	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ		ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×																															
×	×	×	×	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	×																															
×	မသက်ဆိုင်		မသက်ဆိုင်	ဖြစ်နိုင်ချေရှိ	မသက်ဆိုင်																															

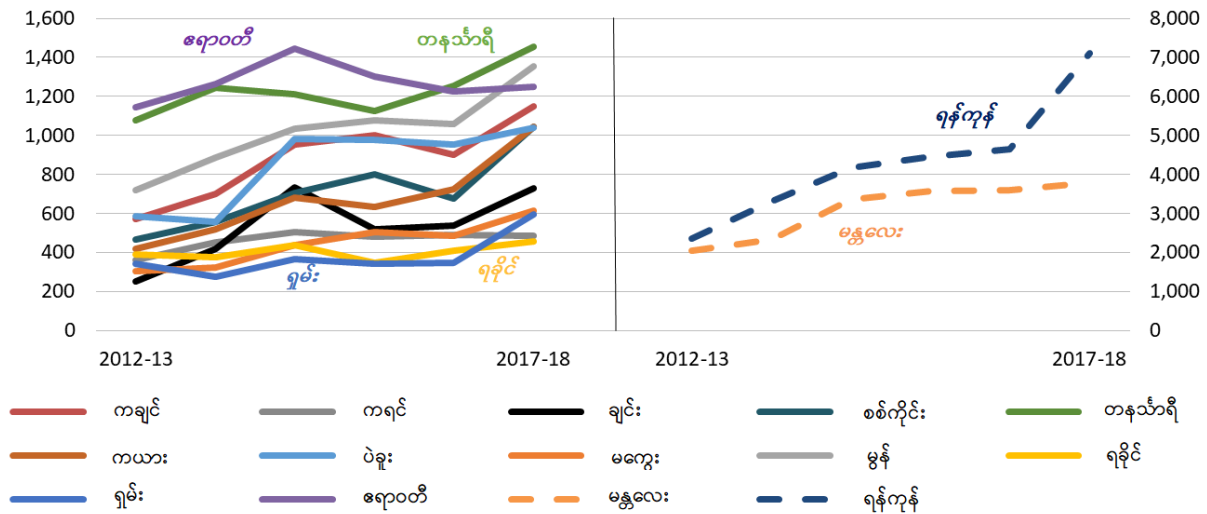
မှတ်ချက် - Fedelino and Ter-Minassian (2010) နှင့် တက္ကသိုလ် (၂၀၁၅) တို့ကို မှီငြမ်းလေ့လာပါသည်။ \* (McDonald and Hein ၂၀၁၇)

၂၄။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုစွမ်းဆောင်ရည်မှာ အားနည်းပြီး၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့ကလွဲလျှင် ကျန် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုတိုးတက်မှုမှာ နှိုင်းယှဉ်လျှင် အနည်းမျှသာဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၉)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင်ပါဝင်သည့် အခွန်အမျိုးအစား ၈ မျိုးမှ ပျမ်းမျှကောက်ခံရရှိမှုမှာ လူတစ်ဦးကျအားဖြင့် ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၁,၀၀၀ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၂,၂၁၆ (၁.၅ ဒေါ်လာ) ခန့်သို့ မြင့်တက်လာပါသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုတွင် ကွာဟချက်ကြီးမားပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လူတစ်ဦးကျ (ပြည်နယ်အစိုးရ၏) အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုမှာ ၄၅၈ ကျပ် (၀.၃ ဒေါ်လာ) ခန့်သာ ရှိသော်လည်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် လူတစ်ဦးကျ (တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏) အခွန်ကောက်ခံရငွေမှာ ကျပ် ၇,၁၀၀ (၅ ဒေါ်လာ) ဝန်းကျင်ရှိပါသည်။<sup>၁၃</sup> နှစ်အလိုက် အခွန်တိုးတက်ကောက်ခံရရှိမှုနှုန်းမှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ပျမ်းမျှ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ရှိသော်လည်း ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် ၃ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ခန့်သာ ရှိပါသည်။<sup>၁၄</sup>

<sup>၁၃</sup> အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေလဲနှုန်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ရှိခဲ့သည့် အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာလျှင် ၁၄၁၆ ကျပ် ဖြင့် ထားရှိတွက်ချက်ပါသည်။  
<sup>၁၄</sup> အခွန်ရငွေအမှန်တိုးတက်မှုနှုန်းကို တွက်ချက်ရာတွင် IMF ၏ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စားသုံးသူဈေးဆန္ဒနှုန်းကိန်းခန့်မှန်းချက်ကို သုံးစွဲပါသည်။



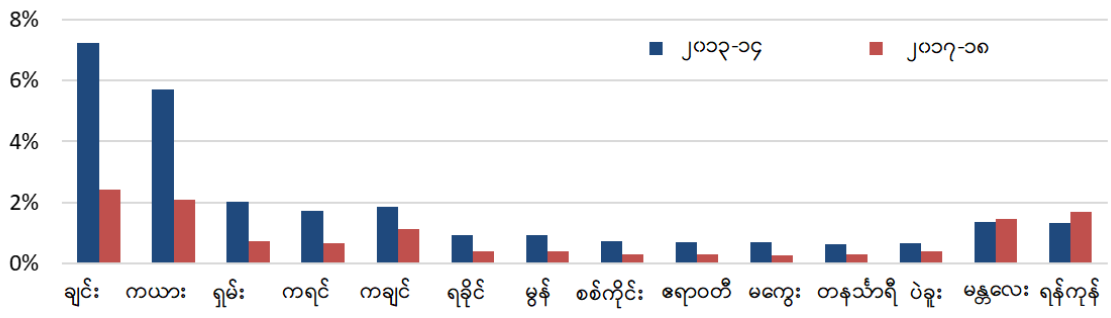
(ပုံ - ၉) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ တစ်ဦးကျလျှင် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု ကျပ် လူတစ်ဦးကျလျှင် ၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၈ အထိ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၂၅။ အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် ဂျီဒီပီ ။ ။ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့ကလွဲလျှင် ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုအားနည်းခြင်းကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက်၏ ဂျီဒီပီ (ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး) နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကောင်းစွာမြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် မှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့ကလွဲလျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက် အခွန်အကောက်တိုးတက်မှုနှုန်းသည် သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏ ဂျီဒီပီတိုးတက်မှုနှုန်းနောက်၌သာ ရှိနေပါသည် (ပုံ - ၁၀)။ အလားတူကာလအတွင်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် ဂျီဒီပီအချိုးမှာ ရန်ကုန် နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင်သာ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အခွန်အကောက်ရငွေမှာ ရန်ကုန်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မန္တလေးတွင် ၀.၄ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။

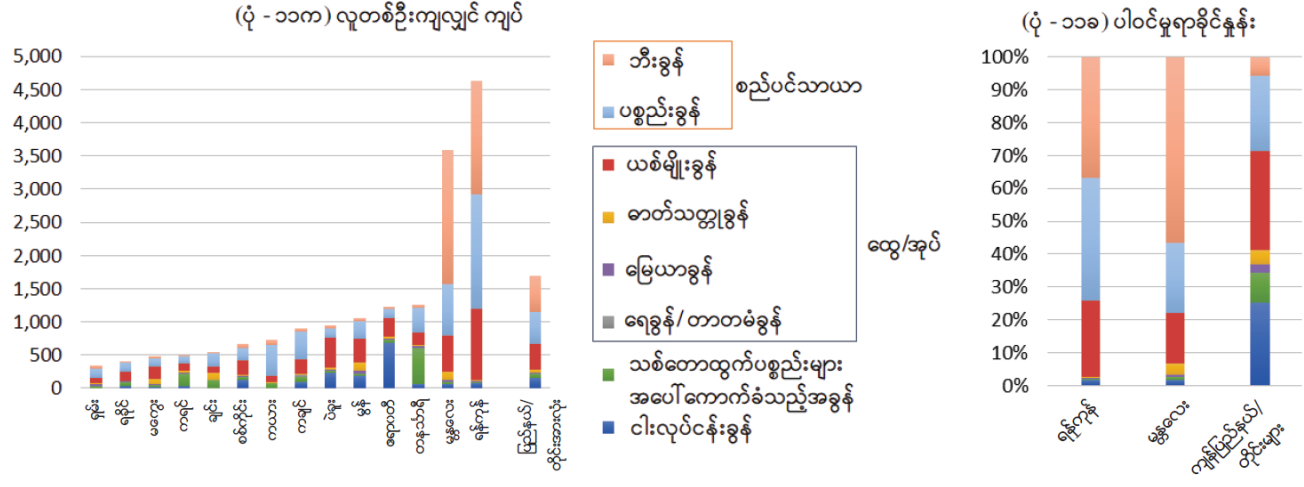
(ပုံ - ၁၀) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ရငွေနှင့် ဂျီဒီပီ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ရငွေနှင့် ဂျီဒီပီ၏ နှိုင်းယှဉ်ရာခိုင်နှုန်း



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၂၆။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်အကောက်များအား စီမံကြီးကြပ်ကောက်ခံမှုမှာ ဌာနအများ အပြား၏အောက်တွင် တကွတပြားရှိနေပါသည်။ (ပုံ - ၁၁ က)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် ပါဝင်လေ့ရှိသည့် အခွန်အမျိုးအစား ၈ မျိုးကို မတူညီသည့် ဝန်ကြီးဌာန ၄ ခုက ကောက်ခံပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်နှင့် ဘီးခွန်တို့ကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက ကောက်ခံပါသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက မြေယာခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ ရေနံနှင့် တာတမံခွန်နှင့် ဓာတ်သတ္တုခွန်တို့ကို ကောက်ခံပါသည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများထုတ်ယူခြင်းအပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန် (သစ်တောခွန်) ကို သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ သစ်တောဦးစီးဌာနကလည်းကောင်း၊ ငါးလုပ်ငန်းခွန် (အင်းအိုင်ခွန်) ကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနကလည်းကောင်း ကောက်ခံပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်အကောက်များအား ဌာနအများအပြားကကောက်ခံနေရာ အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲပါက မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်မှုဆိုင်ရာတို့တွင် (တစ်ဌာနချင်းစီအတွက်) ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မှုများကို ပိုမိုလိုအပ်စေမည်ဖြစ်၍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင် အခက်အခဲများ ပိုမိုစေနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ဖော်ပြပါအခွန် ၈ မျိုးကောက်ခံခြင်းမှ လူတစ်ဦးကျလျှင် ၂,၂၁၆ ကျပ် (၁.၅ ဒေါ်လာခန့်) သာရှိပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာန ၄ ခုက ကောက်ခံသောအခွန်ရငွေမှာ ဤပမာဏမျှသာရှိသည်ဟု စဉ်းစားလျှင် အလွန်နည်းပါးသည့်ရငွေအဖြစ် မြင်နိုင်ပါသည်။ ထိုအချက်က ဌာနတကွတပြားစီ အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ အကျိုးပြန်ရချက်အပေါ် မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်ပါသည်။ (အထူးသဖြင့် စာပိုဒ် ၁၈ ၌ဖော်ပြခဲ့သလို ရငွေရရှိမှု အကျိုးနှင့်ယှဉ်လျှင် ဈေးကွက်ပုံသဏ္ဍာန် ထိခိုက်ပျက်ယွင်းစေမှုကပိုများသည့် အခွန်အမျိုးအစားများအတွက် မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်ပါသည်။)

(ပုံ - ၁၁) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ရငွေများ  
အမျိုးအစားအလိုက်၊ ၂၀၁၆-၁၇ မူလခန့်မှန်းခြေ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

မှတ်ချက် - မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲမှုများတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ ပါဝင်ပါသည်။ ထွေ/အုပ် = အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်ကို သစ်တောဦးစီးဌာနကလည်းကောင်း၊ ငါးလုပ်ငန်းခွန် (အင်းအိုင်ခွန်) ကို ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနကလည်းကောင်း ကောက်ခံပါသည်။

၂၇။ ဘီးခွန်၊ ပစ္စည်းခွန်နှင့် ယစ်မျိုးခွန်တို့မှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအတွက် အဓိကဝင်ငွေရရှိသည့် အခွန်အမျိုးအစားများဖြစ် ပြီး၊ အခွန်အကောက်ရငွေစုစုပေါင်း၏ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၃၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးရှိပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ကွဲပြားမှုများလည်း ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် အင်းအိုင်ခွန်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် သစ်တောခွန်တို့မှာ ကောက်ခံရရှိမှုအများဆုံး အခွန်အမျိုးအစားများ ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၁၁ က)။ စီမံခန့်ခွဲသည့် ဌာနအဖွဲ့အစည်းအလိုက်ကြည့်လျှင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်များအပါအဝင်) သည် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့၏အခွန်ရငွေ၏ ၇၆ ရာခိုင်နှုန်းကို ရှာဖွေပေးပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များက ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် အခွန်ရငွေ၏ ၂၉ ရာခိုင်နှုန်းကို ရှာဖွေပေးသည်နှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည် (ပုံ - ၁၁ ခ)။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့၏ပြင်ပ ကျန် တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များတွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက အခွန်ရငွေစုစုပေါင်း၏ ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းကို ရှာဖွေပြီး၊ ၎င်းရငွေအနက်အများစုမှာ ယစ်မျိုးခွန်မှ ရရှိပါသည် (ယစ်မျိုးခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဘောင်ကွက် ၂ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်)။

**ဘောင်ကွက် (၂) - ယစ်မျိုးခွန်မှရငွေ : တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက အခွင့်အရေးတွေ လွဲချော်နေသလား ?**

..... ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၅ က တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများထံ ယစ်မျိုးခွန် ကောက်ခံခွင့် အပ်နှင်းထားသော်လည်း အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက လက်ရှိ အမှန်တကယ်ကောက်ခံနေသည်မှာ အရက်ချက်လုပ်ခြင်း၊ ၊သို့မဟုတ်၊ လက်လီရောင်းချသည့်လုပ်ငန်းများအတွက် နှစ်စဉ်ကြေးသာ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ သတ်မှတ်ချက်အတိုင်းဖြစ်စေ၊ မြန်မာ့ဥပဒေထုံးထမ်းများအရဖြစ်စေ ယစ်မျိုးခွန်ဆိုသည်မှာ လိုင်စင်ကြေးဆိုသည်ထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အခွန်အကောက်အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုအခွန်အကောက်ဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုအစိုးရကိုယ်စား ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက နိုင်ငံတကာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ မြန်မာ့ဥပဒေထုံးထမ်းများအပေါ် အခြေခံ၍ကောက်ခံသည့် အရက်နှင့် ဆေးရွက်ကြီး ဆက်စပ်ကုန်စည်များအပေါ် “အထူးကုန်စည်ခွန်”မှာ “ယစ်မျိုးခွန်” အသွင်ဆောင်နေပါသည်။ ထိုသို့ ဆိုပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအစား တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများကိုကောက်ခံခွင့်ပေးရမည့် အခွန်အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအခွန်ကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက မကောက်ခံဘဲ (သို့မဟုတ် မကောက်ခံနိုင်သည့် အတွက်) ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ကောက်ခံနေခြင်းနောက်ကွယ်တွင် ဥပဒေကြောင်းအရ၊ စည်းမျဉ်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ အကြောင်းပြချက်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ အခြေခံဥပဒေဇယား ၅ ဖြင့် တစ်သားတည်းမရှိခြင်း၊ ၊သို့မဟုတ်၊ အခွန် စီမံကြီးကြပ်ကောက်ခံမှုကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ခြင်း၊ ၊သို့မဟုတ်၊ အနက်ပြန်ဆိုရာတွင် အကောက်အယူမှားခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

*ရင်းမြစ် - Shotton at. al (၂၀၁၆) စာမျက်နှာ ၃၆-၃၇ ကို ကိုးကားပါသည်။*

**(က - ၂) ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများ**

၂၈။ **နောက်ခံအကြောင်းအရာ ။** ။ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေမှုတွင် ဗဟိုဦးစီးမှုမြင့်မားဆဲဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ကျရေးတွင် အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း၏ အကျိုးရလဒ်ကို ဆောင်ကြဉ်းနိုင်ပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းကြောင့်

ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော မလိုလားအပ်သည့် ဆန့်ကျင်ဖက်အကျိုးဆက်များကိုလည်း လျော့ပါးစေနိုင်ပါသည်။ (ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၀၇)၊ စာမျက်နှာ ၃၂)။ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် လိုအပ်သည့် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြစ်စဉ် ရှေ့ဆက်လှမ်းရာတွင် ပိုမို အရေးပါလာမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂၉။ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုအမျိုးအစားများမှာ လျော့ကျလာ ပြီး၊ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပမာဏမှာ အစဉ်တစိုက် မြင့်တက်လာပါသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မတိုင်ခင်က တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်များတွင် ပမာဏသေးငယ်သည့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ အမျိုးအစားများ အများအပြားရှိခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် ဥပမာပြရလျှင် “မြို့နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းများအတွက် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ” (၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်)၊ “ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျှော့ချရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ထောက်ပံ့ငွေ” (၂၀၁၂-၁၃ မှ ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ) နှင့် အခြားအထူးကိစ္စရပ်များအတွက် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ ပါဝင်ပါသည်။<sup>၁၅</sup>

၃၀။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှာ ဂျီဒီပီ၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်ရှိပါသည်။<sup>၁၆</sup> ၂၀၁၁-၁၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၀.၆ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိခဲ့ရာမှ မြင့်တက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၅)။ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရဘတ်ဂျက်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ ၇၉ ရာခိုင်နှုန်းကို ဘဏ္ဍာငွေပံ့ပိုးပါသည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို အမျိုးအစား ၃ ရပ် (က) အထွေထွေအသုံးစရိတ်အတွက်ရည်ရွယ်သည့် လိုငွေဖြည့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (General grant transfer) (ခ) မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေ (Constituency Development Fund) နှင့် (ဂ) အခွန်ဝေစုမှ ရငွေ (Tax sharing) ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ (ပုံ - ၁၂ က နှင့် ၁၂ ခ)။<sup>၁၇</sup>

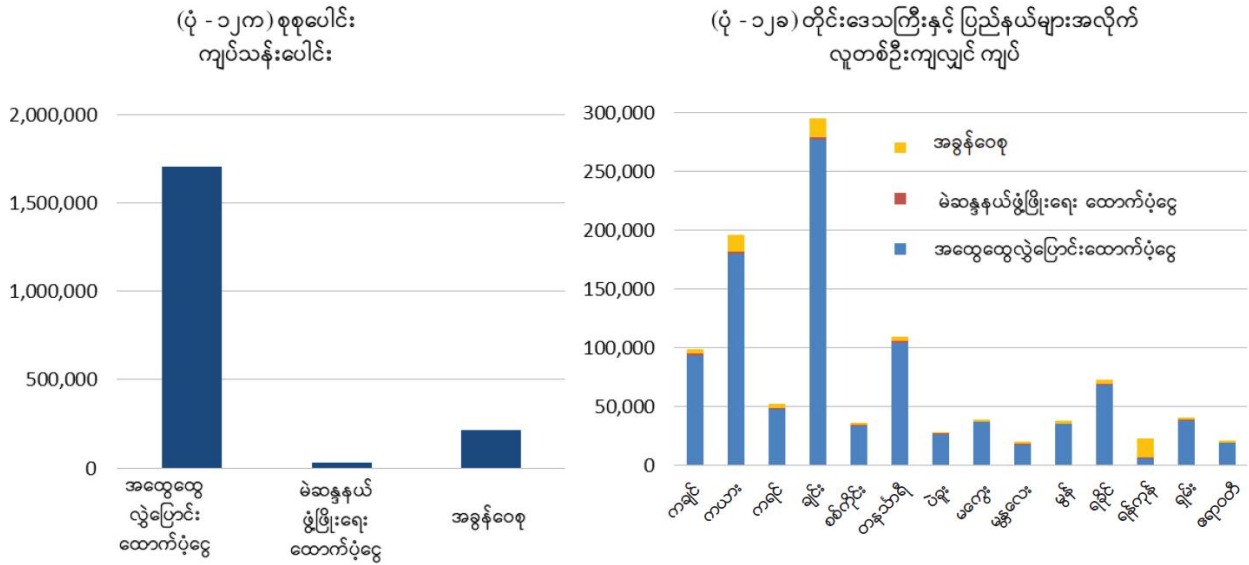
၃၁။ မူဝါဒရည်ရွယ်ချက် ။ ။ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေသည် မေခရိုဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာရည်မှန်းချက်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ မျှတစွာ သာတူညီမျှ ရှိစေပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးကွာဟချက် (ဘတ်ဂျက်လိုငွေ) ကို ကျဉ်းမြောင်းစေပါသည်။ အနာဂတ်တွင် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအတွက် မူဝါဒနည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ လက်ရှိတွင် သတ်မှတ်ချက်များ (နှင့် ကိုက်ညီလျှင်) ၊ သို့မဟုတ်၊ စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်မူတည်၍ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ သီးခြား ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများ မရှိသေးပါ။ သို့သော်လည်း မူဝါဒအပြောင်းအလဲများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းသစ်များကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက ရေရာတိကျသည့်နည်းလမ်းများအခြေခံ၍ ချဉ်းကပ်ရန် (rules-based approach) နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ သာတူညီမျှဖြစ်စေမှု (horizontal resource equity) ကို တိုးတက်စေရန် ရည်မှန်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။

<sup>၁၅</sup> ပိုမို၍ အသေးစိတ်သည့် ဥပမာများအတွက် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၏ ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာ အမှတ် ၂၊ သရုပ်ဖော်ပုံ ၁၃ [https://rimyanmar.org/sites/rimyanmar.org/files/publication\\_docs/budget\\_brief\\_series\\_-\\_bago\\_budget\\_brief\\_no\\_2\\_2017\\_english\\_0.pdf](https://rimyanmar.org/sites/rimyanmar.org/files/publication_docs/budget_brief_series_-_bago_budget_brief_no_2_2017_english_0.pdf) တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<sup>၁၆</sup> ဂျီဒီပီကိန်းဂဏန်းကို IMF ၏ Article IV အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၇) မှ ရယူပါသည်။

<sup>၁၇</sup> ပြည်ထောင်စုမှ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ စတင်ဆောင်ရွက်စဉ်က တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

## (ပုံ - ၁၂) ပြည်ထောင်စုမှ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှု အမျိုးအစားအလိုက်၊ ၂၀၁၇-၁၈ မူလခန့်မှန်းခြေ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၃၂။ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်နည်းလမ်းများ၏ စနစ်အပြင်အဆင် ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်စနစ်မှာ ရှင်းလင်းပြီး၊ ယခင်ကဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စနစ်များ၊ အခြား ဝင်ငွေအဆင့်တူနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပိုမို၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလည်းရှိပါသည်။ ဇယား ၃ မှာ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်း ၃ ခုကို ထောက်မထားသည့် ဥပဒေအခြေခံမှုဘောင်၊ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုစနစ်ဒီဇိုင်းနှင့် ခွင့်ပြုပေးသည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းဇယားအရ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းတစ်ခုချင်းစီအတွက် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် တကွတပြားဖြစ်နေမှုအချို့ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

**ဇယား (၃) - ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှု ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အပြင်အဆင်များ**

လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှု	ဥပဒေရေးရာအခြေခံမူဘောင်	ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း	ခွင့်ပြုပေးခြင်း
<b>အထွေထွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (grant transfer) <sup>1</sup></b>	၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (အပိုဒ် ၂၃၀၊ အပိုဒ်ခွဲ ၈ နှင့် ဃ)	ပြည်ထောင်စုရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဦးစီးဌာန၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးဌာနခွဲ	ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်နှင့် နှစ်စဉ် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေ အရ/အသုံးဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း အတည်ပြု၊ သီးခြားဥပဒေဖြင့်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းမရှိပါ။
<b>အခွန်ဝေစု</b>	အထူးကုန်စည်ခွန်ဥပဒေ (အပိုဒ် ၃၃၊ အပိုဒ်ခွဲ က) ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေ (အပိုဒ် ၃၁) တစ်သီးပုဂ္ဂလဝင်ငွေခွန် (အပိုဒ် ၂၄) တံဆိပ်ခေါင်းခွန် (အပိုဒ် ၃ က၊ ပုဒ်မခွဲ ၂)	ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က အခွန်ဥပဒေများနှင့်အညီ အခွန်ဝေစုခွဲဝေပေးမှုနည်းလမ်းကို အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ စီမံ/ဘဏ္ဍာဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးမည့် ရာခိုင်နှုန်းထားများကို သတ်မှတ်ပါသည်။	
<b>မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေ</b>	ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၉/၂၀၁၄	ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံးက အဆိုပြုတင်ပြသည်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဆောင်ရွက်ပါသည်။ (အဆိုပါ ဥပဒေ အခန်း ၃ တွင် ရှိ)	ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်နှင့် ညှိနှိုင်းအတည်ပြုပြီး နှစ်စဉ် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာငွေ အရ/အသုံးဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း အတည်ပြုပါသည်။

<sup>1</sup> မှတ်ချက် - a/ ရဲဖန်ရဲခါတွင် MTFF လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေဟူ၍လည်းကောင်း၊ လိုငွေဖြည့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲပါသည်။

၃၃။ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအနက် အထွေထွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (Grant transfer) မှာ အကြီးဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့ကလွဲလျှင် ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအတွက် အဓိကရငွေရင်းမြစ်ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်စနစ်တွင် ဗဟိုချက်မဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၇-၁၈ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအမျိုးအစားမှာ ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအားလုံး၏ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့ပါသည်။

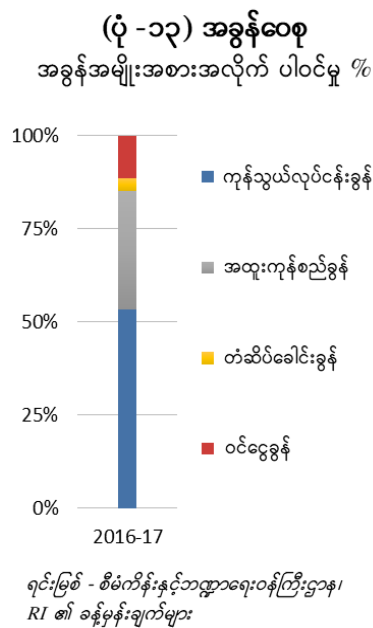
၃၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင် (medium-term fiscal framework) ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကစတင်၍ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ရေရာတိကျသည့် စည်းမျဉ်းအပေါ်အခြေခံ၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ခွဲဝေပေးသည့်စနစ်ဖြင့် စတင်ကျင့်သုံးလာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့အပြောင်းအလဲမှာ သိသာထင်ရှားသည့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော အပြောင်းအလဲဖြစ်ပါသည်။ ယခုဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုမှ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအဖြစ်ပံ့ပိုးပေးမည့် စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေကို

မေခရိုညွှန်ကိန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားပြီး၊ ၎င်းရန်ပုံငွေကြီးအနက်မှ မည်သည့်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်သို့ မည်မျှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ပေးမည်ကို တွက်ချက်မှုဖော်မြူလာဖြင့် တွက်၍ ခွဲဝေပေးပါသည်။<sup>၁၈</sup> ပိုမို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသောစည်းမျဉ်းအပေါ်အခြေခံသည့်နည်းလမ်းများကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက လာမည့်ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ရရှိနိုင်မည့်ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိရှိစေပြီး၊ အသုံးစရိတ် အများဆုံးသုံးစွဲနိုင်မည့် ကန့်သတ်ဘောင်ကို ချမှတ်နိုင်စေပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင်စတင်မည့် ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ပြည်ထောင်စု၏ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ၎င်းနှစ်၏ မေလတွင် ပြည်ထောင်စုရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများသို့ အသိပေးအကြောင်းကြားခဲ့ပါသည်။ ၎င်းမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု၏ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ဘဏ္ဍာနှစ်သစ်မစင် ရက်အနည်းငယ်အလိုမှသာ အကြောင်းကြားခဲ့သည့်အခြေအနေမျိုးမှ တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည် (မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးတာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်မှု - Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA) ၊ ၂၀၁၂)။

၃၅။ ပြည်ထောင်စုမှ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးသည့် အခွန်ဝေစုမှာ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအားလုံး၏ ၉ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ဖြစ်ပြီး၊ အခွန်စနစ်စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ပိုမိုအရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံ၏အခွန်ကောက်ခံမှု မြင့်တက်လာလျက်ရှိခြင်းနှင့် သယံဇာတများထုတ်ယူသည့်ကဏ္ဍမှာ အခွန်စနစ်တွင် ပိုမို၍ပါဝင်လာလျက်ရှိခြင်းတို့ကြောင့် အခွန်ဝေစုခွဲဝေပေးသည့်နည်းလမ်းအပေါ် အငြင်းပွားမှုများလည်း ပိုမိုလာနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ခွဲဝေပေးခဲ့သည့် တစ်သီးပုဂ္ဂလဝင်ငွေခွန်နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်တို့အပြင် ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် အထူးကုန်စည်ခွန် တို့ကိုလည်း (အခွန်ကောက်ခံရရှိသောဒေသသို့) အခွန်ဝေစုအဖြစ် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအခွန်အမျိုးအစား ၄ ခုလုံးမှာ ပြည်ထောင်စု စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ကောက်ခံသည့်အခွန်များဖြစ်ပြီး၊ ကောက်ခံရရှိသော တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးပါသည် (ဇယား - ၄)။ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်မှကောက်ခံရရှိငွေမှ အခွန်ဝေစုပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းရှိမရှိမှာ ရှင်းလင်းစွာ မသိရှိပါ။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ကိန်းဂဏန်းများအရ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် အထူးကုန်စည်ခွန်မှပြန်ပေးသည့်အခွန်ဝေစုမှာ အခွန်ဝေစုစုစုပေါင်း၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ပါဝင်ပါသည် (ပုံ - ၁၃)။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အခွန်ကိန်းဂဏန်းများအရမူ ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တို့မှာ ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်အကောက်ရငွေတွင် အများစု ပါဝင်ပြီး၊ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုဂျီဒီပီ၏ ၃.၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂.၆ ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီး ရှိကြပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၇)။ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက အခွန်

<sup>၁၈</sup> အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကျင့်သုံးမှုအပေါ် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းလေ့လာရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေတွက်ချက်သည့်ဖော်မြူလာမှာ အညီအမျှ အလေးပေးထားသော ညွှန်ကိန်း ၆ ခုဖြစ်သည်။ (က) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် လူဦးရေ၊ (ခ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုညွှန်ကိန်း၊ (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် တစ်ဦးကျ ဂျီဒီပီ၊ (ဃ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ဧရိယာအကျယ်အဝန်း၊ (င) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် မြို့ပြလူဦးရေအချိုး နှင့် (စ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် တစ်ဦးကျ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု တို့အပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ပါသည်။

ရငွေ တိုးတက်ရရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး၊ ထို့အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် အခွန်ဝေစုမှရငွေများ မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။<sup>၁၉</sup>



အခွန်ဝေစု ခွဲဝေပေးသည့်နည်းလမ်း		
အခွန်ရင်းမြစ်	၂၀၁၆-၁၇	၂၀၁၇-၁၈
ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်	အခွန်ကောက်ခံရရှိသည့် ဒေသသို့ ကောက်ခံရရှိငွေ၏ ၁၅ %	ရန်ကုန်ရှိ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာရုံးတွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများ ပေးဆောင်သည့် အခွန်ရငွေမှ ၁၅% ကို grant transfer လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ ခွဲဝေထောက်ပံ့သည့်နည်းလမ်းအတိုင်း တွက်ချက်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ အခွန်ဝေစုခွဲပေး
အထူးကုန်စည်ခွန်		နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမဟုတ်သည့် သမဝါယမလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကပေးဆောင်သည့် အခွန်ရငွေများကို ၂၀၁၆-၁၇ က အတိုင်း ကောက်ခံရရှိသည့် ဒေသသို့ ပြန်ခွဲပေး
ဝင်ငွေခွန်	ကောက်ခံရရှိသည့်ဒေသသို့ (မြို့နယ်လည်းဖြစ်နိုင်) ကောက်ခံရရှိငွေ၏ ၅ %	၂၀၁၆-၁၇ က အတိုင်း ပြောင်းလဲမှုမရှိ
တံဆိပ်ခေါင်းခွန်	ကောက်ခံရရှိသည့်ဒေသသို့ (မြို့နယ်လည်းဖြစ်နိုင်) ကောက်ခံရရှိငွေ၏ ၂ %	မရှင်းလင်း - အခွန်ဝေစုအဖြစ် ဆက်မပေးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်

ရင်းမြစ် - Shotton et al. (၂၀၁၆)၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အင်တာဗျူးများ

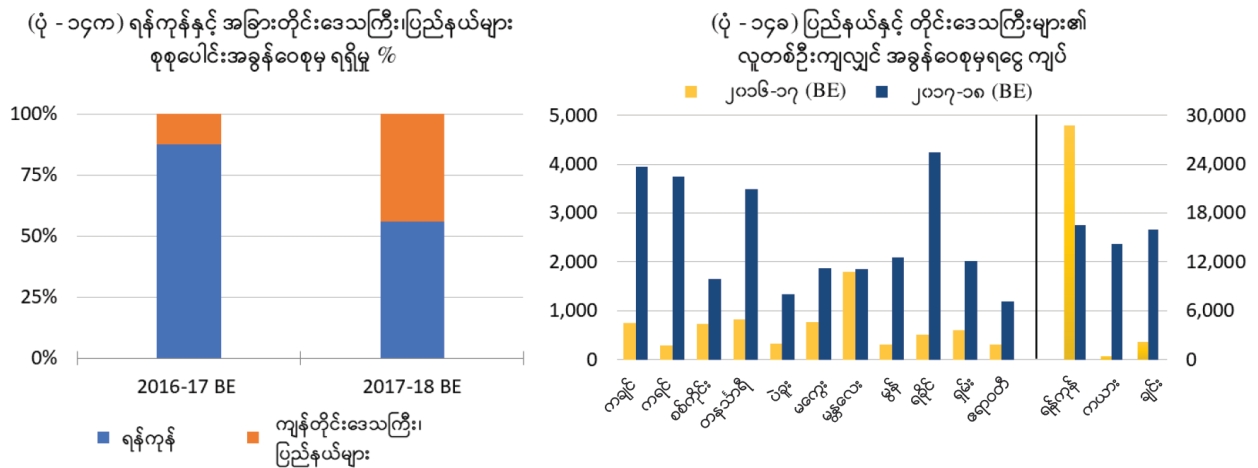
၃၆။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ အခွန်ဝေစုခွဲဝေပေးသည့်နည်းလမ်း ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ အခွန်ဝေစုမှရငွေမှာ လျော့နည်းပြီး အခြားတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအတွက် မြင့်တက်လာပါသည်။ အခွန်ဝေစုမှာ အခွန်ကောက်ခံရရှိသည့်ဒေသသို့ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအားလုံးသို့ခွဲဝေပေးသည့် အခွန်ဝေစု စုစုပေါင်း၏ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်း နီးပါးကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးက ရရှိခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးမှာ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုအများဆုံးရှိနေသည့်ဒေသဖြစ်သလို အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးသည့်ဒေသ (ဥပမာအားဖြင့် အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာရုံးကို ဖွင့်လှစ်ထားခြင်း) ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ အကြောင်းပြချက်များကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးအများစုမှာ ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နေလင့်ကစား ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ပေးဆောင်ကြပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား မျှတစွာ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များရရှိနိုင်ရန် စဉ်းစားခြင်းနှင့် နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်လုပ်ကိုင်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး (ရှိ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာရုံး) တွင်သာ အခွန်ပေးဆောင်နေကြခြင်းတို့အပေါ် အခြေခံစဉ်းစား၍ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ အခွန်ဝေစုခွဲဝေပေးမှုနည်းလမ်းကို ပြင်ဆင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည် (အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် ဆွေးနွေး

<sup>၁၉</sup> မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပိုမို သိရှိလိုလျှင် နောက်ဆက်တွဲပါ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၇) ၏ အခွန်စနစ်ဆိုင်ရာအခန်းတွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။



မူများနှင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ သမ္မတရုံးသို့တင်ပြစာတို့အရ)။<sup>၂၀</sup> အခွန်ဝေစုခွဲဝေပေးသည့် နည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်မှုအရ နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍမှကောက်ခံရရှိသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် အထူးကုန် စည်ခွန်တို့၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းကို (ယခင်ကလို ကောက်ခံရရှိသည့်ဒေသအလိုက် မဟုတ်တော့ဘဲ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (grant transfer) ပံ့ပိုးပေးသည့်နည်းလမ်းအတိုင်း တွက်ချက်၍ ခွဲဝေပေးပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်ဝေစု ခွဲဝေပေးသည့်နည်းလမ်းပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ပြည်ထောင်စု၏ အခွန် ဝေစုစုစုပေါင်းအနက်မှ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရရှိသည့်အခွန်ဝေစုမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် စုစုပေါင်း၏ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၅၆ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၁၄ က နှင့် ခ)။

(ပုံ -၁၄) ပြည်ထောင်စုမှခွဲဝေပေးသည့်အခွန်ဝေစု



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
မှတ်ချက် - သရုပ်ဖော်ပုံများတွင် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်ကို ထည့်သွင်းမထားပါ။ BE - ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေကိန်းဂဏန်းများ

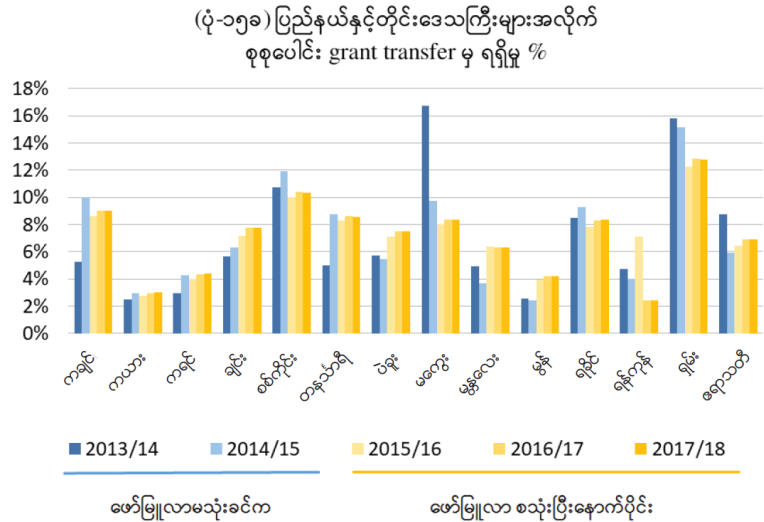
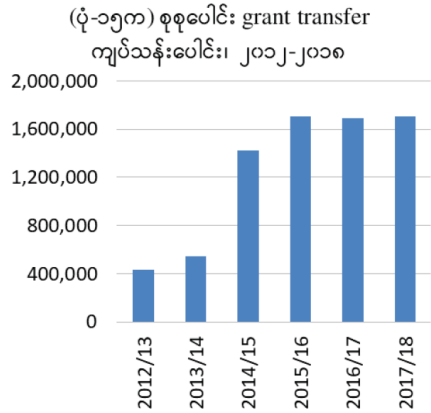
၃၇။ မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေမှာ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေများတွင် ပမာဏအားဖြင့် အသေးဆုံးဖြစ်ပြီး၊ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေစုစုပေါင်းတွင် ၁.၇ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်ပါသည်။ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ် ၃၃၀ အတွက် တစ်မြို့နယ်လျှင် ကျပ် သန်း ၁၀၀ ဖြင့် စုစုပေါင်း ကျပ် သန်း ၃၃,၀၀၀ ကို မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေအဖြစ် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသ ကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ပံ့ပိုးပါသည်။ ၎င်းဘဏ္ဍာရငွေကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် စာရင်း ရေးသွင်းပြီး၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ၎င်းဘဏ္ဍာရငွေကို အသေးစားအခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအတွက် သုံးစွဲပြီး၊ ၎င်းအသုံးစရိတ်များတွင် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်မှသုံးစွဲရ မည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအသုံးစရိတ်များအတွက်လည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မဲဆန္ဒနယ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရငွေများဖြင့် အသုံးစရိတ်ပြန်လည်သုံးစွဲမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များမှာ တိုင်း ဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် မြင်တွေ့ရခြင်းမရှိပါ။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ ငွေသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်တွင် ကြီးကြီးမားမားမပါဝင်သော်လည်း တစ်မြို့နယ်လျှင်

<sup>၂၀</sup> ပြည်ထောင်စု စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် လူ့ထွေမေးမြန်းခြင်းမှ (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မေလ)

သန်း ၁၀၀ ဖြင့် ခွဲဝေပေးခြင်းမှာ မြို့နယ်အလိုက် လူတစ်ဦးကျအတွက် သုံးစွဲနိုင်မှုရှုထောင့်မှ အခြေခံကြည့်လျှင် မျှတမှုမရှိသည့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေဖြစ်ပါသည်။

၃၈။ ၂၀၁၄-၁၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်အရ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာ စုစုပေါင်းလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မည့်ငွေပမာဏကို တိတိကျကျ သတ်မှတ်ပေးနိုင်သော် လည်း ဘဏ္ဍာငွေမျှတစွာခွဲဝေပေးနိုင်မှုအကျိုးရလဒ် (distributional outcomes) အနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၁၅ က)။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမတိုင်ခင်က ပြည်ထောင်စု၏အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို တိုင်းဒေသ ကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်လိုငွေလျာထားချက်အပေါ်တွင်သာအခြေခံ၍ တွက်ချက်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်ဖြင့် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပံ့ပိုးမှုနည်းလမ်းကို ပြင်ဆင်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုမှ မည်ရွေမည်မျှထောက်ပံ့မည်ကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက ပိုမို တိတိကျကျသိရှိစေပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်လိုငွေ (လိုငွေဖြစ်ပေါ်သမျှကို ဖြည့်ဆည်းပေးရသည့်အတွက်) ကြောင့် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်အပေါ် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ ရှိလာနိုင်ခြင်းကို လျော့ပါးစေခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိ တွင် ပြည်ထောင်စု၏အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်ကပေးခဲ့သည့် အထွေထွေလွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေကို မေခရိုညွှန်ကိန်းများဖြင့်တွက်ချက်၍ထပ်တိုးပေးမည့်ဘဏ္ဍာငွေဖြင့် ပေါင်း၍ပေးသည့်စနစ်ဖြစ်ပါ သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီအလိုက် အထွေထွေလွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေမှာ ယခင်နှစ်က ခွဲဝေထောက်ပံ့ခဲ့သည့်ပမာဏနှင့် MTFF အရ တွက်ချက်မှုနည်းလမ်းအရ ထပ်တိုး ပေးမည့် ထောက်ပံ့ငွေပမာဏ ၂ ခုလုံးအပေါ် အခြေခံပါသည်။ ထိုအချက် ၂ ချက်အနက် MTFF ဖြင့် တွက်ချက်မှု နည်းလမ်းကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပမာဏတွင် ရုတ်ချည်း ကြီးကြီးမားမားပြောင်းလဲမှုမရှိဘဲ နှစ်အလိုက်သာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ၎င်းထောက်ပံ့ငွေရရှိမှု ကွာဟချက်မှာ ကျဉ်းမြောင်းလာသည်ကို တွေ့ရပါသည် (ပုံ - ၁၅ ခ)။ ထို့အတွက်ကြောင့် တကယ်တမ်းတွင် စုစုပေါင်းအထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ တစ်ယူနစ်တိုးလာတိုင်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် လိုအပ်မှု အပေါ်မူတည်၍ ဘဏ္ဍာငွေအချိုးသင့်တိုးတက်ရရှိရေး (marginal distributional impact) မှာ တိကျပြတ်သား သောရလဒ်ကိုကြိုတင်သတ်မှတ်ထားရှိ၍ ၎င်းရလဒ်အတိုင်းဖြစ်စေရန် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းကို ဒီဇိုင်း ချိန်ညှိနိုင်ခြင်းအပေါ် မူတည်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုကို ကြီးကြီးမားမား ပုံသဏ္ဍာန်ပျက်ယွင်းစေ ခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အချို့က လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ ရုတ်ချည်း များများစားစားမရရှိတော့ခြင်း တို့ကို ရှောင်ရှားနိုင်မည့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေစနစ် အပြင်အဆင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ရည်ရွယ်၍ ဒီဇိုင်းရေး ဆွဲရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

(ပုံ-၁၅) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ



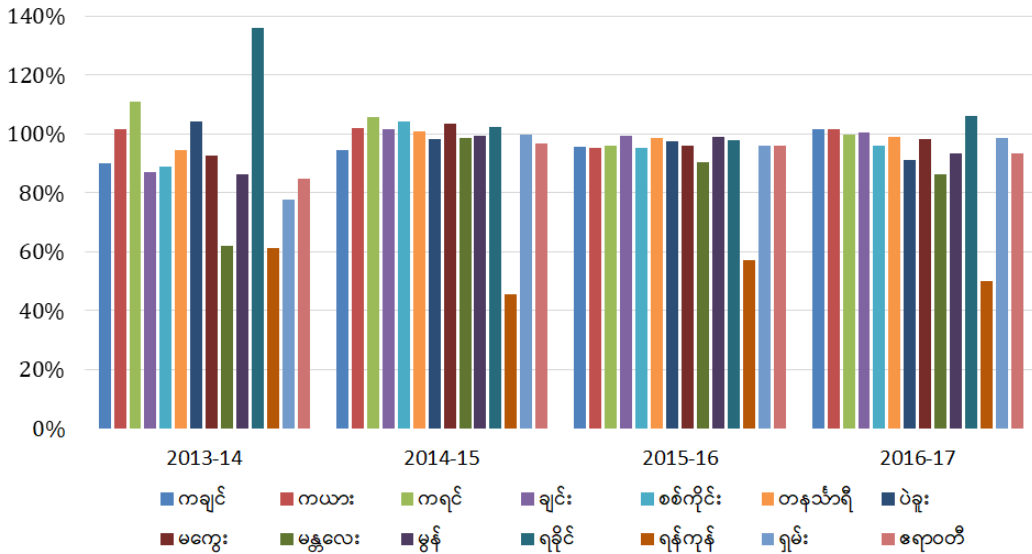
ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၃၉။ ဘဏ္ဍာရေးကာလအတွင်း အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ချိန်ညှိမှုများ ရှိပါသည်။ လက်တလော နှစ်များတွင် ဘဏ္ဍာရေးကာလအတွင်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ထောက်ပံ့ငွေခွဲဝေပေးမှုကို ပြန်လည် ချိန်ညှိရာ၌ အမှန် (Actual - A) အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ အဆိုပြုလျာထားစဉ် (Budget Estimate - BE) ကထက် လျော့နည်းသည်ကို တွေ့ရပါသည် (ပုံ - ၁၆)။ ၎င်းပြောင်းလဲချိန်ညှိမှုများကို မည်သို့ဆောင်ရွက် သည်ကို ရှင်းလင်းစွာ မသိရှိသော်လည်း အခြားရငွေများ (အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုမှ အခွန်ဝေစုထောက်ပံ့ငွေ) ပြောင်းလဲသည့်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကိုလိုက်၍ ချိန်ညှိ ခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွက် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ အနည်းဆုံး ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပြင်ဆင်လျော့ချထားပြီး၊ အခြားတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မှာ ရငွေရှာဖွေနိုင်စွမ်း ပိုမိုမြင့်မားသည့်အတွက် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း (၃၅/၂၀၁၇) အပိုဒ် ၆၆ အရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း လိုငွေအတွက် ထောက်ပံ့ငွေ (အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ) ကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ ၏ အစိုးရအပ်ငွေစာရင်း ငွေသားလက်ကျန်အပေါ်မူတည်၍ ချိန်ညှိထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်ဟု ပါရှိပါသည်။<sup>၂၀</sup>၊<sup>၂၂</sup> ပုံမှန်အားဖြင့် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ၂ သုတ်ခွဲ၍ လွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ပထမအသုတ်တွင် ဘဏ္ဍာငွေအရ/အသုံးဥပဒေများပါ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် လျာထားသည့် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ၏ ထက်ဝက်ခန့်ကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ဒုတိယအသုတ် ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုကို ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကုန်ဝန်းကျင်တွင် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဒုတိယအသုတ် ဘဏ္ဍာငွေ

<sup>၂၀</sup> မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း (၃၅/၂၀၁၇) ကို [https://www.mopf.gov.mm/sites/default/files/upload\\_pdf/2017/08/Financial%20Rules%20and%20Regulation.pdf](https://www.mopf.gov.mm/sites/default/files/upload_pdf/2017/08/Financial%20Rules%20and%20Regulation.pdf) တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။  
<sup>၂၂</sup> မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း၊ အခန်း ၇၊ အပိုဒ်ခွဲ ၆၆

လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်ပမာဏမှာ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၏ ယခင်ဘဏ္ဍာရေးနှစ် စာရင်းပိတ် ငွေသားလက်ကျန်အပေါ်မူတည်၍ ချိန်ညှိလွှဲပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။<sup>၂၃</sup>

(ပုံ -၁၆) အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ  
မူလခန့်မှန်းခြေနှင့် အမှန်အကြား ကွာဟချက် ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၇ အထိ



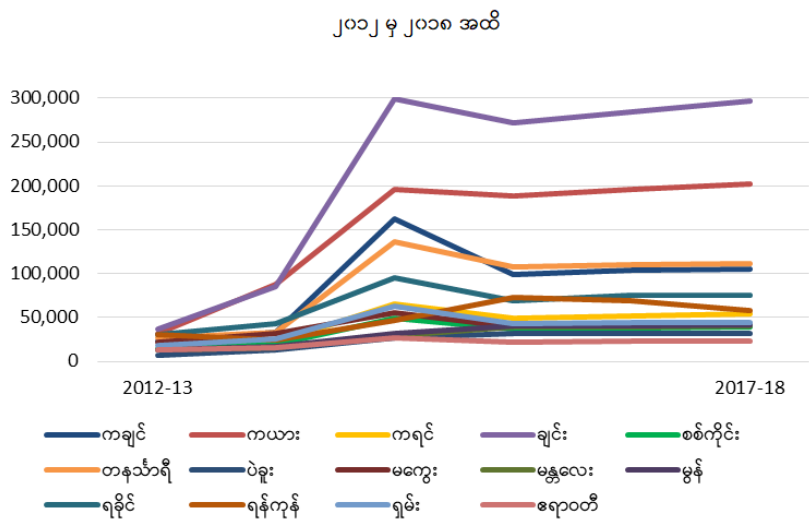
ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
မှတ်ချက် - မူလခန့်မှန်းခြေ (ဘဏ္ဍာငွေ ရသုံးဥပဒေအရ ဘတ်ဂျက်လျာထားချက်များ) ၊ အမှန် (စာရင်းစစ်ဆေးပြီး ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ချက်များ)

၄၀။ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ မျှတစွာ သာတူညီမျှရရှိမှု ။ ။ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များရရှိနိုင်မှု လိုအပ်ချက်၊ အားနည်းချက်အချို့ကို ပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ဘဏ္ဍာငွေတန်းတူရည်တူ ရှိနိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာများရှိဆဲ ဖြစ်ပါသည် (Shotton et al., ၂၀၁၆) (ပုံ - ၁၇)။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နောက်ပိုင်း စုစုပေါင်းလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပမာဏ မြင့်တက်လာသော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ သာတူညီမျှစွာရရှိနိုင်မှုမှာ ပိုမို ကွာခြားလာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် လူတစ်ဦးကျ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ် (တနည်းအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဘတ်ဂျက်မှ ဒေသတွင်း လူတစ်ဦးကျအတွက် သုံးစွဲနိုင်မှုမှာ) တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်နှင့် အနည်းဆုံးဖြစ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်အကြား ကွာဟချက်မှာ ၄.၈ ဆ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၁၂.၄ ဆ သို့ မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည် (လူတစ်ဦးကျ ဘဏ္ဍာရရှိမှု ထူးကဲမြင့်မားသည့် ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့ကိုပါ ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်)။ သို့သော်လည်း ခြုံငုံ၍ ကြည့်လျှင် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက် လူတစ်ဦးကျဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှုကွာဟချက်ကို ကျဉ်းမြောင်းစေခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကိန်းဂဏန်းများကို အခြေခံ၍ကြည့်လျှင် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ မပါဝင်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် လူတစ်ဦးကျ ဘဏ္ဍာရင်း

<sup>၂၃</sup> ဥပမာအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်တစ်ခု၏ဘတ်ဂျက်မှာ ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်တွင် ကျပ် ၃ သန်းပိုငွေဖြစ်ပေါ်သည်ဆိုပါကလာမည့်နှစ်အတွက် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပံ့ပိုးရာတွင် စုစုပေါင်းလွှဲပေးရမည့်ပမာဏမှ ၃ သန်းကို နှုတ်၍ ပံ့ပိုးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြစ် အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံးကွာဟချက်အချိုးမှာ ၂၁.၂ ဆ ရှိသော်လည်း အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကြောင့် ၎င်းအချိုးမှာ ၁၂.၄ ဆ သာ ရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (ဇယား - ၅)။ ပြည်ထောင်စုမှထောက်ပံ့ငွေများအနက် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ အခွန်ဝေစုထက် ၈ ဆနီးပါး ပိုကြီးပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေနှင့် အခြားလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများကြောင့် (ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်) မညီမျှမှုအတွက် တစ်ဖက်မှဟန်ချက်ပြန်ထိန်းပေး၍ ဘဏ္ဍာရေးမျှခြေကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း တရားမျှတစွာခွဲဝေပေးနိုင်မှုအားနည်းသော အခြားလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ (အခွန်ဝေစု၊ မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေ) အရွယ်အစားကြီးမားလာပါက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက် လက်ရှိရှိနေသည့် လူတစ်ဦးကျ ဘဏ္ဍာရငွေကွာဟချက်အပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။

(ပုံ -၁၇) ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်စုစုပေါင်းတွင် ဘဏ္ဍာငွေ သာတူညီမျှရရှိမှုအချိုး  
စုစုပေါင်း ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် လူတစ်ဦးကျလျှင် ကျပ်ငွေအားဖြင့်



ဇယား ၅-အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ ပါဝင်မှုနှင့် မပါဝင်မှု နှိုင်းယှဉ်ချက် လူတစ်ဦးကျလျှင် ကျပ်၊ ၂၀၁၆-၁၇ မူလခန့်မှန်းခြေ

	Grant transfer ပါလျှင်	Grant transfer မပါလျှင်
ချင်း	278,829	5,774
ကယား	184,048	8,077
တနင်္သာရီ	108,396	5,165
ကချင်	100,610	7,911
ရန်ကုန်	75,278	69,727
ရခိုင်	70,665	3,766
ကရင်	50,235	3,287
ရှမ်း	43,540	6,385
မကွေး	40,515	4,385
မွန်	38,960	4,416
စစ်ကိုင်း	37,779	4,822
မန္တလေး	37,682	20,291
ပဲခူး	30,866	4,905
ဧရာဝတီ	22,430	3,642
အများဆုံးနှင့် အနည်းဆုံးအကြား ကွာဟချက်အချိုး	12.4	21.2

ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ မှတ်ချက် - စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များတွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများရောအခြားလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများပါ ပါဝင်ပါသည်။

၄၁။ ဘဏ္ဍာငွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုဖော်မြူလာအပေါ် မှတ်ချက်များ ။ ။ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ခွဲဝေပေးရာတွင် အညီအမျှအလေးပေးထားသည့် ညွှန်ကိန်း ၆ ခု ပါဝင်သည့်ဖော်မြူလာဖြင့် တွက်ချက်၍ ခွဲဝေပေးပါသည်။<sup>၂၄</sup> ညွှန်ကိန်း ၆ ခုအနက် ၃ ခုမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်များအတွက်ဖြစ်ပြီး၊ ကျန် ၃ ခုမှာ ဒေသ၏ ဘဏ္ဍာရေးအကန့်အသတ် (တစ်နည်းအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက်က ၎င်း၏အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်အတွက် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေရှာဖွေ

<sup>၂၄</sup> ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေတွက်ချက်သည့်ဖော်မြူလာမှာ အညီအမျှအလေးပေးထားသောညွှန်ကိန်း (၆) ခုဖြစ်သည့် (က) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် လူဦးရေ၊ (ခ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုညွှန်ကိန်း၊ (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် တစ်ဦးကျ ဂျီဒီပီ၊ (ဃ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် ဧရိယာအကျယ်အဝန်း၊ (င) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် မြို့ပြလူဦးရေအချိုး နှင့် (စ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် တစ်ဦးကျ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ပါသည်။

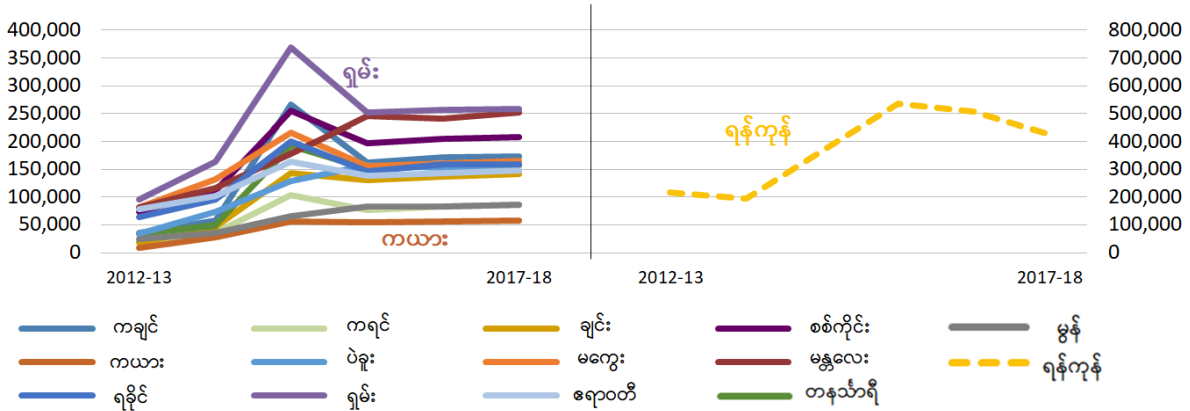
နိုင်စွမ်း) အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဖော်မြူလာအပေါ် ယေဘုယျမှတ်ချက်များမှာ (က) မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသ ဂျီဒီပီနှင့် ဒေသ၏အခွန်ရှာဖွေနိုင်စွမ်းတို့မှာ ကောင်းစွာမချိတ်ဆက်သည့်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ ၏အခွန်ဘဏ္ဍာရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို မှန်းဆနိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် တစ်ဦးကျဂျီဒီပီတန်ဖိုးကို ကြားခံ proxy အဖြစ် သုံးစွဲခြင်းမှာ မသင့်လျော်ခြင်း (ခ) ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုညွှန်ကိန်းကို ဖော်မြူလာတွင် ထည့် သွင်းသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏ လူဦးရေ မည်မျှမှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည်ကို တွက်ချက်မှုမရှိခြင်း (အကျိုး ဆက်နေဖြင့် ဒေသများအလိုက် လူဦးရေအနည်းအများ ကွာခြားသော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးနှုန်းတူညီပါက အထွေ ထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကို ပမာဏတပြေးညီရရှိမည်ဖြစ်ရာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့်လူဦးရေ အရေအတွက်ပိုများ သည့်ဒေသများအတွက် နစ်နာခြင်း)၊ (ဂ) ဖော်မြူလာအရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက် အခွန်ပိုမိုကောက်ခံ ရရှိပါက အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်အခွန် အကောက်ရှာဖွေလိုစိတ်ကို လျော့ကျစေနိုင်ခြင်း (တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအားလုံး၏ပျမ်းမျှထက် ကိုယ် တိုင် အခွန်အကောက် ပိုမိုရရှိသည့်ဒေသများမှာ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ ပိုနည်း၍ရရှိ) နှင့် (ဃ) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ရငွေတွင် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေမှာ အနည်းငယ်သာ ပါဝင်သော်လည်း အထွေထွေလွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေခွဲဝေသည့်ဖော်မြူလာတွင် ဘဏ္ဍာငွေအကန့်အသတ် (တနည်း ဘဏ္ဍာငွေ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရရှိနိုင်စွမ်း) ကို ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အရေးပါသည်ဟု ယူဆတွက်ချက်ထားမှုမှာ မြင့်မားလွန်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၄၂။ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်းနှင့် အများသဘောတူညီအောင် ဆောင်ရွက် ခြင်း ။ ။ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာရှုထောင့်မှ စဉ်းစားချက်များမှာ အရေးပါပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရငွေ များ သာတူညီမျှဖြစ်မှု၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆုံးရှုံးနိုင်ချေများ၊ ကိုယ်တိုင်ရငွေများရှာဖွေရန် မက်လုံးများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များမှာလည်း ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်းတို့တွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာရှုထောင့်ထက် မလျော့ သောအနေအထားဖြင့် အရေးပါပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများ၏အတွေ့အကြုံများအရ ဒေသန္တရအဆင့်များသို့ ဘဏ္ဍာ ငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုမှာ နိုင်ငံရေးသဘောသက်ဝင်မှု ကြီးမားပြီး၊ ရံဖန်ရံခါတွင် ဘဏ္ဍာရငွေ သာတူညီမျှမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေး စဉ်ဆက်မပြတ်ကောင်းမွန်နိုင်မှုတို့ကို စတေးရသည်များလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့မှုများတွင် လက်တွေ့နိုင်ငံရေးသရုပ်သကန်များ၊ လက်တွေ့အခြေအနေများ၊ ဒေသများအကြား မတူညီ ကွဲပြားသည့်ဘဏ္ဍာငွေလိုအပ်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေအောင် ချိန်ညှိပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာငွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုစနစ်တွင် ဒေသများအကြား ဘဏ္ဍာငွေလိုအပ်မှုကို ဟန်ချက်ထိန်းပေးခြင်း၊ ထိန်းညှိပေး ခြင်းအတွက် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆက်သွယ်ပြောဆိုနိုင် မည့်နည်းလမ်းများထားရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပံ့ပိုးမှုနည်းလမ်း များကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည့်အတွက် ထိုသို့သော ညှိနှိုင်းပြောဆိုနိုင်မည့်နည်းလမ်းများမှာလည်း ပို၍ပင် အရေးပါလာပါသည်။ (ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအခင်းအကျင်းများ အပေါ် ဆွေးနွေးမှုများ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၀၇) အခန်း ၁၀)။

(ဂ) အသုံးစရိတ်များ

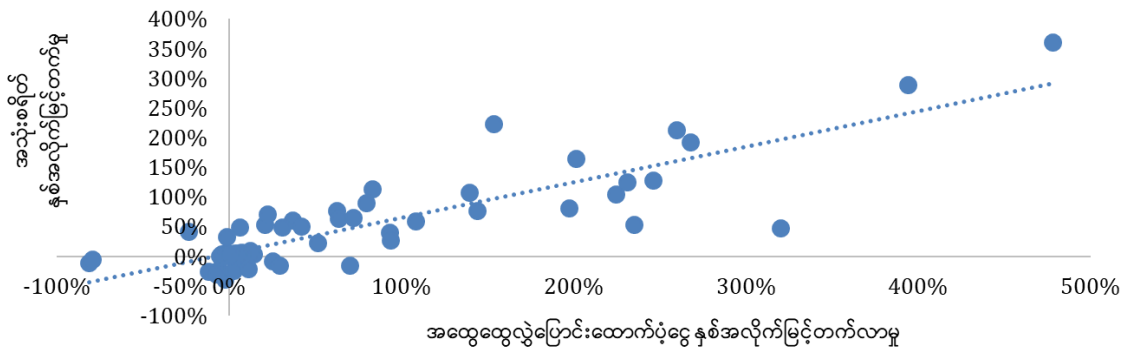
၄၃။ လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်မှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်က ထက် ၃ ဆ နီးပါး မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၁၈)။<sup>၂၅</sup> နှစ်စဉ် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက် အသုံးစရိတ် မြင့်တက်မှုနှုန်းမှာ ပျမ်းမျှ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အထိ အသုံးစရိတ်မြင့်တက်မှုမှာ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၂၈၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပါသည်။ ကျပ်ငွေပမာဏအားဖြင့် အဆိုပါ ကာလအတွင်း ကျပ် ၈၆၄ ဘီလီယံမှ ကျပ် ၂၄၇၅ ဘီလီယံ သို့ မြင့်တက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကြီးမားလာသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စုမှ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ မှုများက အဓိကပံ့ပိုးခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၁၉)။

(ပုံ - ၁၈) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်း  
တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ၊ ကျပ်သန်းပေါင်း ၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၈ အထိ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

(ပုံ - ၁၉) အသုံးစရိတ် တိုးတက်မှုနှင့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ  
တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အားလုံး ၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၈ အထိ

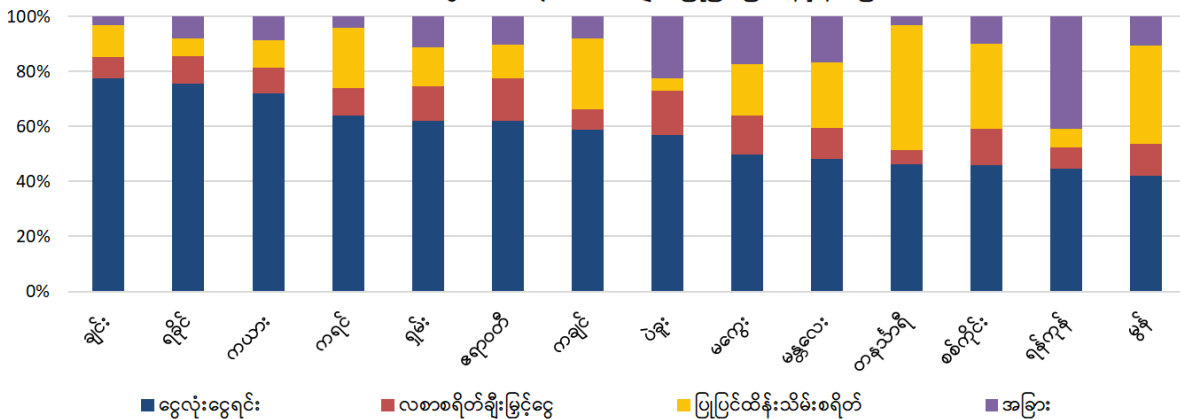


၄၄။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားများအလိုက် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုမှာ သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများခွဲခြားမှု (economic classification) အရ

<sup>၂၅</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲနိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ ဖြင့် အကြမ်းဖျင်း သတ်မှတ်ပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဘတ်ဂျက်များတွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်မှာ အများစုပါဝင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များဘတ်ဂျက်၏ အနည်းဆုံး ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ငွေလုံးငွေရင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်များဖြစ်ပြီး၊ ချင်းပြည်နယ်ဘတ်ဂျက် အသုံးစရိတ်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရပါသည် (ပုံ - ၂၀)။ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်ပါဝင်မှုနှုန်းမှာလည်း ဒေသအလိုက် ကွာခြားမှုရှိပြီး၊ ၎င်းအသုံးစရိတ်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ဘတ်ဂျက်တွင် ၆ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသော်လည်း တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(ပုံ-၂၀) အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှု အမျိုးအစားအလိုက်  
၂၀၁၆-၁၇၊ ဘတ်ဂျက်ပြုပြင်ပြီးခန့်မှန်းခြေ



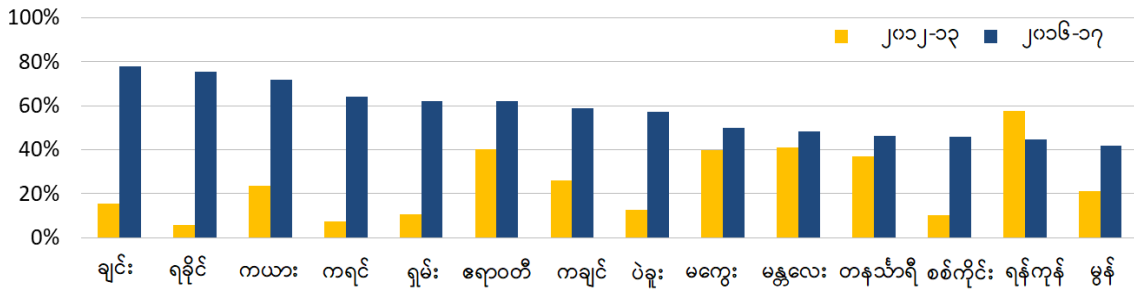
ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၄၅။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းတွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာပါသည်။ ၂၀၁၃-၁၄ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များဘတ်ဂျက်၏ ၃၆ ရာခိုင်နှုန်းသာ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ ဖြစ်သော်လည်း၊ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၅၅ ရာခိုင်နှုန်း နီးပါးမှာ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ မြင့်တက်လာခြင်းက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပိုမို အလေးထားသုံးစွဲလာ လျက်ရှိသည်ကို ရည်ညွှန်းနိုင်ပါသည် (ပုံ - ၂၁)။<sup>၂၆</sup> အလားတူကာလတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုသာ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၌ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၅၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျခဲ့ပါသည်။

<sup>၂၆</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များကို ပိုမို သိရှိလိုလျှင် နောက်ဆက်တွဲပါ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၇) အခန်း ၂ တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။



(ပုံ- ၂၁) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ပါဝင်မှု % ၊ ၂၀၁၂-၁၃ နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ နှိုင်းယှဉ်ချက်



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

၄၆။ ဒေသအလိုက် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းတွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာခြင်းမှာ တိုင်းဒေသကြီးများထက် ပြည်နယ်များတွင် ပိုမိုဖြစ်ပေါ်ပါသည် (ပုံ - ၂၂ က)။<sup>၂၇</sup> ထိုအချက်က အစဉ်အလာအားဖြင့် ပိုမိုဆင်းရဲသည့် နယ်စပ်ဒေသပြည်နယ်များတွင် လမ်း၊ တံတားကဲ့သို့သော အခြေခံအဆောက်အအုံများအတွက် အသုံးစရိတ်များ ပိုမိုလိုအပ်သည့်အတွက် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပြည်နယ်များ၏အသုံးစရိတ်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၂၂ ခ)။ အလားတူကာလအတွင်း တိုင်းဒေသကြီးများ၏စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၌ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၄၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့သာ မြင့်တက်ခဲ့ခြင်းနှင့် ယှဉ်ထိုးကြည့်နိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်စုစုပေါင်း ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်တွင် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်မှာ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ပြီး ပြည်နယ်များထက် ပိုမိုပါသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းနှုန်းမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ရှိခဲ့သည့် (တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်) စုစုပေါင်း ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်တွင် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်က ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်အထိရှိခဲ့သည့်အခြေအနေထက် သိသိသာသာ လျော့ကျခဲ့ခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၂၂ ဂ)။

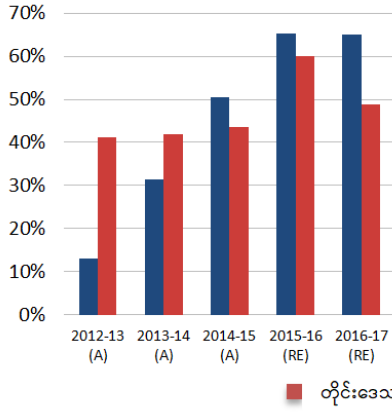
<sup>၂၇</sup> ငွေလုံးငွေရင်းနှင့် သာမန်အသုံးစရိတ်အမျိုးမျိုးအကြား ကွာဟချက်များမှာ ၎င်း အသုံးစရိတ်အမျိုးအစား ၂ ရပ်ကို စာရင်းရေးသွင်းရာတွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ၌ အနက်မရှင်းလင်းမှုများကြောင့်လည်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည် - Shotton et al., (၂၀၁၆) ၊ စာမျက်နှာ ၆၂ တွင် ရှု

### (ပုံ - ၂၂) ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်

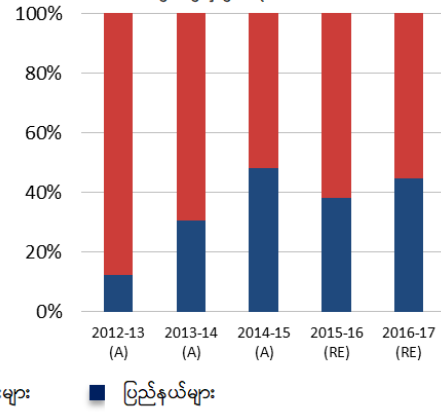
(ပုံ - ၂၂က) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် အသုံးစရိတ် စုစုပေါင်းတွင် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှု %၊ ၂၀၁၆-၁၇ (ပြုပြင်ပြီးခန့်မှန်းခြေ)



(ပုံ - ၂၂ခ) စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှု %၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ နှိုင်းယှဉ်ချက် ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၇ အထိ



(ပုံ-၂၂ဂ) တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်တွင် တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ၏ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှု % ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၇ အထိ

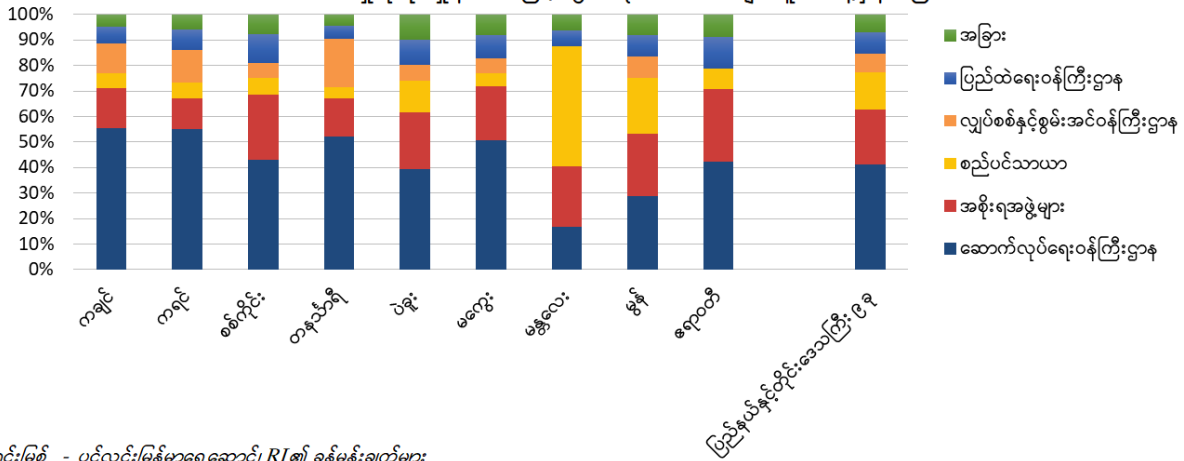


ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
မှတ်ချက် - RE - Revised Estimate, ဘတ်ဂျက် ပြုပြင်လျာထားချက် ၊ A = Actual, အမှန် (စာရင်းစစ်ဆေးပြီး ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ချက်များ)

၄၇။ ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများက အမှန်တကယ် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုများကို ဖော်ပြနိုင်ဖွယ် မရှိပါ။ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းမှာ အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် စာရင်းရေးသွင်းမှု နည်းလမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အသုံးစရိတ်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှု များတွင် မတူညီမှုများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် အသုံးစရိတ်များအမျိုးအစားခွဲခြားရာ၌ ကာလပရိစ္ဆေဒအလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီးဌာနများအလိုက်သော်လည်းကောင်း နည်းလမ်းတစ်မျိုးထဲ မဟုတ်ဘဲ ကွဲပြားခြားနားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းသို့ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားခွဲခြားရာတွင် ညွှန်ကြား ချက် ၊ သို့မဟုတ်၊ တိကျသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များရှိမရှိကို ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ (ဥပမာအားဖြင့် လုပ်ငန်း လက်စွဲတွင် အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုကို ထည့်သွင်းရှင်းလင်းထားခြင်းမျိုး)။ တစ်ဖက်မှစဉ်းစားကြည့် လျှင်လည်း ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်မှာ တကယ်ရှိရင်းစွဲထက်လျော့နည်း၍ စာရင်းရေးသွင်းထားခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အကြောင်းပြချက်မျိုးစုံဖြင့် ငွေလုံးငွေရင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို လုပ်ငန်းငယ်များအဖြစ် ခွဲစိတ်၍ သာမန်အသုံးစရိတ်အဖြစ်ဖော်ပြမှုများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။<sup>၂၀</sup> ထိုသို့အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားခွဲခြားရာတွင် တစ်ညီ တစ်ညွတ်တည်းမဖြစ်ခြင်းက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်း ငွေလုံးငွေရင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အသုံး စရိတ်သုံးစွဲမှုကို ခန့်မှန်းရန် မသဲမကွဲဖြစ်စေပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးထိခိုက်နိုင်ချေအန္တရာယ်များလည်း ရှိလာစေနိုင်ပါသည်။

<sup>၂၀</sup> လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်မှုအောက်တွင် ပိုမိုရှိသည့် အတွက် (လွှတ်တော်ကို ရှောင်လွှဲနိုင်ရန်) သာမန်အသုံးစရိတ်အဖြစ် ပြောင်းလဲစာရင်းရေးသွင်းကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရပါသည်။ ၎င်းက ငွေပမာဏအားဖြင့်သေးငယ်သည့် စီမံကိန်းများမှာ နှိုင်းယှဉ်လျှင် အသုံးစရိတ်ခွင့်ပြုချက်ရရန် ပိုမိုလွယ်ကူသည်ဟု ညွှန်ပြပါသည်။

(ပုံ-၂၃) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၉ ခု၏ စုစုပေါင်းဘတ်ဂျက်တွင် ဌာနအလိုက် ပါဝင်မှု ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့်၊ ၂၀၁၇-၁၈ ဘတ်ဂျက်မူလခန့်မှန်းခြေ



ရင်းမြစ် - ပွင့်လင်းမြန်မာ့ရှေ့ဆောင်၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

မှတ်ချက် - အခြားတွင် (က) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ (ခ) ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန (ဂ) သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ (ဃ) စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် အခြား ဌာနငယ်များ ပါဝင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများ၊ လွှတ်တော်များ၊ တရားလွှတ်တော်များ၊ ဥပဒေရုံးများနှင့် စာရင်းရုံးများ ပါဝင်ပါသည်။ မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့များတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်များရှိ မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ ပါဝင်ပါသည်။

၄၈။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ်များတွင် လမ်းပန်းဆိုင်ရာအသုံးစရိတ်များမှာ အဓိက ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၂၃)။ လမ်းပန်းအသုံးစရိတ်အများစုကို ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ လမ်းဦးစီး ဌာနက သုံးစွဲပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် လမ်းဦးစီးဌာနအပြင် စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များကလည်း လမ်းလုပ်ငန်းများ (မြို့တွင်းလမ်းများ) အတွက် သုံးစွဲပါသည် (Winter နှင့် Nander၊ ၂၀၁၆)။ လတ်တလောတွင် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်၌ အသစ်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကျေးလက်လမ်းဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာန၏ ကျေးလက်လမ်းလုပ်ငန်းအသုံးစရိတ်များကိုလည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက် အောက်မှ သုံးစွဲလာသည်ကို တွေ့ရပါသည် (ကျေးလက်လမ်းအသုံးစရိတ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ Valley et al.၊ ၂၀၁၈ တွင် ရှု)။ ထိုသို့ကျေးလက်လမ်းများအတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်မှသုံးစွဲရန် အသုံး စရိတ်တာဝန်ဝတ္တရားများ တိုးမြှင့်လာသော်လည်း ၎င်းအသုံးစရိတ်တာဝန်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ သို့ ဘဏ္ဍာငွေ သီးခြားတိုးမြှင့်ပေးခြင်းကား မရှိပေ။

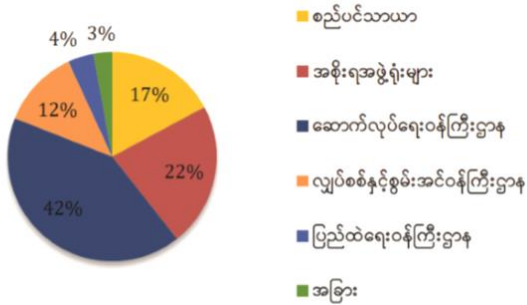
၄၉။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ။ ။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အသုံးစရိတ်မှာ တိုင်း ဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် ယခင်က ကြီးကြီးမားမားပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ဆောက်လုပ် ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ယခင်ကရှိခဲ့သည့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ လမ်း၊ တံတားလုပ်ငန်း အသုံးစရိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။ အဓိက လမ်းကွန်ယက်များ၏ လမ်းတံတားတည်ဆောက်ခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်း ခြင်းနှင့် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို တာဝန်ယူခဲ့သည့် ၎င်းဌာန၏အသုံးစရိတ်မှာ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်း၏ ၅၄ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိခဲ့ပါသည် (Dickenson-Jones (၂၀၁၅) ၊ စာမျက်နှာ ၃၄)။ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ် ရေးလုပ်ငန်းကို ဦးစီးဌာနများအဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ၎င်းဦးစီးဌာနအသစ်များတွင် လမ်းဦးစီးဌာနမှာ အသုံး

စရိတ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးဖြစ်လာပါသည်။<sup>၂၉</sup> လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် (အသုံးစရိတ်အရ) အရွယ်အစားကြီးမားသည့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဟူ၍ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်းသာရှိပါသည်။ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကိန်းဂဏန်းများအရ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်း၏အသုံးစရိတ်မှာ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်တွင် ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်ပါသည်။

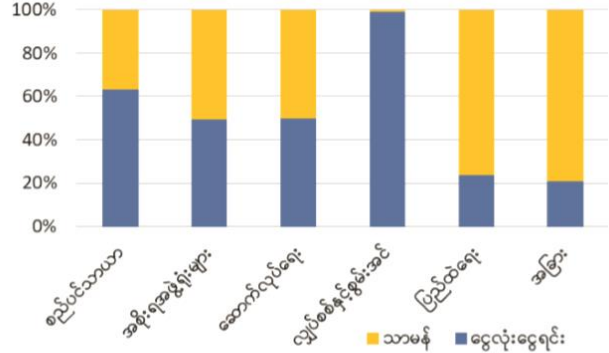
၅၀။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများ၏ အသုံးစရိတ်များ ။ နမူနာလေ့လာထားသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၉ ခုတွင် အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်း၏ ၂၁ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်မှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများက သုံးစွဲပြီး၊ (ဗဟိုအဖွဲ့အစည်း ၅ ခုရှိသည့်အနက်) အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများက အားလုံးနီးပါးကို သုံးစွဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရရှိထားသည့် ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများမှာ လုံးပေါင်းများသာဖြစ်သည့်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများက မည်သည့်အသုံးစရိတ်များအတွက်သုံးစွဲသည်ကို အမျိုးအမည်ဖော်ပြရန် ခဲယဉ်းစေပါသည်။ သို့သော်လည်း ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့၏ အသေးစိတ်ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများအရ ၎င်းဒေသများရှိ အစိုးရအဖွဲ့ရုံး၏ အသုံးစရိတ်အများစုမှာ ဆည်မြောင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးစီမံကိန်းများအတွက်ဖြစ်ပါသည် (Renaissance Institute ၊ ၂၀၁၇-၁၈)။<sup>၃၀</sup> ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ အထက်ဖော်ပြပါ ကျေးလက်လမ်းများအတွက်အသုံးစရိတ်မှာလည်း သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၏ အစိုးရအဖွဲ့ရုံးအသုံးစရိတ်အောက်တွင် စာရင်းရေးသွင်းသည်ကို သိရပါသည်။ ၎င်းအသုံးစရိတ်များကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရသော သက်ဆိုင်ရာဌာနများ၏ဘတ်ဂျက်တွင် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် စာရင်းမရေးသွင်းသည်ကို ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ။ ထို့သို့သော လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များက အသုံးစရိတ်သုံးစွဲရာတွင် စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုတို့ကို စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် အသုံးစရိတ်များကို လုပ်ငန်းအမျိုးအစား (functional perspective of expenditure) အလိုက် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကြည့်ရာတွင် ဝေဝါးစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အသုံးစရိတ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မည်မျှ၊ လမ်းပန်းကဏ္ဍအတွက် မည်မျှ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးအတွက် မည်မျှအသီးသီးသုံးစွဲသည်ကို တိတိကျကျခန့်မှန်းရန် ခက်ခဲစေပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင်မပါဝင်သော အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများအတွက် သုံးစွဲပေးရန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများထံမှ ညှိနှိုင်းတောင်းဆိုမှုများကို ကြိုတွေ့ရသည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထိုသို့သော ဖြစ်ရပ်များမှာ ရံဖန်ရံခါသာဖြစ်သည် ၊သို့မဟုတ်၊ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသည်ကိုမူ မသိရှိပါ။

<sup>၂၉</sup> ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ရက်စွဲပါ ဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်စာအမှတ် ၂၁/၂၀၁၅ အရ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို ဦးစီးဌာနများအဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။  
<sup>၃၀</sup> ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလ (၆ လ) တွင် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်၏ ၅၇ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၈ ရာခိုင်နှုန်းကို ဆည်မြောင်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးစီမံကိန်းများအတွက် အသီးသီးသုံးစွဲခဲ့ပါသည်။

(ပုံ - ၂၄) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် ဌာနအလိုက် သုံးစွဲမှုရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၇-၁၈ မူလခန့်မှန်းခြေ



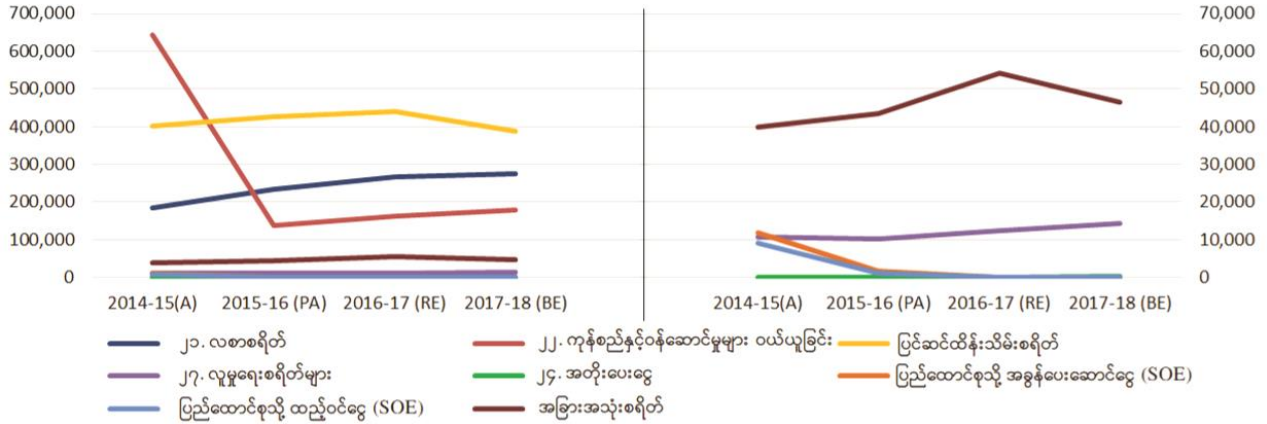
(ပုံ-၂၅) အသုံးစရိတ်အသေးစိတ် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းတွင် အမျိုးအစားအလိုက်ပါဝင်မှု %၊ ၂၀၁၇-၁၈ မူလခန့်မှန်းခြေ



ရင်းမြစ် - ပွင့်လင်းမြန်မာ့ရှေ့ဆောင်၊ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
 မှတ်ချက် - လေ့လာတင်ပြထားသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၉ ခုမှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၅၁။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်ပါ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်အများစုမှာ ဆောက်လုပ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ သုံးစွဲခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းနောက်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ/အဖွဲ့ များမှာ ဒုတိယနှင့် တတိယအများဆုံးဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၂၄)။ နမူနာလေ့လာထားသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၉ ခု၏ ဘတ်ဂျက်ပါ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များတွင် လမ်းလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးစရိတ်များက အများစုဖြစ်သည်မှာ အထူးအဆန်းမဟုတ်ပါ။ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ ၎င်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်း ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံ နီးပါးကို အစိုးရအဖွဲ့ရုံးများက သုံးစွဲပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ထက်ဝက်နီးပါးခန့်ကို ငွေလုံးငွေရင်းကုန်ကျစရိတ်များအတွက် သုံးစွဲသည်ကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည် (ပုံ - ၂၅)။

(ပုံ-၂၆) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခု၏ သာမန်အသုံးစရိတ် အမျိုးအစားအလိုက်၊ ကျပ်သန်းပေါင်း ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၈ အထိ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
 မှတ်ချက် - ဖော်ပြပါပုံတွင် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များကို နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးရေးဆိုင်ရာစာရင်းအင်းအရ အမျိုးအစားခွဲခြားမှုများ (Global Financial Statistics Codes) များဖြင့် အုပ်စုများ ဖွဲ့ထားပါသည်။ “ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်း” တွင် ဓာတ်ဆီ၊ စက်ဆီနှင့် ချောဆီဝယ်ယူခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ်များ၊ ဧည့်ခံကျွေးမွေးစရိတ်များနှင့် ခရီးသွားလာစရိတ်များ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ကုန်ကျစရိတ်များ၊ စီမံနှင့်သုတေသနစရိတ်များ၊ ရောင်းချဖြန့်ဖြူးစရိတ်များကို ပေါင်းစုထားပါသည်။ “လူမှုရေးစရိတ်များ” တွင် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်စပ်သည့် (ဌာနဆိုင်ရာ) ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးအသုံးစရိတ်များ၊ လူမှုဖူလုံရေးအသုံးစရိတ်များ ပါဝင်ပါသည်။ “ပြည်ထောင်စုသို့ အခွန်ပေးငွေ” တွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပေးဆောင်ရသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ “အခြားအသုံးစရိတ်များ” တွင် စိုက်ပျိုးမြေယာစီမံကိန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးနှင့် ရေပေးစေရေးလုပ်ငန်းများအတွက်စသည့် အမျိုးအမည်မခွဲခြားနိုင်သော ကုန်ကျစရိတ်များ ပါဝင်ပါသည်။

၅၂။ သာမန်အသုံးစရိတ်အသေးစိတ်နှင့် နှစ်အလိုက်ပြောင်းလဲလာမှုများ ။ ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် စုစုပေါင်း သာမန်အသုံးစရိတ်မှာ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် လျော့နည်းလာပြီး၊ ၂၀၁၄-၁၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၁,၃၄၀ ဘီလီယံ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၉၅၀ ဘီလီယံသို့ လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ သာမန်အသုံးစရိတ်များ ကျဆင်းလာခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် သာမန်အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် “ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများဝယ်ယူခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ” လျော့နည်းလာသည့်အတွက်ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၂၆)။ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ကိန်းဂဏန်းများအရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ သာမန်အသုံးစရိတ် စုစုပေါင်းတွင် “ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်” မှာ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိပါဝင်ပြီး၊ ၎င်းနောက်တွင် “လစာစရိတ်များ” က ၂၉ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် “ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ” က ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး ပါဝင်ပါသည်။

၅၃။ အသုံးစရိတ်များကို စာရင်းရေးသွင်းခြင်း ။ ။ လက်တွေ့တွင် “ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်”၊ “ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများဝယ်ယူသည့် ကုန်ကျစရိတ်” နှင့် “ငွေရေးကြေးရေးမဟုတ်သည့် ပုံသေပစ္စည်းများဝယ်ယူခြင်း (တနည်း ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်)” တို့အကြား အမျိုးအစားခွဲခြားထားသည့်စည်းမှာ ဝေဝါးပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများမှရရှိသည့် အတွေ့အကြုံများအရ နှစ်ကာလအလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီးဌာနအလိုက်သော်လည်းကောင်း ၎င်းအသုံးစရိတ်များအား အမျိုးအစားခွဲခြားမှုနည်းလမ်းများမှာ တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်းမဖြစ်သည်ကိုသိရှိရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ပါ စက်ကိရိယာနှင့် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခြင်းအသုံးစရိတ်ကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ် ၊သို့တည်းမဟုတ်၊ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်အဖြစ် ဖော်ပြနိုင်ခြင်းဖြစ်

ပါသည်။ ထိုနည်း တူစွာ ပစ္စည်းများကို ပုံသေပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ် ဝယ်ယူသည့်အသုံးစရိတ်များ၊ အခြေပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးတက်စေသည့် (capital formation) အသုံးစရိတ်များကို ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်အဖြစ်မဖော်ပြဘဲ ကျပ်ငွေအသုံးစရိတ် သတ်မှတ်ပမာဏတစ်ရပ်ထက် မကျော်လွန်သရွေ့ သာမန်အသုံးစရိတ်အဖြစ်သာ စာရင်းရေး သွင်းခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

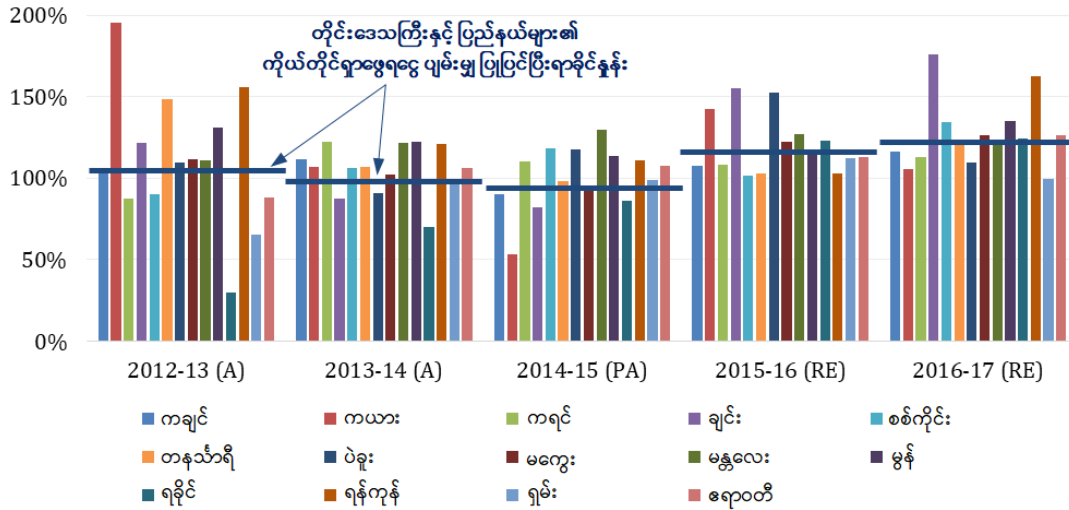
**(ဃ) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု**

**(ဃ - ခ) လျာထားသည့်အတိုင်း ဘတ်ဂျက်ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် စီမံဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အကောင် အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း**

၅၄။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဦးစီးဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ဘတ်ဂျက်ပြဌာန်းစဉ်က အတည်ပြုထားသည့်အတိုင်း အသုံးစရိတ်များ အကောင်အထည်ဖော်သုံးစွဲနိုင်သည့်အခါမျိုးတွင်မှ ထိရောက် ကောင်းမွန်သော ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသုံးစရိတ်များ သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပိုင်း (အထူးသဖြင့် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ) ကို ထိရောက်စွာအကောင် အထည်ဖော်နိုင်ရေးမှာ ဘဏ္ဍာရေးကာလကို ပြောင်းလဲရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း ကိုးကားပြော ကြပြီး၊ ထိုသို့ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်ကို ပြောင်းလဲလိုက်သည့်အတွက် မုတ်သုံရာသီမစတင်ခင် လုပ်ငန်းများဆောင် ရွက်ရန် အချိန်ပိုမိုရရှိစေမည်ဟု မျှော်မှန်းကြပါသည်။ ရာသီဥတုစက်ဝန်းနှင့်ဆက်နွယ်သည့် ကန့်သတ်ချက်များက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းကြီးများ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို နှေးကွေးစေနိုင်သော်လည်း လျာထားချက်နှင့် အမှန် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုကွာခြားခြင်းအတွက် အခြားအကြောင်းရင်းများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ အားနည်းသည့် ဘတ်ဂျက်အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုကိစ္စရပ်များ၊ ပစ္စည်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်း၊ ရယူ ခြင်းနှင့် ငှားရမ်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ၊ မရှင်းလင်းသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားခွဲဝေမှု များ၊ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေးမကောင်းခြင်းနှင့် အခြားအကြောင်းရင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၅၅။ ပြီးခဲ့သည့်ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၅ နှစ်အတွင်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်ရငွေများတွင် လျာထားချက်နှင့် အမှန်ဂဏန်းများအကြား ကွာဟချက်မှာ ပိုမိုလာပါသည် (ပုံ - ၂၇)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၁၄ ခုတွင် ဘတ်ဂျက်လျာထားစဉ်ကနှင့် အမှန်တကယ် ရငွေရှာဖွေနိုင်မှုကြားကွာခြားချက် (လျော့၍ရသည်ဖြစ် စေ၊ ပို၍ရသည်ဖြစ်စေ) မှာ ၂၀၁၂-၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ထက်ဝက်လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ပြန် လည်မြင့်တက်လာပါသည်။ ခန့်မှန်းထားသည်နှင့်လွဲချော်မှုတွင် ထက်-အောက်လားရာမှာလည်း ကာလအလျောက် ပြောင်းလဲလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၄-၁၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း တိုင်း ဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အနည်းဆုံး ၄ ခု (၂၀၁၄-၁၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၇ ခု) တွင် ရငွေကို အမှန်တကယ်ရှာဖွေရရှိနိုင်ခဲ့သည်ထက် ပို၍ခန့်မှန်းထားခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း လတ်တလောကာလ များဖြစ်သည့် ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တို့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အားလုံး တွင် ရငွေကို အမှန်တကယ်ရှာဖွေရရှိနိုင်သည်ထက်လျော့၍ ခန့်မှန်းလာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

(ပုံ - ၂၇) ကိုယ်ပိုင်ရှာဖွေရငွေ လျာထားချက်နှင့် အမှန် နှိုင်းယှဉ်ချက်  
 တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ မူလလျာထားချက်နှင့်  
 ပြုပြင်ထားသည့်ရာခိုင်နှုန်းများအကြား ကွာခြားမှု %၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၇ အထိ

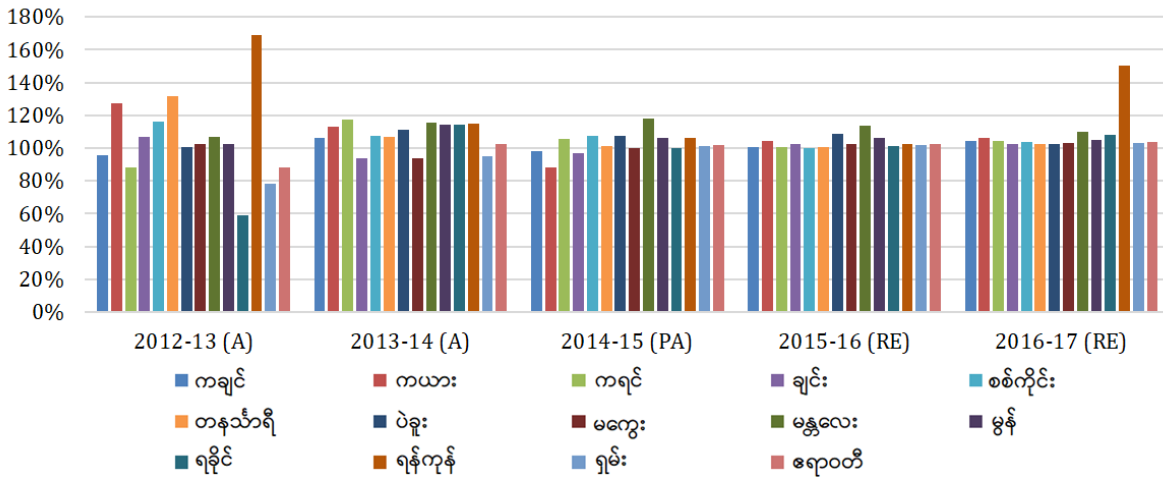


ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ  
 မှတ်ချက် - BE- Budget Estimate, ဘတ်ဂျက် မူလလျာထားချက်၊ RE - Revised Estimate, ဘတ်ဂျက် ပြုပြင်လျာထားချက် ၊ PA - Provisional Actual, ယာယီအမှန်စာရင်း ၊ A = Actual, အမှန် (စာရင်းစစ်ဆေးပြီး ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ချက်များ)

၅၆။ ဘဏ္ဍာရငွေများကို ဝန်ကြီးဌာန/ဦးစီးဌာနများအလိုက် ခန့်မှန်းတွက်ချက်၍ ကနဦးလျာထားချက်များ ထားရှိပါသည်။ လာမည့်ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်စာအတွက် ရငွေလျာထားချက်ထားရှိသော်လည်း ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ် ထက်ကျော်၍ ရငွေ မျှော်မှန်းချက်များ ထားရှိခြင်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ရငွေလျာထားချက်များနှင့် အမှန်တကယ် ရရှိသည့်ရငွေများအကြား ခန့်မှန်းချက်များ ကြီးကြီးမားမားလွဲချော်ခြင်းကို ရှင်းလင်းသိရှိနိုင်ရန် အသေးစိတ် လေ့လာမှုများဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာမှုများက သက်ဆိုင်ရာဌာနများက ရငွေမျှော်မှန်းချက် များချမှတ်ခြင်း၊ လျာထားချက်များ ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အထောက် အပံ့ဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။



(ပုံ - ၂၈) ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ် မူလလျာထားချက်နှင့် ပြုပြင်ထားသည့်ရာခိုင်နှုန်းများအကြား ကွာခြားမှု %၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၇ အထိ



ရင်းမြစ် - စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ၊ မှတ်ချက် - BE- Budget Estimate, ဘတ်ဂျက် မူလလျာထားချက်၊ RE - Revised Estimate, ဘတ်ဂျက် ပြုပြင်လျာထားချက်၊ PA - Provisional Actual, ယာယီအမှန်စာရင်း ၊ A = Actual, အမှန် (စာရင်းစစ်ဆေးပြီး ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ချက်များ)

၅၇။ နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင် (Medium Term Fiscal Framework) ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကောင်းမွန်လာပါသည်။ အသုံးစရိတ်ပိုင်းလျာထားချက်နှင့် အမှန်သုံးစွဲမှုအကြားအကွာအဟာမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ကျဉ်းမြောင်းလာပါသည် (ပုံ - ၂၈)။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ်လျာထားချက်နှင့် အမှန်တကယ်သုံးစွဲနိုင်မှုအကြား အလေးပေးတွက်ချက်ထားသည့် ပျမ်းမျှကွာဟချက်မှာ ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင် ရှိပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၅ ခုတွင် အမှန်တကယ် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲနိုင်မှုမှာ ဘတ်ဂျက်လျာထားစဉ်ကထက် လျော့နည်းခဲ့ပါသည်။ တိကျသည့်စည်းမျဉ်းများအပေါ်အခြေတည်သည့် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုစနစ်ကို ပြောင်းလဲလာပြီးနောက်တွင် အသုံးစရိတ်လျာထားချက်နှင့် အမှန်တကယ်ကွာဟချက်မှာ ၂၀၁၅-၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၈ ရာခိုင်နှုန်းသို့ အသီးသီးကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ပြုပြင်ပြီးဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးကလွဲလျှင် ကျန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အားလုံးတွင် အမှန်တကယ် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုမှာ ဘတ်ဂျက်ဥပဒေအတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းစဉ်ကထက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သာ ပိုမိုခဲ့ပါသည်။ ယင်းဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် အမှန်တကယ် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုမှာ ဘတ်ဂျက်ပြဋ္ဌာန်းစဉ်ကထက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပိုမိုခဲ့ပြီး၊ ရေပိုင်းတွင် လျာထားစဉ်ကထက် ပိုမိုရရှိခဲ့ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နိုင်ပါသည် (ပုံ - ၂၇ နှင့် ၂၈)။

၅၈။ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်းနှင့် စီမံဆောင်ရွက်မှုများကို အသေးစိတ်လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ လုံးရင်းပေါင်းဖြစ်သည့် ဘတ်ဂျက်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု ကိန်းဂဏန်းများမှာ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဌာနတစ်ခုချင်းအလိုက် ဘတ်ဂျက်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုများကို ဆန်းစစ်ရန် ခက်ခဲစေ

ပါသည်။ ထို့အပြင် အမှန်တကယ် လျာထားချက်နှင့် လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်များမှာ ဥပဒေရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းသူများက အတည်ပြုထားသည့်ဘတ်ဂျက်ဥပဒေများနှင့် ကွဲလွဲနိုင်မှုများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ စီမံဆောင်ရွက်မှုများကို ယခုအစီရင်ခံစာအကျဉ်းတွင် ထည့်သွင်းမဖော်ပြသော်လည်း ၎င်းမှာ အစိုးရများအတွက် အရေးကြီးသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာအထောက်အပံ့ဖြစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုအားနည်းပါက ကာလလတ်စီမံကိန်းများနှင့် နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်များမှာ ကောင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ရှိမည် မဟုတ်ပါ။ ထိရောက်ကောင်းမွန်သည့် အသုံးစရိတ်စီမံကိုင်တွယ်မှုများမရှိခြင်းက ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများအပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့ရေးရာအရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရတစ်ရပ်၏ ထိန်းကျောင်းစီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုအပေါ် ယုံကြည်မှုကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။

**(ဃ - ၂) ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်အပြောင်းအလဲ**

၅၉။ ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုသည် အစိုးရတစ်ရပ်က ၎င်း၏ကတိကဝတ်များကို ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အသုံးစရိတ်များကို အချိန်ကိုက်၊ နေရာကိုက် သင့်လျော်သလို သုံးစွဲနိုင်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုသည် ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့် အသုံးစရိတ်အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိပြီး၊ အစိုးရထံ ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် လုပ်ငန်းသဘောတူစာချုပ်အောင်မြင်ထားသူများကို (လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုအရ) ငွေပေးချေနိုင်ခြင်းမရှိလျှင် လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများ နှောင့်နှေးခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်လျာထားစဉ်ကထက် လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုလာနိုင်ခြင်းနှင့် ဖျက်သိမ်းရသည်အထိဖြစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေများအရ ရငွေရရှိမှုများ (အခွန်ရငွေ၊ အခြားသာမန်ရငွေ၊ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများနှင့် ချေးယူရငွေများ) နှင့် အသုံးစရိတ်ပေးချေမှုများ (လစာပေးငွေများ၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ကုန်ကျစရိတ်များ၊ ပုံသေပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်း၊ ရယူခြင်း ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် ချေးငွေပြန်လည်ပေးဆပ်ရငွေများ) အချိန်ကာလအားဖြင့် ချိန်သားကိုက်မဖြစ်လျှင် ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရနိုင်ပါသည်။ ယခုအခန်းငယ်တွင် ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် ယေဘုယျတွေ့ရှိချက်များကို မိတ်ဆက်တင်ပြသွားပါမည်။

၆၀။ **တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်းများ ။ ။** တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေများမှာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာငွေစာရင်းများ (State/Region Fund Account – SFA/ RFA) တွင် ပေါင်းစည်းထားရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုစည်းမျဉ်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်မှာ အစိုးရအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် တာဝန်ရှိပြီး၊ အထွေထွေအစိုးရငွေစာရင်းများကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံတန်တလျားတွင် ဘဏ်ခွဲကွန်ယက်များထားရှိသော မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ထံ လုပ်ငန်းတာဝန်အချို့ကို အပ်နှင်းပါသည် (အပိုဒ်ခွဲ ၁၈၇)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ မိမိတို့နှစ်စဉ် ပြဋ္ဌာန်းဘတ်ဂျက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်းများကို စီမံခန့်ခွဲရန်တာဝန်ရှိပါသည် (ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုစည်းမျဉ်း၊ အပိုဒ်ခွဲ ၁၁)။ လက်တွေ့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများမှာ ဌာနတွင်းအစီရင်ခံစာများမှတစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေပါဌာနများ၏ ငွေသားအဝင်/အထွက်ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပါသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ပြည်ထောင်စု

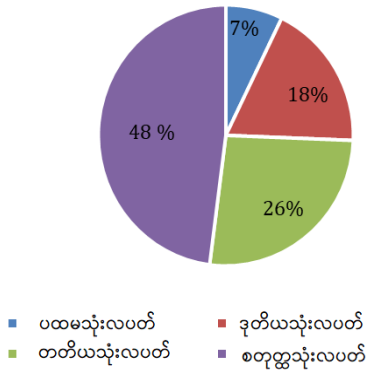
မှလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများကို လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှုကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင်ပါဝင်သည့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်၌ ဌာနအလိုက်ငွေစာရင်းများ ထားရှိရပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဦးစီးဌာနများနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်အကြား လုပ်ငန်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများ၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် ဘတ်ဂျက်ငွေစာရင်းများ တွင် ငွေသားစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ငွေသားအဝင်/အထွက်နှင့် ငွေသားအဝင်/အထွက်အပေါ် ကြိုတင်မျှော်မှန်းချက်များ စသည်တို့မှာ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းမထားသော်လည်း အသေးစိတ်လေ့လာရမည့်ကဏ္ဍများဖြစ်ပါသည်။

**၆၁။ ငွေသားစာရင်း အစီရင်ခံတင်ပြခြင်း - ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန ။ ။** တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်းပါ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုစီက လစဉ်ငွေသားအဝင်/အထွက်အစီရင်ခံစာကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနထံ ပေးပို့တင်ပြရပါသည်။ ဌာနအဖွဲ့ အစည်းများက ပေးပို့လာသည့်အစီရင်ခံစာများကို သက်ဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ပေါင်းစု၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့သို့လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု ငွေတိုက်ဦးစီးဌာနသို့လည်းကောင်း လစဉ် အစီရင်ခံတင်ပြပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာများတွင် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း များအလိုက်နှင့် ရငွေ၊ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများအလိုက် (သာမန်၊ ငွေလုံးငွေရင်း၊ ကြွေးမြီ၊ အတိုး နှင့် ဆုံးရှုံးမှု စသည်) တို့၏ စာရင်းဖွင့်နှင့် စာရင်းပိတ်လက်ကျန်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြပါသည်။

**၆၂။ ငွေသားစာရင်းအစီရင်ခံတင်ပြခြင်း - မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် ။ ။** မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ကလည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေဆိုင်ရာ ၎င်း၏လစဉ်အစီရင်ခံစာများကို မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများသို့ ပေးပို့အကြောင်းကြားပါသည်။ အဆိုပါအစီရင်ခံစာများ တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်ပါဌာနများ၏ လစဉ် ငွေသွင်း၊ ငွေထုတ်ပေးမှုအပေါ် အစီရင်ခံစာများ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (နှင့် ကော်မတီများ)၊ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဦးစီးဌာနများ နှင့် အခြားစာရင်း (other account) များ၏ လအလိုက် စာရင်းဖွင့်နှင့် စာရင်းပိတ်လက်ကျန်များကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြပါသည်။

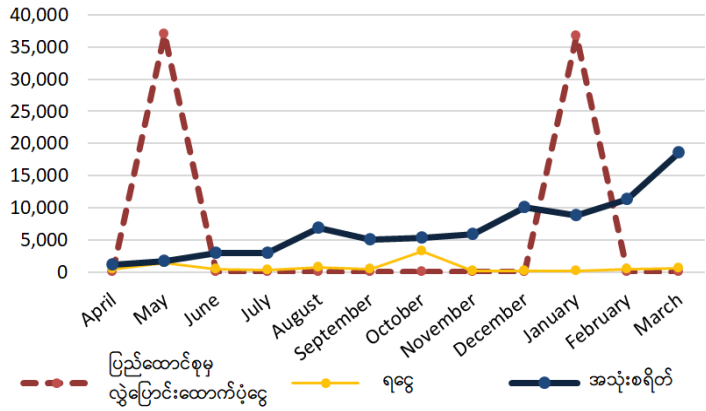
**၆၃။ ငွေသားစာရင်းပိုငွေများ ။ ။** တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများတွင် ငွေသားပိုလျှံငွေများကို ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်တွင် အထွေထွေပိုအပ်ရန်ပုံငွေ (General Reserve Fund – GRF) သို့ ပြန်လည်အပ်နှံရသည်။ ထိုပိုလျှံငွေများကို လာမည့်ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြန်လည်သုံးစွဲရန် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံ ငွေတွင် ထားရှိပြီး၊ အခန်း ၁ - ၂ ၌ တင်ပြခဲ့သလို ငွေသားစာရင်းလက်ကျန်ကို ပြည်ထောင်စုမှ အထွေထွေ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (ဒုတိယအသုတ်) နှင့် ပြန်လည် စာရင်းညှိနှိုင်းပါသည်။ ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်တွင် အပ်နှံ ထားသည့် GRF မှ ဘဏ္ဍာပိုလျှံငွေကို ဘဏ္ဍာနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေနှင့်ချေ၍ ကျန်ငွေပမာဏကိုသာ (အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအဖြစ်) ပြည်ထောင်စုက လွှဲပြောင်းပံ့ပိုးပါသည်။

(ပုံ - ၂၉) ဘတ်ဂျက် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှု  
ကရင်ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်၊  
သုံးလပတ်အလိုက် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှု %၊ ၂၀၁၆-၁၇



ရင်းမြစ် - ကရင်ပြည်နယ် ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းဦးစီးဌာန၊ RI ၏ ခန့်မှန်းချက်များ

(ပုံ - ၃၀) လအလိုက် ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်  
ကရင်ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်၊ ကျပ်သန်းပေါင်း၊ ၂၀၁၆-၁၇



၆၄။ ငွေသားစီးဆင်းမှုများနှင့် ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲခြင်း ။ ။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ကရင်ပြည်နယ်၏ ဘတ်ဂျက် ငွေသားအဝင်/အထွက်စာရင်းများအရ တစ်နှစ်လုံးစာ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးကို နောက်ဆုံး စတုတ္ထ ၃ လပတ်ရောက်မှသာ သုံးစွဲသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ (ပုံ - ၂၉)။ ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်သို့ ငွေသားအဝင်မှာ တစ်နှစ်လျှင် ၂ ကြိမ် ကြီးကြီးမားမားတွေ့ရပြီး ၂ သုတ်ခွဲပေးလေ့ရှိသည့် ပြည်ထောင်စု၏အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုမှ အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ ဒုတိယအသုတ်ကို ဘဏ္ဍာနှစ်မကုန်ဆုံးမီ ၃ လအလိုမှသာ (ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်၏ ထက်ဝက်နီးပါးရှိသည့် ငွေပမာဏဖြစ်) ရရှိပါသည်။ (ပုံ - ၃၀)။ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ ထက်ဝက်နီးပါးခန့်ကို နောက်ဆုံး ၃ လပတ်ရောက်မှ သုံးစွဲခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုမှ ဒုတိယအသုတ် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ အရနောက်ကျခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်၊ အခြားအကြောင်းရင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုသိရှိရန် ခက်ခဲပါသည်။

**ဇယား (၆) - ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ပြက္ခဒိန်**

ဧပြီ	ဇူလိုင်	အောက်တိုဘာ	ဇန်နဝါရီ	ဧပြီ	ဇူလိုင်	အောက်တိုဘာ	ဇန်နဝါရီ	ဧပြီ	ဇူလိုင်	အောက်တိုဘာ	
အခွန်ပြက္ခဒိန် (၂၀၁၈-၁၉)				အခွန်ပြက္ခဒိန် (၂၀၁၉-၂၀)							
ဘဏ္ဍာနှစ် အကူးအပြောင်း ၆ လ		ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန် (၂၀၁၈-၁၉)				ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန် (၂၀၁၉-၂၀)					

၆၅။ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်များ ။ ။ ငွေသားစီးဆင်းမှုမှာ ငွေသားအဝင်/အထွက်များ ချိန်သားကိုက်ဖြစ်မှုနှင့် ဆက်နွယ်နေသလို ဘတ်ဂျက်နှင့် အခွန်ပြက္ခဒိန်များနှင့်လည်း ပတ်သက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခင်က အခွန်နှင့် ဘတ်ဂျက်ပြက္ခဒိန်နှစ်ခုမှာ ဧပြီလဆန်းမှ မတ်လကုန်အထိ ကာလတူဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်ကို အောက်တိုဘာလဆန်းမှ စက်တင်ဘာလကုန်သို့ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတွင် (နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကလွဲ၍) အခွန်ပြက္ခဒိန်

မှာ ဧပြီလဆန်းမှ မတ်လကုန်အထိသာ ဆက်လက်ထားရှိမည်ဟု သိရပါသည် (ဇယား ၆)။ အခြားနိုင်ငံများ တွင်လည်း ထိုသို့ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ပြက္ခဒိန်ကွာခြားခြင်းမျိုးကို တွေ့ရလေ့ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသို့ မတူညီသည့် ဘဏ္ဍာရေးကာလနှစ်ရပ်ထားရှိခြင်းအပေါ် စဉ်းစားစရာအချို့လည်းရှိပါသည်။

**၆၆။ အခွန်ပြက္ခဒိန် ။ ။** အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို (ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်အရ) ဘတ်ဂျက်ဥပဒေနှင့် တစ်ပါတည်း အောက်တိုဘာလမတိုင်မီ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းရမည်ဆိုပါစို့။ အခွန်ပြက္ခဒိန်မှာ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန် ထက်နောက်ကျ၍ ဧပြီလတွင်မှစတင်သည့်အတွက် အခွန်ထမ်းဆောင်သူများက ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ငွေကို အခွန်ကာလတစ်ခုမှ အခြားကာလတစ်ခုသို့ အချိန်ရွှေ့ဆိုင်း၍ (အခွန်ပြက္ခဒိန်စတင်သည့်အချိန်ကို စောင့်၍) ပေးဆောင်ကြနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်ကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးဆောင်ခြင်းက အစိုးရက ကာလအလိုက် ငွေသား(ရငွေ) လျာထားချက်များနှင့် စာရင်းလက်ကျန်လျာထားချက်များကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် အခွန်ပြက္ခဒိန် ကို ဘတ်ဂျက်ပြက္ခဒိန်နှင့် တစ်ညီတည်းပြောင်းလဲသတ်မှတ်လျှင် အခွန်ကြီးကြပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းအတွက် အခွန် လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုကို အခွန်ပေးဆောင်ရမည့်ရက်များ ပြောင်းလဲခြင်းအတွက် အသိ ပေးနှိုးဆော်ခြင်းသည့် တာဝန်အမြောက်အများကို ဆောင်ရွက်ရစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြောင်းလဲမှုမျိုးတွင် ကောင်းစွာစီမံခန့်ခွဲမှုမပြုနိုင်လျှင် အခွန်ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ကို သတိပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်း ဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှာမူ ဒေသအခွန်အကောက်ရငွေအပေါ် မှီခိုမှုနည်းသည့်အတွက် သွယ်ဝိုက်သည့်နည်း လမ်းများမှတစ်ဆင့် (ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်ဝေစုပေးငွေနှင့် အခြားလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှ တစ်ဆင့်) သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။

**(ဃ - ၃) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု**

၆၇။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုမှာ ထိရောက်သည့် ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အရေးပါသည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးရာကိစ္စအဝဝနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြင်သာသိရှိနိုင်မှု၊ ရှင်းလင်းမှု၊ မှန်ကန်တိကျမှု၊ အချိန်နှင့်တပြေးညီရရှိမှု၊ ယခင်ကာလများနှင့် လက်ရှိ ဘဏ္ဍာ ရေးဆိုင်ရာအခြေအနေများ၊ အနာဂတ်ဘဏ္ဍာရေးမျှော်မှန်းချက်များကို လျှော်ကန်စွာ ထုတ်ပြန်အစီရင်ခံမှုတို့နှင့် ဆက်နွှယ်နေပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိမှသာ ထိရောက်ကောင်းမွန်သည့် ဘဏ္ဍာရေးစီမံ ခန့်ခွဲမှုနှင့် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုတို့ကို ဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာပါလျှင် အစိုးရများက စီးပွားရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင် မူဝါဒအပြောင်းအလဲများ၏ အကျိုး၊ အပြစ်နှင့် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာရေးရာ ထိခိုက်နိုင်ချေများအပါအဝင် ဘဏ္ဍာရေးရာအခြေအနေများကို ပိုမိုတိတိကျကျ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ် ပါသည် (IMF ၊ ၂၀၁၈)။ ထို့အပြင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာသည့်အတွက် အစိုးရကို တာဝန်ခံမှု ပိုမိုရှိ စေမည့်သတင်းအချက်အလက်များကို ဥပဒေပြုသူများ၊ ဈေးကွက်များနှင့် ပြည်သူများက ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

**၆၈။ ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်မှု ။ ။** တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။ သို့သော်လည်း အရေးပါသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များ ပြည်သူလူထုကြား ပိုမိုရောက်ရှိ

စေရေးဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း ကြီးကြီးမားမား ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။<sup>၃၀</sup> လတ်တလောနှစ်များတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်လာသော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရနောက်တွင် ကျန်ရစ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာ ငွေအရ/အသုံးဆိုင်ရာဥပဒေများမှာ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးမှလွှင့်ထားသော အင်တာနက်စာမျက်နှာဖြစ် သည့် မြန်မာဥပဒေသတင်းအချက်အလက်စနစ် (Myanmar Law Information System) တွင် ရရှိနိုင် သော်လည်း ဒေသအလိုက်/နှစ်အလိုက် စုံလင်အောင် မရရှိနိုင်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာနှစ်လယ် |သို့မဟုတ်၊ ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန် ရောက်မှသာရရှိနိုင်ခြင်း စသည့် အားနည်းချက်များရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။<sup>၃၁</sup> လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် များ၏ နှစ်အတွင်း ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာများ၊ နှစ်ကုန် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထုတ်ပြန်ချက်များ၊ စာရင်းစစ်အစီ ရင်ခံစာများနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်းကြီးများအတွက် ကန်ထရိုက်အချက်အလက်များကို အများပြည်သူရရှိနိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထိုနည်းတူစွာ အရေးကြီးသည်မှာ အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်ရငွေ၊ သုံးငွေ ရည်မှန်းချက်များ၊ ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒရည်ရွယ်ချက်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များစသည့် အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများ၊ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း ထုတ်ပြန်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။

**၆၉။ ဘတ်ဂျက်အချက်အလက်များ ပြည့်စုံမှု ။** ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာငွေအရ၊ အသုံး ဥပဒေများတွင်ပါဝင်သည့် ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များမှာ တစ်နိုင်ငံကျင့်သုံးသည့် ဘတ်ဂျက်စာရင်းထားသို့မူစနစ်နှင့်အညီ စာရင်းအမျိုးအစားခွဲခြားပါသည်။ သို့သော်လည်း ခေတ်နှင့်လျော်ညီ သည့် ဘတ်ဂျက်စာရင်းထားသို့မူနည်းလမ်းများနှင့် အပြည့်အဝ မကိုက်ညီပါ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ၊ အသုံးဥပဒေများက (ဝန်ကြီးဌာန၊ ဌာနနှင့် အဖွဲ့အစည်းများစသည့်) အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ အဖွဲ့ အစည်းအလိုက်၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်လျာထားချက်များကို လုံးပေါင်းဂဏန်းများဖြင့်သာ ဖော်ပြပါသည်။ ဘတ်ဂျက်ဥပဒေများပါ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကိုလည်း ပိုမို၍ ပြည့်စုံအောင်ဖော်ပြ နိုင်သည့်အခွင့်အလမ်းများ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဒေသအလိုက် (ဥပမာ မြို့နယ် အလိုက်) အသုံးစရိတ်များကိုဖော်ပြခြင်း (geographical resources allocation)၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် (functional)၊ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားအလိုက် (economic) ဖြင့် အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ရငွေ ပိုင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေစသည့် ကိုယ်တိုင် ရှာဖွေရငွေများကို ပိုမို အသေးစိတ် စာရင်းရေးသွင်းဖော်ပြခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေအဓိကပါဝင်သည့် အခြားသာမန်ရငွေကို အသေးစိတ်စာရင်းသွင်းဖော်ပြ ရန် ပို၍ အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်စာရင်းများက အဓိကကျသည့် ဌာနများ၏ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို မြင်နိုင်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များ၏ အသုံးစရိတ်များ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေး မြို့တော်စည်ပင်များ) ၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို အသေးစိတ်သိရှိနိုင်ရန် ခဲယဉ်းပါသည်။

<sup>၃၀</sup> လတ်တလောနှစ်များတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာစာရွက်စာတမ်းအမြောက်အများကို ပြည်သူလူထုသို့ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့အနက်အချို့မှာ နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာငွေ အရ/အသုံးဥပဒေများ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၏ ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများ၊ ပြည်သူ့အတွက် ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာများနှင့် ဘဏ္ဍာနှစ်လယ်နှင့် ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန် ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာများ ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာ [www.mopf.gov.mm](http://www.mopf.gov.mm) တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

<sup>၃၁</sup> <https://www.mlis.gov.mm/> တွင် ရှိ

၇၀။ ရှင်းလင်းမှု ။ ။ လတ်တလောတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက ပြည်သူ့အတွက် ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းစာစောင်များ (Citizen's Budgets) ကို အများပြည်သူသိရှိနိုင်ရန်အတွက် စတင်ထုတ်ဝေလျက်ရှိပါ သည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားနေချိန်အထိ အနည်းဆုံး တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည် နယ် ၆ ခုတွင် Citizen's Budgets များကို ထုတ်ဝေလျက်ရှိပါသည်။<sup>၃၃</sup> ပြည်သူ့အတွက်ရည်ရွယ်သည့် အဆိုပါ စာစောင်များတွင် ဘတ်ဂျက်နှင့်အကျွမ်းတဝင်မရှိသူများ အလွယ်တကူနားလည်သိရှိနိုင်မည့် အသုံးအနှုန်းများ ဖြင့်ဖော်ပြခြင်း၊ သရုပ်ဖော်ပြပုံများ ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းဘတ်ဂျက်ဥပဒေများမှ အချက်အလက်များကို ရေးသား ဖော်ပြပါသည်။

၇၁။ မှန်ကန်တိကျမှုနှင့် အသုံးတည့်မှု ။ ။ ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများကို လုံးပေါင်းဖြင့်သာ အများပြည်သူ ရရှိနိုင်မှုသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရုပ်ပုံကားချပ်တစ်ခုလုံးကို မြင်နိုင်ရန် ခက်ခဲစေပြီး၊ အစိုးရ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေများကို တိတိကျကျ ဖော်ပြနိုင်ခြင်းလည်း မရှိပါ။ သတင်းအချက် အလက်များ ပြည့်စုံတိကျမှုမရှိသည့်အတွက် ပြည်သူ့အာဏာဖြစ်သည့် အစိုးရကိုတာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံစေမှုကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရကိုယ်၌အတွက်လည်း အားနည်းချက်များ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားသည့်နည်းလမ်းများမှာ အချိန်ကာလအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများအလိုက်လည်းကောင်း တစ်ပြေးညီမဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းမှာ ဘတ်ဂျက် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုထံထုတ်ပြန်ပေးရာတွင်သာမကဘဲ ဌာနဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာပြ ရာတွင်လည်း အားနည်းချက်များဖြစ်စေပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုများ ရှင်းလင်းမှုမရှိခြင်း၊ အသေး စိတ်အစီရင်ခံစာပြမှု အားနည်းခြင်းစသည်တို့က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေများ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်နိုင် ချေများကိုမြင်သာရန် ခဲယဉ်းစေပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကတိကဝတ်များကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဘဏ္ဍာ ရေးအစီရင်ခံရာ၌ တိကျရှင်းလင်းမှုတွင် အားနည်းမှုမှာ အသုံးစရိတ်များ၏အရည်အသွေးကို ထိရောက်စွာ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် အချက်အလက်များ (evidence) အခြေခံ၍ မူဝါဒဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းတို့တွင် အစိုးရကို အကန့်အသတ်များ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

<sup>၃၃</sup> ဤအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်အထိ Citizen's Budget များကို ကယားပြည်နယ် (၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက်)၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၇-၁၈ နှင့် ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလအတွက်)၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇-၁၈ နှင့် ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလအတွက်)၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇-၁၈ နှင့် ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလအတွက်)၊ မွန်ပြည်နယ် (၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက်)၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက်) တို့က ထုတ်ဝေ နိုင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

## ဘောင်ကွက် ၃ - လွတ်တော်

ပါလီမန်များ၏ အဓိကတာဝန်များတွင် အစိုးရက ရေးဆွဲတင်ပြလာသည့် ဘတ်ဂျက်မူကြမ်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင်လည်း ဘတ်ဂျက် အချက်အလက်များ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုစံများအတိုင်း လွတ်တော်များအနေဖြင့် တင်ပြလာသည့်ဘတ်ဂျက် ဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ချိန်ခါမီ ရရှိနိုင်မှု၊ မြင်သာသိရှိနိုင်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ ပြည့်ပြည့်စုံစုံရရှိနိုင်မှုတို့ကို လိုအပ်ပါသည်။ ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်များတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွတ်တော် များက သက်ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်များကို သုံးသပ်ရန် အချိန်အနည်းငယ်သာ (အချို့ဒေသများတွင် ရက် အနည်းငယ်သာ) ရရှိခဲ့ကြသည် (Shotton et al., ၂၀၁၆)။ ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ထားသည့် ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်အရ ဘတ်ဂျက်စိစစ်သုံးသပ်ရန် လွတ်တော်များအတွက် အချိန်ပိုရ လာနိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးပြက္ခဒိန်သစ်အရ နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်ကို အောက်တိုဘာလဆန်းမတိုင်မီ အတည်ပြုနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွတ်တော်များထံ သို့ ဘတ်ဂျက်မူကြမ်းကို ဧပြီလ တတိယသီတင်းပတ်မှ မေလ ပထမသီတင်းပတ်အတွင်း တင်ပြရန်ဖြစ် ပါသည်။ နိုင်ငံတကာအလေ့အထများအရ ဘဏ္ဍာနှစ်မစမီ ၂ လမှ ၄ လအတွင်း ကြိုတင်၍ ပါလီမန်သို့ နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုမူကြမ်းကို တင်ပြရသည်ဖြစ်၍ ယခုအချိန်ဇယားမှာ အလေ့အထကောင်းများနှင့် အညီဖြစ်ပါသည် (IMFi ၂၀၁၀)။ ရလဒ်အနေဖြင့် အချို့သော တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် သက်ဆိုင် ရာ အဆိုပြုဘတ်ဂျက်များကို စိစစ်သုံးသပ်ရန် ၁ လဝန်းကျင်မှ ၂ လအထိ အချိန်ပိုမို ရရှိလာခဲ့ပါသည်။\*

ဘတ်ဂျက်မူကြမ်းများကို စိစစ်သုံးသပ်နိုင်ရန် လွတ်တော်များသို့ ပေးပို့တင်ပြသည့်အချက်အလက် များပြည့်စုံမှုမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခြားနားဟန်ရှိပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာ များတွင် ထုံးစံအားဖြင့် ဌာနအလိုက်နှင့် ငွေစာရင်းအမျိုးအစားအလိုက် (ဥပမာ သာမန်နှင့် ငွေလုံးငွေရင်း) လုံးရင်းပေါင်းဂဏန်းများပါဝင်ပါသည်။ လုပ်ငန်း၊ စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အဆိုပြုဘတ်ဂျက်များကို လည်း တင်သွင်းသော်လည်း ပြည်စုံစွာ စနစ်တကျဖော်ပြခြင်းရှိ-မရှိမှာ မရှင်းလင်းပါ။\*\* ဘတ်ဂျက်ကိန်း ဂဏန်းအချက်အလက်အများစုကို စာရွက်ဖြင့်သာ စာအုပ်များအဖြစ်ပေါင်းချုပ်၍ လွတ်တော်သို့ စိစစ်နိုင် ရန်ပေးပို့ပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများကို ဒီဂျစ်တယ်လ်နည်းလမ်းများဖြင့် မပေးပို့နိုင်သေးသည့် အတွက် လွတ်တော်က ဘတ်ဂျက်စိစစ်ရာတွင် အချိန်ပိုမိုလိုအပ်နိုင်ပြီး၊ စိစစ်နိုင်မှုအရည်အသွေးကိုလည်း ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့အတားအဆီးများက ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများကို ဒေသ၏ မူဝါဒလမ်းညွှန် အဖြစ် သဘောထား၍ စိစစ်ထိန်းကျောင်းနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းကို ကျဉ်းမြောင်းစေပြီး၊ လုပ်ငန်းစီမံကိန်း တစ်ခုချင်းအပေါ်သာ ပိုမို၍ အာရုံထားခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

\* ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၈-၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများကို တိုင်းဒေသကြီးလွတ်တော်သို့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့ပြီး၊ လွတ်တော်ငွေစာရင်းကော်မတီက တွေ့ရှိချက်များကို တိုင်းဒေသ ကြီး လွတ်တော်သို့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်တင်ပြခဲ့ပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများ သက်ဆိုင်ရာလွတ်တော်သို့ ပေးပို့မှုမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင်ဖြစ် ပါသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများကို လွတ်တော်သို့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၉ ရက် နေ့တွင် တင်သွင်းသည့်အတွက် လွတ်တော်က ဘတ်ဂျက်စိစစ်သုံးသပ်ရန် အချိန် ၁ လနီးပါးခန့် ရှိခဲ့ပါသည်။

\*\* ပြည်သူ့လူထုထံရရှိသည့် အချက်အလက်များအရ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလွတ်တော်က ကြွေးမြီငွေနှင့် အသုံးစရိတ်ပိုင်းတွင် သတင်း အချက်အလက်အနည်းငယ်သာ ရရှိခဲ့ပါသည်။



**(c) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်နိုင်ချေများ**

၇၂။ ဘတ်ဂျက်လျာထားချက်များနှင့် အမှန်ကိန်းဂဏန်းများကွဲလွဲခြင်းမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှာ အစိုးရတစ်ရပ်လုံး (general government) တွင် ပါဝင်မှုအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် သေးငယ်သော်လည်း ၎င်းတို့နှင့်ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ ရှိပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှာ ပြည်ထောင်စုမှ ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့မှုအပေါ် မှီခိုရသည့်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်များမှာ ပြည်ထောင်စု၏တာဝန်ဝတ္တရားများသာဖြစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများအရလည်း ဒေသန္တရအစိုးရများ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းဆိုက်လျှင် ဗဟိုအစိုးရက ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့ ဝင်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ပေးရန်တာဝန်များအတွက် ဘဏ္ဍာရေး အရ ကုန်ကျရမှုမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် နိုင်ငံဂျီဒီပီ၏ ၄ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်ရှိပြီး၊ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတွင် ၁၉၉၇ ခုနှစ်က ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းအတွက် ဂျီဒီပီ၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိခဲ့ပါသည်။

၇၃။ **ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှုများ ။** ။ ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအတွက် တိကျသည့် တွက်ချက်မှုနည်းလမ်းအပေါ်အခြေခံ၍ ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းနေသည့်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ (ကြိုတင် မှန်းဆမရသည့်) ဘတ်ဂျက်လိုငွေဖြစ်ပေါ်မှုတိုင်းအတွက် ဘဏ္ဍာငွေပံ့ပိုးမှုအန္တရာယ်ကို အတိုင်းအတာ တစ်ခု လျော့ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တိကျသည့် စည်းမျဉ်းနည်းလမ်းများဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များက ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ပေးသည့် ပမာဏ (ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများလည်း ပါဝင်) ထက် ကျော်လွန်မသုံးစွဲကြဟု အပြည့်အဝမဆိုနိုင်သော်လည်း၊ ထိုနည်းလမ်း၏ အကျိုးအပြစ်ကိုပြောရန်စောသေးသော်လည်း ကနဦးအခြေအနေများအရ ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်းများ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာခဲ့ပါသည် (ပုံ - ၂၈)။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှ ငွေချေးယူမှုမရှိသလောက်နည်းသည့်အတွက် ဒေသန္တရအဆင့်ကြေးမြီများမှာ ကြီးကြီးမားမား ဘဏ္ဍာရေးအန္တရာယ်များကို မွေးထုတ်နိုင်သည့်အနေအထားတွင် မရှိသေးပါ။ သို့သော်လည်း ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ကြေးမြီငွေများ မြင့်တက်လာနိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်နိုင်ချေများလည်း ရှိလာနိုင်သည်ကို သတိပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၇၄။ **အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများ ။** ။ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများ (private-public partnerships) မှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ PPPs များတွင် အစိုးရ ဘက်မှ ကတိကဝတ်များ ရှိနိုင်ပြီး၊ ဘဏ္ဍာငွေစာရင်းများတွင် မမြင်သာပါ။ ဥပမာအားဖြင့် PPP ဖြင့် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူမှ အထူးသက်သာခွင့်များနှင့် ငွေချေးယူနိုင်ရန် အစိုးရက ကြားဝင်အာမခံပေးခြင်း၊ အခွန်ရငွေများ လျော့နည်းရရှိနိုင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ်၊ ငွေလဲနှုန်းအပြောင်းအလဲကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများဖြစ်ပါသည် (Cebotari et al., ၂၀၀၉)။ မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် PPP နည်းလမ်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုမှာ ရေပန်းစားလာသည့်အတွက် ၎င်း PPP အစီအစဉ်များ၏ အနာဂတ်ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေများ အပေါ်သက်ရောက်မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်ထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ သဘောတူညီချက်များပါ ကတိ

ကဝတ်များမှာ ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပေးရန်တာဝန်များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။<sup>၃၄</sup> ၎င်း ပေးရန်တာဝန်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် နောင်တွင်ဖြစ်လာနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာရေးအရထိခိုက်မှုများ (စရိတ် များ) ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များမရှိခြင်းမှာ ကာလရှည် ဘဏ္ဍာရေး စဉ်ဆက်မပြတ်ခိုင်မာ အားကောင်းမှုကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။

၇၅။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမြန်လမ်းကွန်ယက်များအနက်အများစုမှာ တည်ဆောက်-လည်ပတ်-လွှဲပြောင်း (Build-Operate-Transfer – BOT) အစီအစဉ်များဖြင့်ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည် နယ်အစိုးရများမှာလည်း လမ်းကွန်ယက်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေကျခံသုံးစွဲရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် လျက်ရှိပါသည် (Valley et al.၊ ၂၀၁၈)။ သို့သော်လည်း BOT အစီအစဉ်များနှင့်ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပေးရန်တာဝန်များမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းရှိ-မရှိမှာ မရှင်း လင်းပါ။ အဆိုပါ BOT အစီအစဉ်များအတွက် သဘောတူစာချုပ်များမှာ အများပြည်သူသိရှိနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ခြင်း မရှိသဖြင့် BOT ဖြင့်ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများမှာ စိုးရိမ်စရာများဖြစ်လာနိုင်မလားကိုပြောရန် ခက်ခဲပါသည်။

၇၆။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ခြင်း ။ ။ ဘတ်ဂျက်အချက်အလက်များ ပြည့်စုံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတွင် အကန့်အသတ်များရှိနေဆဲဖြစ်ခြင်းက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စု၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းနိုင်မှုကို အားနည်းစေနိုင်ပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုများ (အထူးသဖြင့် ငွေလုံးငွေရင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသုံးစရိတ်များတွင်) နှင့် ဌာနတွင်း ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား တစ်ညီတစ်ညွတ်ထဲမဖြစ်ခြင်း (ဥပမာအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် များက ပြည်ထောင်စုသို့ ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံစာရာတွင် ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုများ) မှာ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်နိုင်ချေများအပေါ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏စောင့်ကြည့်သိရှိနိုင်စွမ်းကို ကျဉ်းမြောင်းစေပါ သည်။ ထို့အတွက် အနာဂတ်တွင် ပေးရန်ကြွေးမြီများ၊ ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန်ပျက်ကွက်မှုများကဲ့သို့ မမြင်သာသည့် ဘဏ္ဍာရေးအန္တရာယ်များကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်သူလူထုရရှိနိုင်သည့် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ နည်းပါးသည့်အတွက် ဘတ်ဂျက်အပေါ်စောင့်ကြည့်ရာတွင် အကန့်အသတ်ရှိစေပြီး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ အသုံးစရိတ်ယိုပေါက်များဖြစ်မှုနှင့် မလျှော်သုံးစွဲမှုများကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

၇၇။ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများ ။ ။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများဘက်မှအမြင်ဖြင့်ကြည့် လျှင် ဗဟိုအစိုးရထံမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအပေါ် အလွန်အမင်းမှီခိုနေခြင်းမှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစွန့်စား ရမှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဗဟိုအစိုးရထံမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများ ရုတ်ချည်းလျော့ကျသွားလျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက ၎င်းတို့ကို တာဝန်ပေးထားသည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုတာဝန်ဝတ္တရားများ ဆောင်ရွက်ရာ တွင် အခက်အခဲရှိလာနိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏အသုံးစရိတ်မှာ စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံး စရိတ်တွင် ပါဝင်မှုမများသည့်အတွက် ဘဏ္ဍာရေး အန္တရာယ်မကြီးမားသော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများ၏အသုံးစရိတ်တာဝန်များ မြင့်တက်လာပြီး တစ်ဖက်တွင် ကိုယ်တိုင်ရငွေရှာဖွေနိုင်မှု လုံလုံလောက် လောက် တိုးတက်လာခြင်းမရှိလျှင်မူ အန္တရာယ်ရှိလာနိုင်ပါသည်။

<sup>၃၄</sup> ဥပမာအားဖြင့် အာရှငွေရေးကြေးရေးအကျပ်အတည်းအတွင်း အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများနှင့် လမ်းဖောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ PPP သဘောတူစာချုပ်များအပေါ် ကတိကဝတ်ပြုထားမှု အမြောက်အများမှာ အချိန်စေ့ရောက်ခဲ့၍ ဘဏ္ဍာရေးဖိအားများ ပိုမိုစေခဲ့သည်။

**(စ) နိဂုံးချုပ် မှတ်ချက်စကား**

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများမှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့တွင် ပိုမို အရေးပါလာလျက်ရှိသည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၏ အရည်အသွေးနိမ့်ခြင်း၊ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများပေးရာတွင် အားနည်းခြင်း၊ အစိုးရများကိုယ်၌ကလည်း အသုံးစရိတ်တာဝန်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေပံ့ပိုးနိုင်မှု နိမ့်ကျနေခြင်းစသည်တို့နှင့် ရင်ဆိုင်ရလျက် ရှိပါသည်။ ထိုစိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများအတွက် ဒေသန္တရအခြေအနေများအပေါ် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအခြေအနေများကို ပိုမို နားလည်သိရှိနိုင်စေရန် တင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရစနစ်များအပေါ် သိမြင်နားလည်မှုကို အားဖြည့်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

**တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေများ ။ ။** တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများက ဘဏ္ဍာရငွေရှာဖွေနိုင်မှုကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် ငြင်းချက်ထုတ်ကြမည်မဟုတ်ပါ။ ယခင်သုတေသနများတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ (ပစ္စည်းခွန်ကဲ့သို့သော) အခွန်အကောက်စနစ် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေရေးရာများကိုလည်းကောင်း၊ မြူနီစီပယ်လိုင်းစင်တင်ဒါရငွေများကဲ့သို့သော ဒေသန္တရအခွန်အကောက်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများကိုလည်းကောင်း လေ့လာကြပါသည် (McDonald and Heinl ၂၀၁၇ နှင့် Bissinger၊ ၂၀၁၆) ။ ၎င်းသုတေသနများက အနည်းဆုံးအနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေရှာဖွေမှုတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့်ခြေလှမ်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း သက်သေသာခံကများ ပြခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် အခွန်ဘဏ္ဍာရှာဖွေနိုင်မှုတွင် ထုံးထမ်းအစဉ်အလာအရဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများအပြင် သမားရိုးကျမဟုတ်သော နည်းလမ်းများဖြင့်ပါ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် နားလည်မှုနည်းပါးသော်လည်း အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်စနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အခွန်ရငွေရှာဖွေနိုင်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းတို့ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေးထားချက်များအတွင်း၌တွင်ပင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ပြည်ထောင်စုမှလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေတွင် အဓိကနေရာ၌ ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမှလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှာ မေခရိုဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များကို ပံ့ပိုးပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဒေသများအကြား ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ တရားမျှတစွာ ရရှိရေးအတွက်လည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။ တိကျသည့်ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းများအပေါ်အခြေခံ၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ သာတူညီမျှခွဲဝေပေးနိုင်ရေးကို ဆောင်ရွက်သည့်နည်းတူ ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှုများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ မူဝါဒနည်းလမ်းအဖြစ်လည်း ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အကျိုးရလဒ်များအနက်တစ်ခုမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များမှ အတွေ့အကြုံယူနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည် (ဥပမာအားဖြင့် ဒေသန္တရဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေမှုများစသည်)။<sup>၃၅</sup> တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှ အတွေ့အကြုံများမှ အကဲဖြတ်ချက်များ၊ အတွေ့အကြုံမျှဝေမှုများမှာ

<sup>၃၅</sup> ၎င်းလေ့လာမှုများအတွက် ဥပမာများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း သားသတ်လိုင်းစင်များ ရောင်းချမှုအပေါ် လေ့လာချက် လည်းပါဝင်ပါသည် (Bissinger ၊ ၂၀၁၆)။

အချက်အလက်အပေါ်အခြေခံသည့် မူဝါဒဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အရှိန်မပြတ်ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ရေးတို့တွင် အခရာကျမည်ဖြစ်ပါသည်။<sup>၃၆</sup>

**တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အသုံးစရိတ်များ ။ ။** အသုံးစရိတ်ပိုင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အရွယ်အစား၊ ကဏ္ဍအလိုက် စုစုပေါင်းသုံးစွဲမှုစသည်တို့ကိုသာ အလေးပေးလေ့ရှိပါသည်။ ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ ပိုမို ရရှိလာခြင်းနှင့် အစိုးရအလွှာစုံတွင် အသုံးစရိတ်တာဝန်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်လာခြင်းတို့မှာ တိုးတက်မှုများဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့အနာဂတ်ကာလတွင် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ၏ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုတို့ကို အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိအချိန်ထိ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ အသေးစိတ်ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မရှိခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းမှုများ (ဒေသတစ်ခုနှင့် တစ်ခု) တပြေးညီမဖြစ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံတင်ပြရာတွင် အသေးစိတ်တင်ပြမှု အားနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ၏ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုတို့ကို လေ့လာရခက်ခဲစေနိုင်ပါသည်။ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုတို့မရှိလျှင် အချက်အလက်ကိုအခြေခံသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထု တွေးဆွေးနွေးနွေးများဖြင့် အစိုးရမူဝါဒများနှင့်ကိုက်ညီသည့် ဘတ်ဂျက်များဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့တွင် ခက်ခဲစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ၊ အကောင်အထည်ဖော်မှုများ၊ ၎င်းဘတ်ဂျက် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာရလဒ်များအကြား အချိတ်အဆက်တို့ကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အနေအထားလည်းရှိပါသည်။ ပိုမိုအရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ (နှင့် ၎င်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုလက်လှမ်းမီမှု) က ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအရေးကိစ္စများအပေါ် အလေးထားဆွေးနွေးမှုများကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရများက လယ်ယာကဏ္ဍတွင် မည်မျှ၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍတွင် မည်မျှသုံးစွဲသည်ကိုသာမကဘဲ ထိုအသုံးစရိတ်များမှာ ထိရောက်ကောင်းမွန်သည့်အသုံးစရိတ်များဖြစ်မဖြစ် စိစစ်စောင့်ကြည့်မှုများကိုလည်း အားပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

**အလှူရှင်များ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ။ ။** ပြင်ပအလှူရှင်များ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမှာ အစိုးရအလွှာနှစ်ရပ်လုံးတွင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုများကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ခန့်မှန်းချက်များ ကောင်းမွန်လာစေရေး၊ ရေရှည် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်စေသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုများ ဖြစ်စေရေးတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရက ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး ပွင့်လင်းမြင်သာစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများမှာလည်း အရေးပါပါသည်။ ဘတ်ဂျက်ပွင့်လင်းမြင်သာရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အများပြည်သူက ပိုမိုသိရှိလိုမှုများလည်းဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည် (ဥပမာအားဖြင့် Citizen’s Budget များ)။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေ စိစစ်ထိန်းကျောင်းမှုများကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ရေးတွင် ပြင်ပအလှူရှင်များနှင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့ပေးသူများက ပိုမို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ပါသည်။ ၎င်းဆောင်ရွက်ချက်များတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက်

<sup>၃၆</sup> Renaissance Institute နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းက လတ်တလောတွင် မြူနီစီပယ်အဖွဲ့များအကြား မြို့နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အတွေ့အကြုံဖလှယ်နိုင်မည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကို ကမကထပြု ဆောင်ရွက်လာပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်၏ ကနဦး အစပိုင်းတွင်သာ ရှိသော်လည်း ၎င်းကဲ့သို့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများက မြူနီစီပယ်ဌာနများအကြား အချက်အလက်များ၊ မျက်မြင်လက်တွေ့အထောက်အထားများကို အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများကို တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘတ်ဂျက်တင်ပြသည့် အဆိုပြုလွှာများ၏ ပုံစံ format များကို ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်မျိုးတည်း စံကိုက်ဖြစ်စေခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုနည်းလမ်းများကို တပြေးညီဖြစ်စေခြင်းနှင့် ခေတ်နှင့်လျော်ညီသည့် ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှုနည်းလမ်းများ ကျင့်သုံးခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အရေးအကြီးဆုံးမှာ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်စေရေး ဆောင်ရွက်ရန်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဦးစီးဌာနများကိုယ်၌ကလည်း အရေးပါသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းလဲတိုးတက်စေရေးကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိရာ ဘတ်ဂျက်စာရင်းများကို ပေါင်းစုခြင်း၊ စိစစ်ခွင့်ပြုခြင်းတာဝန်များထက် ပိုမို၍ မူဝါဒကို ဦးတည်သည့် ပိုမို၍ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို အခြေခံသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံသို့ ပြောင်းလဲလျက်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဌာနကို အသွင်ပြောင်းလဲတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရည်အသွေးသစ်များလည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုရာတွင် နည်းပညာတတ်ကျွမ်းမှုများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ အသုံးစရိတ်များ၏ ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုအရည်အသွေး၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်နိုင်ချေများ စသည်တို့ကို စောင့်ကြည့်သုံးသပ်နိုင်ရန် လေ့လာဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်းများကို နားလည်တတ်ကျွမ်းလာစေခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ကိုင်တွယ် စီမံခန့်ခွဲမှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာပါက လွှတ်တော်များသို့ ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများ အချိန်ကိုက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပေးပို့နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ လွှတ်တော်များက သင့်လျော်သည့်ဘတ်ဂျက်စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အချိန်ပိုမိုရရှိစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်ပပံ့ပိုးသည့်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဖော်ပြပါဆောင်ရွက်ချက်အချို့မှာ လက်ဆုပ်လက်ကိုင် မပြနိုင်သည့် အထောက်အပံ့များဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးအသွင်ပြောင်းလဲမှုတွင် အဓိကကျမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများနှင့် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ဘဏ္ဍာငွေများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရှိ၊ ထိရောက်မှုရှိရှိ သုံးစွဲနိုင်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

## ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Bevilaqua, Afonso, 2002, “State Government Bailouts in Brazil,” Research Network Working Paper No. R-441 (Washington: Inter-American Development Bank)
- Bissinger, Jared. 2016. “Local Economic Governance in Myanmar”. Yangon: The Asia Foundation.
- Bova Elva, Ruiz-Arranz Marta, Toscani Frederik, and Ture H. Elif, 2016. “The Fiscal Costs of Contingent Liabilities: A New Dataset” International Monetary Fund (IMF) Working Paper.
- Cebotari Aliona, Davis Jeffrey, Lusinyan Lusine, Mati Amine, Mauro Paolo, Petrie Murray, and Velloso Ricardo, 2009. “Fiscal Risks: Sources, Disclosure, and Management”. International Monetary Fund (IMF)
- Chan Alison, Guo Stephanie, Win Po Po Aung, 2018. “Gender mainstreaming in subnational governance: Myanmar’s fisheries and livestock sectors”, Yangon: The Asia Foundation
- International Monetary Fund (IMF), 2010. “Technical Notes and Manuals: Role of the Legislature in Budget Processes”.
- International Monetary Fund (IMF), 2018. “Fiscal Transparency Handbook”.
- McDonald, Lachlan and Arkar Hein. 2017. "Managing the challenges of rapid urbanization: A review of the existing property tax system in Myanmar". Yangon: Renaissance Institute.
- Minoletti, Paul. “Fiscal Decentralisation and National Reconciliation in Myanmar: Key Issues and Avenues for Reform”. International Growth Center, 2016 - S-53404-MYA-1
- Myanmar PEFA Assessment, 2012. "Public Financial Management Performance Report".
- OECD/UCLG, 2016. “Subnational Governments around the world: Structure and finance”.
- Renaissance Institute, 2016-2018. “Budget Brief Series”
- Shotton, Roger, Zin Wint Yee and Khin Pwint Oo. 2016. “State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar: What are the Procedures and What are the Outcomes”. Yangon: Renaissance Institute and The Asia Foundation.
- Valley Ildrim, McDonald Lachlan, Aung Kyaw Hein, and Sandi Nan, 2018. “Where the rubber hits the road" A review of decentralisation in Myanmar and the roads sector". International Growth Centre (IGC) and Renaissance Institute (RI)
- Winter, Michael and Mya Nandar Thin. 2016. “The Provision of Public Goods and Services in Urban Areas of Myanmar - Planning and Budgeting by Development Affairs Organisations and Department”. Yangon: The Asia Foundation and Renaissance Institute.

World Bank, 2007. "Intergovernmental Fiscal Transfers: Principles and Practice" edited by R. Boadway and A. Shah

World Bank. 2015a. "Making the hole greater than the sum of the parts: A review of fiscal decentralization in Vietnam".

World Bank. 2015b. "Myanmar Public Expenditure Review: Realigning the Union Budget to Myanmar's Development Priorities".

World Bank. 2017. "Myanmar Public Expenditure Review: Fiscal Space for Economic Growth"

**နောက်ဆက်တွဲများ**

**ဇယား (က) - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား ၅ နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်ပါအခွန်ရငွေများ**

**ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား ၅ အရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်ပါအခွန်ရငွေများ**

1. \*က/ မြေယာခွန်
2. \*က/ ယစ်မျိုးခွန်
3. \*က/ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆည်များ၊ တာတမံများကို အရင်းခံသည့် ရေခွန်၊ တာတမံခွန်နှင့် ထိုဆည်များ၊ တာတမံများ၏ ရေအားဖြင့် ထုတ်လုပ်ရရှိသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲခ
4. \*ခ/ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် လမ်းများ၊ တံတားများ ဖြတ်သန်းခ
5. \*ဂ/ - ရေချိုငါးလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး  
\*ဂ/ - သတ်မှတ်ထားသော အကွာအဝေးအတွင်း ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး
6. တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းသုံးယာဉ်များဆိုင်ရာဥပဒေအရ စည်းကြပ်သောအခွန်
7. တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်ပစ္စည်းများ၊ ရောင်းရငွေနှင့် ငှားရမ်းခများ၊ ယင်းပစ္စည်းများမှရရှိသော အခြားအကျိုးအမြတ်များ
8. တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် သတ်မှတ်ကောက်ခံသည့် အခကြေးငွေများ၊ အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ
9. တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တရားရုံးများက ချမှတ်သည့် ဒဏ်ငွေများ၊ ဝန်ဆောင်မှုအတွက်ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ
10. တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ထုတ်ချေးသဖြင့်ရရှိသော အတိုးများ
11. တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များ  
\*ဃ/ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သစ်တောများမှ အောက်ပါပစ္စည်းများထုတ်ယူသည့်အတွက် ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများ -  
(က) ကျွန်းနှင့် သတ်မှတ်သောသစ်မာများမှအပ ကျန်သစ်များအပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့်အခွန်  
(ခ) ထင်း၊ မီးသွေး၊ ကြိမ်၊ ဝါး၊ ငှက်သိုက်၊ ရှားစေး၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူးဆီ၊ သစ်မွှေး၊ ပျားထွက်ပစ္စည်းများစသည်တို့အပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်
12. \*င/ မှတ်ပုံတင်ကြေး
13. ပွဲခွန်
14. \*စ/ ဆားခွန်
15. ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေများ
16. \*င/ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထည့်ဝင်ငွေများ
17. ပိုင်ရှင်မပေါ်သော သွင်းထားငွေများနှင့် ပစ္စည်းများ
18. ရတနာသိုက်

\* တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်တွင် တွေ့ရသော ရငွေအမျိုးအစားများ

က/ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနကကောက်ခံသော မြေယာခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်နှင့် ရေ/တာတမံခွန်နှင့်ပတ်သက်ပါသည်

ခ/ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များကကောက်ခံသော ဘီးခွန် (တနည်းအားဖြင့် (မြို့တွင်း) လမ်းအသုံးပြုခ) နှင့် ဆက်နွယ်နိုင်ပါသည်။ မြို့နယ်စီပယ်ဧရိယာအတွင်းမဟုတ်သည့်လမ်းများအတွက် အသုံးပြုခများကို မတူညီသည့်အေဂျင်စီများက ကောက်ခံပါသည်။ အစိုးရအရာထမ်းများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများအရ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အမြန်လမ်းများအသုံးပြုခများကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်တွင် မပါဝင်သည့် ကုန်းလမ်းညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနကလည်း အခကြေးငွေ (fees) အဖြစ် ကောက်ခံသည်ဟု သိရှိရပါသည်

ဂ/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအဆင့်တွင် ကောက်ခံသည့် အင်းအိုင်ခွန် (ငါးလုပ်ငန်းခွန်) နှင့် ပတ်သက်ပါသည်။

ဃ/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအဆင့်တွင် ကောက်ခံသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများထုတ်ယူခြင်းအပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်နှင့် ပတ်သက်ပါသည်။

င/ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက မော်တော်ယာဉ်များမှတ်ပုံတင်ရာတွင် ထည့်သွင်းကောက်ခံသော ဘီးခွန်နှင့် ပတ်သက်ပါသည်။

စ/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအဆင့်ဘတ်ဂျက်များတွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက ကောက်ခံရရှိသော ဓာတ်သတ္တုခွန်နှင့်ပတ်သက်ပါသည်။

င/ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက ကောက်ခံသော ပစ္စည်းခွန်နှင့် ပတ်သက်ပါသည်။



ဇယား (က၂) - တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်ပါ ဌာနဆိုင်ရာများ

ကဏ္ဍအမျိုးအစား	ဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း	ဌာနဆိုင်ရာများ
တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၊ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာရုံးဌာနများ	တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းများ	တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ရုံး တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော် တရားလွှတ်တော်များ တရားရုံးများ စာရင်းရုံးများ
ဝန်ကြီးဌာနများ	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန  လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန  သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ရေးဝန်ကြီးဌာန  လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန  စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန  ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန မီးသတ်ဦးစီးဌာန စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဦးစီးဌာန ပျားလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန သမဝါယမဦးစီးဌာန အသေးစားစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန သစ်တောဦးစီးဌာန သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်း* အားကစားနှင့် ကာယပညာဦးစီးဌာန စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန ကုန်တင်ကုန်ချကော်မတီရုံး မြို့ပြနှင့် အိမ်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာန လမ်းဦးစီးဌာန
မြူနီစီပယ်ရုံးများ	စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ နေပြည်တော်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ	စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ရုံးများ

မှတ်ချက် - ဒေသဘတ်ဂျက်တွင် ဌာနများပါဝင်မှုမှာ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခုသော်လည်းကောင်း၊ နှစ်အလိုက်သော်လည်းကောင်း ကွာခြားဖွယ်ရှိပါသည်။  
ဖော်ပြပါဇယားမှာ လက်ရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘတ်ဂျက်များတွင် ပါဝင်သည့် ဌာနများကို ယေဘုယျ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

\* နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း



## Renaissance Institute နှင့် ပတ်သက်၍

---

The Renaissance Institute သည် မြန်မာ့စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အထောက်အကူပေးရန် အဓိက ရည်ရွယ်သော ပညာရှင်အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့သည် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပိုမိုသန်စွမ်းလာရေးကို အဓိက အာရုံထား ကာ မူဝါဒချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုစေရန် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများပေးလျက်ရှိပြီး အစိုးရ၏ စွမ်းရည် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကူညီ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အပြင်၊ အစိုးရနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သူများ အကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် Renaissance Institute သည် လက်ရှိအစိုးရ၏ ဦးစားပေးမူဝါဒများဖြစ်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေစီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီလျက်ရှိပါသည်။



**RENAISSANCE INSTITUTE**

No. 51-A6, Thayarwaddy Street

Sayar San Ward, Bahan Township

Yangon, Myanmar

Tel | Fax: + 95 1 555 879

[www.rimyanmar.org](http://www.rimyanmar.org)

---